

S. Thomæ
Super
Lib. Bocci



D8

2. VII. 1487
Hain. Copinger 3418 64 4535

Ohne das erste weiße Bl. (17) und das letzte weiße Bl.

[Lyon: Guillaume Le Roy, von dem 24. 12. 1484]

Kommentar von Ps. Johannes v. Hgün

Mit

221

100

Sancti thome de aquino super li
bris Boecii de consolatione philoso
phie cōmentum cum expositione feli
citer incipit.

Philosophie seruicias oportet ut tibi contingat vera libertas.
Hec sunt vba Senecae octaua epl'a ad Lucillū. qz vocari phi
losophiā sciām veritatē recte se hz: ex scdo methaphisice. et phi
losophiā affert delectatōnes mirabiles firmitate et puritate. ex
deco ethicoz. Et multis visa est phiā res mirabilis et diuina ex
de celo et mūdo aristotel'. Itē qz nulla sciā similis est phiē que
clarificat aīam et facit delectari eā in h' seculo in psecutōe et rectitudine. ex libro 6 po
mo et morte. Et phiā trahit hoīem ab obscuritate ignorātie ad sciām. a tenebr' stul
titie ad lucē sapie et ad claritatē intellect'. ex eodē libro Aristotel'. Itē qz phiā a su
pstitōe liberat metu mori nō turbat fm Tullii in libro de finibus bonoz et maloz.
Ideo Seneca has et similes p'ditōes et effect' laudabiles phiē auertēs. hortatur
nos ad fūiciū phiē in ppositōe pposita sic dicēs. Phiē seruicias oportet. Que qui
dē ppositio pōt pbari multis rōibus. pmo sic. Illi oz seruire p cui' seruitutē hoī cō
tingit vera libertas. h' phiā est b'mōi. igit'. Adaior nota qz libertas est nobilissima cō
ditio quā nā humana desiderat et affectat. Adior p' p eundē Senecā qui postquā
p'misit ppositōem istā. phiē fūias oportet subiūgit ut tibi p'igat vera libertas. et pau
cis interpositis dicit. hoc ei. s. ipm fūire phiē libertas est. Probat' fo sic. Illi oz fūire
qz animū pficit. vitā disponit. actōes regit. agēda et obmittēda demonstrat et sine q
nemo est secur'. phiā est b'mōi. igit' et. Adaior nota. nā iste p'ditōes sunt de pfectōe
hoīs. Adior declarat p Senecā. xvi. epl'a ad Lucillū loquēs de phiā dicit. Hec
aīam format et fabricat. vitā disponit. actōes regit. et obmittēda demonstrat. sedet ad gu
bernandū errātia. fluctuatū dirigit cursum. h' sine hac nō ē secur'. Probat' tertio
sic. Illi est fūiendū qz tradit cognitioni vltimū finis magnū incrementū. phiā ē hu
sufmōi. igit' et. Adaior nota. qz cognitio vltimū finis magnū incrementū p'fert ad vi
tā. ex p' ethico. Adior declarat. Nā vltim' finis vite hūane est b'itudo cui' cogni
tionē phiā tradit. Dicit. n. phiā in tertio de p'solatōe p'sa secūda qz b'itudo ē stat'
oīm bonoz aggregatōe p'fect'. Et i eodē t'io ofēdit phiā in q' sit vera beatitudo et
quō ad eā pueniat. Probat' q'rto. Illi oz fūire qz facit hoīem parē deo. phiā ē hu
sufmōi. igit' et. Adaior nota de se. Adior p' p Senecā. xlix. epl'a ad lucillū. qui dic
Hoc. n. mihi phiā p'mittit ut me parē deo reddat. Probat' quinto. Illi est seruendū
qz est magistra oīm sciārum. nutrit oīm virtutū. summū solatiū lapsoz aīozum. qz
est premiū verū lumis. et cuius exhortatio est recta sui auctoritate dignissima. philo
sophia est b'mōi. igit' et. Adaior nota. qz rōnabiliter ppter has p'ditōes laudabiles
alicui fuitur. Adior declarat. nā phiā est magistra oīm virtutū. ex pmo de p'solatōe
p'sa tertia. ipsa est nutrit oīm virtutū scdo de p'solatōe p'sa q'rta. Ipsa est summū sol
latiū lapsoz aīoz tertio de p'solatōe p'sa p'ma. Ipsa est premiū verū lumis. quarto de

consolatione p̄sa p̄ma. et eius exhortatio est recta sui auctoritate dignissima. quifuro
 de consolatione p̄sa p̄ima. Sic ergo patet propositio declarata que dicit philoso
 phie seruias oportet. S; diceret quid mihi p̄dest philosophia si fatum est. qd mihi
 p̄dest philosophia si deus rector est. quid mihi p̄dest philosophia si casus imperat
 Ad hoc r̄idet Seneca. xij. epl̄a sua siue inexorabili lege fata nos stringat. siue de
 arbiter vniuersis cuncta disponit siue casus actiones humanas sine ordine p̄miscet
 adhuc phie insistendū est. Phia enim nos tueri habet. hec em̄ exhortatur vt liben
 ter deo placeamus. vt ip̄m sequamur. vt continue fortune resistamus et vt casus se
 ramus. Licet aut̄ omnes homines natura scire desiderent. tñ pauci de quo volor
 est phie vacant. quod ideo p̄git qz plures omissis delectationibus interiorib⁹ ad
 delectatōes refugiūt corporales. Nō tamen oportet delectationes corpales eē elī
 gibiliores interioribus. qz delectationes corporales impediunt a summo bono. in
 teriores aut̄ ad id p̄mouent. Unde boetius in tractatu de summo bono dicit. do
 lere debēt qui delectationibus sensualibus detinentur bona interiora omittendo.
 Nā dediti bonis sensualib⁹ summa bona nō attingūt. Quos boies sensuales boe
 tius quarto de p̄solatōe p̄sa quarta p̄parat vespertilionibus dicēs. Neque est enim
 oculos suos tenebris assuetos ad lucē p̄spicue veritatis attollere. simileqz sunt auī
 bus quarū intuitū nox illuminat dies excecatur. Et h̄ boies sensuales et vulgares nō
 magnificent nomen phie s; magis blasphemant. nihilominus tñ phia in sua dignita
 te perseuerat teste Seneca. xij. epl̄a ad Lucillū. Nunq̄ inualescet ad tantum ma
 licia neqz ad tantum exceditur s; virtutes vt non nomen phie sacrum et venerabile
 permaneant. Sed diceret philosophari non valeo qz pauper sum. s; si diuitias habu
 ero totum me philosophie dabo. et hoc videtur rōnabile. qz natura per se nō est suffi
 ciens ad speculandum. s; oportet cibum et potum et reliquū famulatum peristere. et
 p̄ tanto sacerdotes in egypto habitis necessarijs p̄pter ammirari ceperunt philo
 sophari. Hec excusatio rōne paupertatis non valet. audi Senecam. xvij. epl̄a ad Lu
 cillum. qui dicit. Nō est quo nos paupertas a philosophia reuocet. tolleranda enī
 est fames quam tollerauerunt quidam in obsidionibus. et quid aliud erat p̄mīū pa
 cientie illoz q̄ in arbitriū non cadere. s; inimicorū. q̄ stomachis est qd p̄mittitur p̄pe
 tua libertas nullius hominis timor et qd aīn liberat a furoribus. multis enī ad phi
 losophandum obstiterē diuitie. Paupertas aut̄ expedita securā est. si vis aīo vaca
 re pauper sis oportet aut pauperi similis. qz non pōt studium salutare fieri sine cura
 fragilitatis. fragilitas autem est voluntaria paupertas. hec Seneca. Verū est igit̄
 ad philosophandū exigūtur necessaria s; sufficiunt homini pauca. non em̄ oportz fu
 turum felicem deū terre et maris esse. qz natura paucis minimisqz p̄tenta est ex secū
 do de p̄solatione p̄sa quinta. Proice ergo oīa a te et ad phiam magno cursu totis
 qz viribus intende. hec Seneca. xvij. epistola ad Lucillum. Philosophie ergo ser
 uias oportet vt tibi contingat vera libertas. vt tibi contingat vera securitas. vt tibi
 innotescat felicitas. vt par deo fias. et precipue vt in aduersitatibus et tribulatōibus
 positus per ipsam verissime consoleris exemplo Boetij quem philosophia in exili
 um relegatū ab omnibus bonis pulsum. dignitatibus exutum. multis miseris affli
 ctum dulcissime consolabatur. de cuius philosophie p̄solatione agitur in libro boe
 tij qui intitulatur liber de consolatione philosophie. de quo ad presens nostra ē in
 tentio. Hec sufficiant de introductione huius libri.

Sed anteq̄ ad litterā accedamus quinqz sunt premittenda. Primum de causa



2011-609

Prohemium

suscepti operis. Secundū de causis huius libri. Tertiū de titulo huius libri et eius expositione. Quartū de causa intitulationis presentis libri. Quintū de generali summa et sententia huius libri. Circa primū videlicet circa causam suscepti operis quare Boetius hūc librum cōscripsit est sciendū q̄ Boetius vir eximi⁹ cōsul roman⁹ fide catholice existit. qui disputās de fide catholica cōtra duos hereticos. scilicet cōtra Nestorū et Euticē. cū nullus esset qui eis resisteret Boetius ip̄os in cōi cōsilio denicit sicut patet in libro suo de duab⁹ naturis in xpo. Tēpore vero Theodorici regis gottoz cum idē Theodoricus tyrānidē suā cōtra romanos vellet exercere. et quoslibz bonos opprimere. Boetius virtute dei armatus pl⁹ oibus alijs sibi resistit. et quos tyrānica rabies inuaserat Boetius amore iusticie exponēs se periculis ip̄os liberavit. Videns autē theodoricus rex gottoz solū ip̄m boeciū sibi resistentē cogitabat qualiter ip̄m pderet. et cū iustā causā cōtra eū nō inueniret duas falsas causas confixit. Dixit em̄ Boeciū impedivisse quēdā delatorē sibi litteraz que cōtinebāt accusatōnem senatus Romanoꝝ ut sic senatus redderet reus lese maiestatis. Hanc causā tangit boetius p̄sa quarta hui⁹ primi dicēs Delatorē ne documēta deferret quib⁹ senatū maiestatis reū faceret impedisse crimīamur. Secūda accusabatur boetius q̄ quasdā litteras direxisset ad impatorē cōstantinopolitanū p̄ quas restitueret libertatem pristīnā ip̄is romanis. hanc causā tangit boetius eadē p̄sa sic dicens. Nam de cōpositis falso litteris q̄bus libertatē arguoz spasse romanā quid attinet dicere. his de causis Boetius p̄ viles p̄sonas et infames accusatus. indefensus reus est iudicatus et a rege Theodorico papie in exiliū relegat⁹. Boetius autē in exilio positus p̄teritā p̄speritatē secū reputans et p̄sentē aduersitatē cōsiderans. ne aliquis hō in simili statu positus desperet. sed vnde cōsolaretur hēret. philosophicā cōsolatōem cōposuit cōtra mutabilitatē fortune. Ex quib⁹ dictis patz q̄ causa suscepti operis est illa. quaten⁹ boetius se in exiliū relegatū ab oibus bonis depulsus dignitatibus exultans philosophice se tueretur volens cōsolari quēlibet hōiem in simili statu positū ne desperet similiter esse cōtendū. Secūdo videndū est de causis huius libri. cuius causa efficiēs fuit Boetius qui describēs materiā huius libri utitur tam p̄sa q̄ metro. imitatus marciā felicē capellā qui in describēdo nuptias mercurij et philologie hoc stilo usus est de quo fit mentio in theodolo vbi dicitur. Egregiam sobolem cui per stilbonis amorem. Et superum magna sociasti teste capella. Licet ille liber Boeciū multum excellat librum marciā tam nobilitate materie q̄ p̄uilegio eloquentie. Boetius enim nec Tulio in prosa nec Virgilio in metro minor reputatur utitur autē boetius in hoc libro prosa in qua ponit rationes ad consolandū boeciū probando q̄ non sit dolendum de amissione rerum temporalium. Utitur autē metro delectabili ut dum audiat meror obliuioni tradatur. Causa materialis huius libri est philosophica consolatio ordinata ad contemptum mundanorum et ad appetitum summe felicitatis. vel philosophica consolatio persuadens neminem extolli in prosperis nec deprimi in aduersis. vel aliter causa materialis siue subiectum huius libri est status miserabilis Boeciū philosophica consolatione superinducta. Causa formalis tractatus huius libri consistit in eius diuisione de qua videbitur post. Causa autē formalis tractandi est modus agendi boeciū. et est dyalogus idest sermo duorum. introduxit enim boetius in hoc libro duas personas. scilicet seipsum suam miseriam deplangentem et philosophiam sibi condolentem et ipsam super sua miseria consolantem et hoc est rationale. Nam secundum beatum gregorium Verus

Prohemium

ordo consolationis est ut cum volumus aliquem a merore suspendere. Primo su-
deamus luctui eius concordare. vel ideo causa formalis est dyalogus. quia in qua-
dam parte huius primi libri philosophia introducit fortunam ipsam boetium alloquen-
tem ubi incidit quedam figura tropi que vocatur ethopeia. de qua dicit grecismus
ac introducit aliquos ethopeia loquentes. ut cum fortuna loquitur boetius ipsa. Vel
potest dici secundum cōiter loquentes quod causa formalis tractandi est quintuplex. dif-
finitiva. diuisiva. pbativa. improbativa. exemploz positiva. sicut videbitur in libro.
Causa finalis huius libri est ut ipso cognito nosipos et quoslibet alios in aduersi-
tatibus et tribulatione positos philosophica cōsolatōe tueamur. Et ne extollamur in
prosperis et deprimamur in aduersis. Tercio videndum est de titulo huius libri et
de eius expositione. Unde sciendum quod titulus secundum Remigium super donato est cla-
uis siue ingressus operis sequentis. et dicitur titulus a titan quod est sol. sicut enim sol il-
luminat mundum sic titulus libri. Et proponit titulus libro ad cōsumationem operis et ad
laudem auctoris. Est ergo titulus presentis libri talis. Aulicij. Aulij. Torquati. Se-
uerini exconsulis. Patricij. Ordinarij. Boecij viri illustris incipit liber de cōsola-
tione philosophice. Sed queritur quare tot nomina propria ponuntur in titulo. Dicunt ali-
qui quod forte fuit cōsuetudo romanorum ut sic nomina abscriberent suorum auctorum et predecesso-
rum. vel aliter potest dici quod plura nomina ponuntur in titulo propter honorem et lau-
dem ipsius boecij. quia secundum Senecam in libro de clementia ad Neronem. Aul-
ta cognomina honori data sunt. Sicut enim vilis persona non vult nominari nisi uno
nomine. quia quanto plus nominatur tanto plus cognoscitur et tantomagis forde-
scit. Sic honesta persona vult nominari pluribus nominibus ut sic magis innotescat et
clarefcet alijs sua fama. nam omne bonum in comune deductum magis elucescit. Ex-
ponitur autem iste titulus sic. Boecius dictus fuit aulicus a quodam nobili romano
sic dicto de cuius genere ipse fuit. vel dictus aulicus quasi invictus ab a quo est sine
et vicis victoria. nusquam enim boecius vici potuit ut flecteretur a iure ad iniusticiam
sicut ipse testatur quarta prosa huius primi libri dicens. Nusquam a iure ad iniuri-
am me quisque detraxit. Secundo boecius dictus fuit maullus quia de genere mau-
liorum fuit qui erant nobiles romani. Tercio boecius dictus fuit Torquatus a quo-
dam nobili romano sic dicto. qui cum singulare bellum iniret cum quodam de gallia
ipsum veniebat et torquem in ollo habentem sibi abstulit. cuius ratione dictus fuit
torquatus de cuius genere fuit boetius. Quarto Boetius dictus fuit Severinus
a severitate. Severus enim fuit cum Theodorico regi gotthorum se opposuit. vel di-
ctus fuit severinus quasi sequens veritatem. nunquam enim in iudicijs vel amore
vel odio flecti potuit a veritate. Quinto Boecius dictus fuit Exconsul quasi vnus
ex consulibus Romanorum vel exconsul quasi extra consulatum positus quem prius
habet. Exconsulares dicebantur qui iam deposuerant consulatum et licet ab ho-
nore consulatus cessarent tamen postea plus alijs in magna reuerentia habeban-
tur. Sexto dictus fuit patricius a nobilissimo romano sic dicto de cuius genere
fuit boecius vel alio modo Patricij dicebantur nobiles romani qui providebant
reipublice sicut pater filio quorum nomina scripta erant aureis litteris et ideo di-
cebantur patres de quorum numero fuit vnus patricius Boecius propter quod
dictus fuit patricius. Septimo dicebatur ordinarius. quia rempublicam ordinavit.
vel aliter ordinarij dicebantur qui tunc dignitatis erant ut quolibet ordine digni essent
et sic fuit boecius. Octavo nomine proprio dictus fuit boecius quod interpretatur adiutor.

fuit in necessitate pauperibus subueniebat. Quarto videndum est de causa institutionis huius libri. Intitulatur iste liber de consolatione philosophica. Ubi sciendum philosophica consolatio dicitur rationabilis demonstratio declarans de cuius amissione non est dolendum et de cuius possessione non sit gaudendum. et quia hoc tractatur in presenti libro ideo sic intitulatur. Quinto videndum est de generali summa huius totius libri. Ubi sciendum quod Boetius in hoc libro ostendit bona temporalia esse transitoria et non consistere totaliter in eis totalem veram felicitatem et per consequens non est dolendum de eorum absentia. nec gaudendum de eorum presentia et neminem debere extolli in prosperis nec deprimi in aduersis. Ostenditur etiam in presenti libro quid sit summum bonum ubi sit situm et quomodo ad ipsum perveniatur. Etiam ostenditur quod boni sepi sunt po-

Quintus Paulus Torquatus Senerius Boetii Ordinaris Patricii viri exconsulis de consolatione philosophice liber primus feliciter incipit. Metrum primus heroicum elegiacum.

Carmina qui quondam studio florente peregi. Splebilis heu meos cogor inire modos.

tes et mali semper sunt impotentes et quod bonis nunquam desunt sua premia malis nunquam sua supplicia. Post hoc ostenditur quid sit divina providentia. quid casus. quid fatum. quid liberum arbitrium. Et ponit Boetius rationes quibus probat liberum arbitrium non posse stare cum providentia divina. et ponit quorundam falsam solutionem et eam improbat. postea ostendit veram solutionem quam rationibus confirmat. Ista et alia plura et pulchra determinantur in hoc libro sicut patebit in sequentibus.

Carmina qui quondam. Presens liber Boetii prima sui divisione dividitur in quinque partes secundum quod ponit quinque libros parciales quos continet. In primo conqueritur se miseris subiectus. In secundo ponit remedia consolationis. In tertio determinat de vera felicitate in quo sit sita et quomodo ad eam perveniatur. In quarto movet quasdam questiones ipsi philosophice. In quinto determinat de casu et providentia divina. Primus liber incipit hic. Carmina. Secundus liber incipit ibi. Post hec paulisper. Tertius ibi. Jam cantum illa finiverat. Quartus ibi. Hec cum proba. Quintus ibi. Dixerat orationisq; cursum. Quid et de quo agatur in quolibet libro patebit loco suo. Primus liber dividitur in .xiii. partes. quia huius primi libri sunt septem metra et sex prose que partes patebunt. que autem sit materia et intentio cuiuslibet partis similiter patebit. Notandum autem quod primum metrum huius primi libri vocatur elegiacum. Est autem metrum elegiacum quod constat ex vno versu ex ametro. id est sex pedibus. et alio pentametro. id est quinque pedibus. Et dicitur elegiacum ab eleys quod est miseria. elegia enim est miseria. Metrum enim elegiacum inventum fuit pro describenda miseria quamvis eo hodie aliqui utuntur ad alia describenda. unde oratorius Tibullus imperiter cunctis querimonia primum. Post hec inclusa est vocis sententia copos. quis autem fuerit primum adinventor talis metri elegiaci dubitatur. unde oratorius Quis tamen exiguos elegos emisit autor. Grammatici certant et adhuc sub indice lis est

Et diuiditur hoc primū metrū in quatuor ptes. Primo boecius deplāgit statū sue miserie ex pte pmutationis studiū Secundo expte defectus corpālis. Tercio ex pte plongationis vite miserabilis. Quarto apostrophat cōtra suos amicos. secūda ibi gloria felicitis. tertia pars ibi mors hoīm felix. quarta. ibi quid me felicē. p̄io facit qđ dictū est. secundo approbat dictū suū ibi. Ecce mihi lacere. dicit primo. Ego boeci⁹ qui quondā tempore p̄speritatis studio meo florēte p̄egi. i. cōposui carmina supple delectabilia et iocunda nūc tempore aduersitatis. flebilis. i. dignus ut defleaz. vel flebilis. i. tristis cogor inire. i. inchoare

Ecce mihi lacef dictāt scribēda came
Et veris elegi fletib⁹ ora rigāt. ne

are mestos modos. i. tristia metra de mea miseria. Notandū sicut dictū fuit prius boecius utitur in hoc libro tam prosa q̄ metro. metro q̄ talis modus scribendi magis fuit cōueniens sue materie. sicut em̄ potio curatiua que amara est delectabilis sumitur si fuerit aliqua dulcedine p̄mixta. sic rōes philosophie in prosa tradite libentius a boecio suscipiuntur si fuerint iocūditate metri dulcorate. Et ideo boecius nūc utitur metro nunc prosa. q̄ alternatis vti delectabilis est. vnde auctor poetrie. Qđ sapit insipidum viciosa frequentia reddit. Item nota qđ boecius incipit librum suū a metro q̄ a prosa. q̄ modus scribendi metricus magis fuit vsitatus apud antiquos q̄ prosa. vel ideo q̄ metrum est delectabilis prosa. ut ergo magis aliciat audientes ad suū librum ideo in principio libri suscitatur metro. Item nota circa litteram qđ carmina vno modo dicuntur scripta metrica certis pedibus mensurata. Alio modo dicuntur quęcūq; dicta vel scripta etiā prosa que sunt de re delectabili. Boeci⁹ autem florente studio cōposuit ut plurimū carmina prosa de re delectabili. Edidit em̄ quedam carmina philosophica. quedā logicalia. quedā theologicalia. sicut patz respicienti eius diuersos libros Tempore autē aduersitatis cogebatur boecius ad cōponendū carmina metrica tristia. Item nota studium est vebemēs applicatiō ad aliqd agēdū cū bona voluntate dico cū bonavoluntate. q̄ i malivolā aiām nō intrabit sapiētia. hec salomō. Et perfectio discipuli in trib⁹ cōsistit ex boecio de disciplina scolarium. in attentione. docilitate. et beniuolentia. Hoī em̄ nolenti scitēsam. et non v̄ oportet studentī impossibilis est possessio boni. Eustracius primo ethicoz. Item nota qđ duplex est studium florens et aridum. Ad studiū florens tria exiguntur. Primo requiritur iuuentus. q̄ iuuenes perspicaciores sunt senibus. senes autē magis sunt immemores. Secūdo requiritur habitus necessariorum. quia natura per se nō est sufficiens ad speculandum. sed oportet necessaria existere. ex quarto ethicoz. Tercio requiritur animi tranquillitas que contingit per sedationem passionū. quia anima quiescens et residens sit iudex. v̄. phisicorum. Vbi em̄ passionēs dominantur ibi intellectus obscuratur. ideo boecius in fine huius primi hortādo nos ad fugam passionū dicit. Gaudia pelle. pelle timorem. spemq; fugato. nec dolor adsit. Mubila mens est vinctaq; frenis hec v̄. i. regnant. Studium autē aridum est ad qđ cōcurrunt oppositę cōditiones. scz senectus. necessariorū defectus. et animi perturbatio. Nota qđ versus de miseria dicuntur mesti modi. dicuntur em̄ modi a modulando. q̄ pedibus modulantur. et dicuntur mesti ratione materie. q̄ sunt de tristia materia scz aduersitatis. Nota qđ in primis duobus versibus notatur antitesis. i. cōtrapositio. dicitur em̄ in primo versu quondāz peregi cui contrariatur in secundo

Metrum. i.

versu cogor inire. i. inchoare. Item dicit in primo versu florente studio cui contraria
tur in secundo flebilis. Item dicitur in primo versu carmina supple iocunda cui contra
ria in secundo melius modos. Item notandum quod boecius rationabiliter deplangit sta
tum suum ex parte permutationis studii philosophici. quod versum fuit in studio poeti
cum quo nunc cogebatur uti. Proposuit enim boecius dolorem suum metricè descri
bere et non philosophice consolari. nam studium philosophicum est studium veritatis.

**Has saltē nullus potuit puincere terro:
Ne nostrū comites: psequeretur iter.**

quia secundo methaphice
vocari phiam scientias
veritatis recte se habet
studium autem poeticum est
studium falsitatis. nam ex

problemio methaphysice secundum puerbum mentitur multa poete. Item per studium
philosophicum acquiritur beatitudo ex. x. ethicorum. Per studium autem poeticum falsitatis
certitudo ex secundo methaphysice. Ecce mihi lacere. Hic boecius approbat dictum
suum. dixit enim quod cogat inire melius modos hoc ipse probat. secundo respondet que
stioni ubi has saltē. primo dicit bene dixit quod cogor inire melius modos. ecce de
monstratio huius ad sensum. nam canene. i. muse poetice lacere. i. lacerantes mentes
hominum ille dicant mihi dicta scribenda supple carmina metrica. et elegi. i. versus miserie
que nos muse mihi dicant illi rigant. i. humectant ora. i. faciem meam veris fletibus
Notandum quod secundum poetam. ix. fingitur fuisse muse in monte elicone iuxta fontem caba
linum de quo fonte loquitur persius in principio libri sui dicens. Fonte caballino etc.
Que muse finguntur poetis ministrasse scientiam componendi carmina metrica. et iste
muse poetice vocabatur canene. quasi canentes amene eo quod multum delectant homines
ratione metri. Nota quod ille muse poetice dicuntur lacere actus. quia lacerant. i. di
strahunt mentes hominum subicientes ipsas diversis passionibus. nunc passioni amoris.
nunc doloris sicut patet per ostensum de amore tractantem et per alios poetas. vel dicunt
tur lacere passus ratione poematum suorum que poemata dicuntur lacera. quia non sunt fir
mitate rationis stabilita. Ubi notandum quod quedam carmina dicuntur integra quedam la
cera. Integra sunt carmina philosophica nulla falsitate permixta. sed firmitate rationis
stabilita et animi firmitate. Lacera sunt carmina poetica que non instruit hominem nec con
solantur sed lacerant. i. distrahunt mentes hominum. nunc reducendo hominem ad memoriam
lupratis. nunc dolores. nunc alias passiones. Item notandum versus elegi principaliter
inuenti fuerunt propter miseriam describendam. et quia hos versus muse dicebant boe
cio per quos boecius magis suam miseriam reduxit ad memoriam quam per eos consolaretur ideo
elegi erat causa ipsi boecio veri fletus. Item notandum duplex est fletus adulatorius et
verus. adulatorius qui est fictus qualis est fletus amasie. Si enim dixerit amasius ad
amasiā non diligis me. ipsa incipit flere. quare. ut per fletum firmiter ipsum possit tenere. cum
autem nuntius non poterit extorquere ab ipso dicit. vade garcio te non novi vere. Alius
est fletus verus qui ex vero cordis dolore et ex vera pietate procedit: et ad tale fletum
boecius provocatus fuit per musas dictantes sibi carmina. Notandum quod hec dictio elegi potest
exponi dupliciter. uno modo quod teneatur noiative et tunc est sensus. elegi. i. versus miserie
rigant ora mea fletibus. alio modo quod teneatur genitive et tunc est sensus. canene rigant veris
fletibus. ora elegi. i. miseri hominis. quia eleg. a. um. i. miser ra. um. secundum huiusmodi. has
saltē nullus. Hic boecius responderet tacite questioni. Quereret aliquis quomodo muse
dicant tibi carmina scribenda cum sis in exilium relegatus quia intrasti sine omni co

Liber. i.

missua. Ad hoc respondet boecius. Licet omnis amici mei dereliquerit me in exilio propter timorem impialem. tamen has musas nullus terror impialis potuit vincere quin sequerentur nostrum iter usque in exilium dictantes nobis carmina. Notandum licet bona exteriora possunt auferri ab homine per violentiam. sicut per furtum. per rapinam. per incendium. tamen scientia non potest auferri ab homine. non enim scientia violentia auferitur. nec vestitute consumitur nec tristitia minuitur. unde Seneca nona epistola ad Lucillum recitat quod cum Stilbon capta patria amissis liberis amis sa uxore sua et alijs bonis solus ab incendio exi erat requisitus fuit a de-

**Gloria felicitis olim viridisque iuuentute.
Solantur mestri nunc mea fata senis.**

merito nunquam omnia perdidisset. respondit nihil perdidit. sed omnia bona mea mestri sunt. iusticia. virtus. et prudentia. et hoc innuit boecius dicens. Adulas se non reliquisse. unde etiam alanus de planctu nature de scientia dicit. Super omnem possessionem generosa emanat possessio que spem colligitur. erogata reuertitur. publicata suscipit incrementum per quam nobilis thesaurus secretis penetralibus nascitur. effectus eterne delectationis acquiritur. hec est sol per quam mens deicit a tenebris cordis oculos deliciosa animi paradisus. hec immortalis ex mortali facit et caducum hominem in deum deifice mutationis auctoritate conuertit. Nota circa hanc dictionem saltem quod tres dictiones perferri possunt per timorem que deberent perferri per temerem. unde perferimus saltem per saltum. tempus per tempus extemplo pro extemplo quod est contra buguitionem qui dicit. Timor tria detestor extemplo tempora saltem. Gloria felicitis. Hic boecius deplangit statum suum ex parte defectus corporalis. Et primo proponit eum in generali. secundo in speciali. secunda ibi venit enim. dicit primo quondam consolabatur me gloria felicitis. id est prospera iuuentutis. et gloria viridis iuuentute. id est delectabilis iuuentutis. sed nunc fata. id est etas. mestri senis. id est tristis senectutis. solatur. id est consolatur mea. id est meam partem. quasi diceret prius consolabar dulci iuuentute. nunc autem consolor tristi senectute. secundum illam sententiam sic exponitur littera. Gloria felicitis iuuentute. id est prospera iuuentutis viridis. id est delectabilis iuuentutis quodam supple consolabatur me nunc fata. id est euentus mestri senis. id est tristis senectutis. solatur mea. id est meam partem. Notandum quod communiter illa littera aliter exponitur referendo eam ad musas poeticas sic. Camene que quondam tempore iuuentutis erant gloria felicitis et viridis iuuentutis. quod dicitur pro tanto. quia iuuenes olim solebant informari in arte poetica in qua proficientes glorificabantur in usu metrorum et rignorum. nunc autem camene solantur mea fata inquam mestri senis.

Notandum quod felix iuuentus est que bonis exterioribus est adornata. de quibus bonis loquitur aristoteles circa principium libri de bona fortuna dicens. Sine rebus exterioribus quorum fortuna est domina non contingit esse felices. sed viridis id est delectabilis iuuentus est illa que est bonis nature decorata. scilicet fortitudine. pulcritudine. et agilitate. Unde aristoteles in ethicis. non omnino felix est qui specie turpis aut solitarius aut carens prole.

Nota quod boecius representat in se statum miserie cum dicit fata mestri senis se consolari cum minime homines consolantur sed magis perturbant. etiam cum dicit musas poeticas se consolari similiter representat statum miserie. quia muse poetice non cedunt alicui in solacium. sed potius in alimentum doloris. Item de significationibus fati ponit buguitio duos versiculos dicens. Constellatio mors pre-

ce respos sa deorum. Euentus rerum signantur nomine fati.

Venit em̄ pperata malis. Hic boecius declarat in speciali defectus corporales dicens. Bene dico q̄ fata meste senectutis nunc cōsolantur me. em̄ pro qz senect⁹ inopina. i. inopinata per apocopā pperata. i. festinata. venit in malis. i. cū suis malis et incōmodis. et dolor supple quē patior. iussit inesse. i. induxit mihi suam etatē per

Venit ei pperata malis inopina senect⁹

Et dolor etatem iussit inesse suam.

Intempestiuū funduntur vertice cani.

Et termit effeto corpore laxa cutis.

Mors hoīs felix q̄ senec dulcib⁹ annis

In serit et mests sepe vocata venit.

qđ innuitur q̄ non solū etas inducit dolorē. sed ecōuerso dolor inducit et causat etatē et senius. Et tunc boecius ponit duo signa sue senectutis dicens. cani supple capilli. intēpestiuū. i. ante debeatū tēpus funditur. in vertice. i. in capite meo

Aliud signū senectutis ibi. q̄ cutis mea laxa. i. soluta termit corpore effeto. i. carne cōsumpta et euacuata. Nota q̄ hoīem senē multa mala et incōmoda circōueniūt. nam pellis eius cōtrahitur. cor eius cōcētur. pulmo eius debilitatur. lumbi ei⁹ in durantur. dorsum incuruatur. mēbra tremunt. vnde poeta dixit. Optatus senium dum venerit est male ventū. Hoc est gilbosum surdus cecusqz morosus. ppter hoc dicit boecius q̄ senectus venit mihi cū suis malis. Nota circa illam ptem ⁊ dolor etatem. q̄ triplex est causa senectutis. scz etas. infirmitas. ⁊ aduersitas. Senect⁹ que inducitur per etatē naturalis est. que antē inducitur p infirmitatē vel aduersitatem accidentalē est. qualis senectus fuit in boecio qui senuerat ppter multitudinē doloris et tristitie. Notandū q̄ canicies boeci fuit intempestiua. Huiusmodi dicit intempestiuus est qđ est incongruū. incōueniens. inutile. vel sine tempore. vnde intempestiuum dicitur illud qđ non habet ydoneum tempus vel qđ non est cōueniens tempore. et quia boecius iuuenis erat etate et cū senuerat ex aduersitate iam canicies eius fuit intempestiua. Nota q̄ in iuuenibus cutis est densa ppter multitudinem sanguinis ex quo sanguine generatur caro. sed quia sanguis diminuitur in senibus diminuitur etiam caro in eis. ideo cutis senum est laxa. Notandū circa hoc vocabulum effeto q̄ ipsum tractum est a mulieribus pregnantibus que cum peperint dicitur effete. i. fetu euacuate. vnde dicit hugutio q̄ fetus est natus mulieris adhuc in vtero existens. et dicitur a foueo es. q̄ ibi foueatur. inde fetus ta. tū. idest plenus na. num. Inde effetus idest debilis quasi sine fortitudine virium vel viribus euacuatus. Inde fetosus fetosa fetosum. idest plenus fetu. vnde in psalmo Oves eorum fetose. i. plene fetu. et senes possunt dici effeti quasi extra fetum positi quia senectus non est apta ad generandū fetum. Mors hominū felix. Hic boecius deplangit statum suū ex parte durationis vite miserabilis. Et primo premitte que mors hoīum sit felix et que non. et dicit sic. Illa mors est felix que nec inserit idest non immittit. se dulcibus annis. i. temporibus prosperis cum delectat hominē vivere. Similiter illa mors est felix que sepe vocata venit mestis supple annis. i. tristibus annis. quia in annis aduersitatis miseri consueuerunt vocare mores. Tunc ostendit que mors hominum sit crudelis dicens. Ven qđ surda aure. i. reclusa aure

Liber. i.

seua mors idest crudelis auertitur idest spernit miseros hoies et negat idest non vult claudere flentes oculos eoz. quasi dicat crudelis mors est que nō pmittit miseros mori. et dicit claudere flentes oculos p hoc innuēs q in morte oculi boīm clauduntur. et tūc boecius deplāgit plongationē sue vite dicēs. Dū fortuna malefida. i. pñda mibi faueret. i. arrideret lenib⁹. i. transitorijs bonis tristis hora supple mortis. pene merlerat. i. oppreserat meū caput. qñ dicat tpe p̄speritatis semper accelerauit mors opprimere me. nūc aut ga fortuna nubila. i. aduersa mutauit fallacē vultū impia. i. miseravita p̄trahit. i. p̄logat moras supple viuendī ingratas. i.

Heu heu q̄z surda miseros auertit aure:
Et flentes oculos claudere seua negat
Dū lenib⁹ malefida bonis fortūa fauerz
Pene caput tristis merlerat ora meuz.
Nūc. qz fallacē mutauit nubila vultū.
Protrahit migratas impia vita moras

odiosas mibi. qz ppter miserā tēdebat ipm boeciū viuere. Nota q licet secūdū vulgares et secūdū apparentiā. hec sententia de morte felici et crudeli videatur vera tamē secūdū rei veritatē est falsa qz mors etiā tempe p̄speritatis potest esse bona nam secūdū Senecā optimū est mori cū delectat viuere. et tempe aduersitatis potest mors esse mala. qz aduersitas sepe inducit desperationē. boecius aut representando statū miseri hoīs hanc sententiā ponit tanq̄ verā. Notandū q mors vel cōparatur ad vitā p̄sentē vel futurā. Priō mō illa mors dicitur felix q fugit partē p̄speritatis et accelerat tempe aduersitatis. Si aut cōparatur mors ad vitam futurā. tunc ipa potest dici bona et mala tempe p̄speritatis et etiā aduersitatis. qz si mors ducit ad gloriā dicitur bona. si ad penā dicitur mala. Notandū secūdū Remigiū sup do nati. heu aliquādo est monosyllabū aliquādo dissyllabū. sicut metri necessitas requirit unde in pposito est dissyllabū dicēdo. heu q̄ surda miseros auertitur aure. Notandū q hoc verbū auertor quādoqz est passiui cōstructū cū ablatiuo mediante prepositione. vt dicendo auertor a te et est idem q remoueor. Aliquādo est verbū deponens cōstructū cū accusatiuo. vt dicendo auertor te et tūc idē est qd sperno te et sic accipitur in proposito cum mors auertitur idest spernit miseros. vnde versus In vi passiui notat auertor remoueri. Si sit deponens auertor spernere signat.

Notandum boecius appellat fortunam malefidam. quia est deceptiua. vnde Seneca. Meminem aduersa fortuna cōmīnuī nisi quem secunda decipit. et alibi Seneca. Fortuna nemini fidem seruat. nulli obesse semel contenta est. quem nimitz sonet hunc stultum facit. Nota fortune bona dicuntur lenia quia transitoria Non enim perdurat circa hominē secundum Senecam. Illud non est tuum qd fortuna fecit esse tuū. Bonum enim qd dare potuit. potuit et auferre. Notandum q boecius appellat fortunam nubilam idest obscurā siue cecam. depingebatur enī antiquitus fortuna ceca. quia ex improviso accedit et recedit. vel quia cecum reddit hominem extollendo eum in prosperis et deprimendo in aduersis. Notandum q boecius dicit fortunam olim circa se mutasse fallacem vultum. quia fortuna olim depingebatur duplici facie. anteriori alba. posteriori autem parte nigra. per albam designabatur prosperitas. per nigram aduersitas. mutauit ergo fortuna circa boecium fallacem vultum prosperitatis. postea ostendit ei vultum aduersitatis.

Prosa.i.

Quid me felice totiens iactastis amici. Hic boetius deplāgit statū miserie sue apostrophando cōtra amicos dicens. O amici mei quid. i. ppter qd iactastis. i. iactando dixistis me toties felice. frustra em̄ hoc dixistis qz felicitas mea nō erat stabilis. qd patet ex hoc qz ego cecidi. et iste qui cecidit de p̄speritate in aduersitatem nō erat stabili gradu p̄speritatis. Notandū duplex est felicitas. pollicita que cōsistit in

Quid me felice toties iactastis amici
Qui cecidit stabili non erat ille gradu

Prosa prima primi libri

Hec dū mecum tacitus ip̄e reputarem: querimoniāqz lacrimabilem stili officio designarem. astitisse mihi supra verticem visa est mulier

bonis exteriorib⁹. et talis nō est stabilis sicut nec bona exteriora. Alia est felicitas specularia que p̄sistit in actu sapiētie. i. in speculatiōe substantiarū separatay. et talis felicitas ē stabilis et immutabilis cū sit bonū op̄is mū. pulcherrimum: delectabilissimum. ex p̄io ethicorum.

Prosa p̄ma primi libri

Hec dū mecum tactus ip̄e. Hic incipit p̄sa prima huius primi in qua Boetius introducit p̄biam super suā miseriā solantem. Ubi nota qz Boetius volēs et ipsa p̄bia ip̄m solās nō sunt aliud nisi anim⁹ volēs ex oppressione sensualitatis et rō solās ex vigore sapientie. et diuidit. Primo osidit Boetius quōd p̄bia sibi apparuit. secūdo quid circa ip̄m egerit. scda ibi. Que ubi poeticas musas. Primo describit apparitiōem p̄bie quo ad tempus et ad locum. et describit eius dispōnem quo ad vultum. quo ad aspectum. quo ad colorem et vigorem. et quo ad etatem. Secūdo describit p̄biam q̄tum ad habitū exteriōrē. Tercio quo ad ornāmēta et insignia que manibus gestabat. scda ibi. Vestes erāt. tertia ibi. Et dextra quidem. dicit p̄mo. Dū ego boetius hec que supra in me tro dixi tacitus mecum reputarem. i. cogitarem. et querimoniā lacrimabilem. i. p̄uocantem ad lacrimas. designarem. i. describerem stili officio visa est mihi mulier astitisse supra verticē. i. supra caput. admodū. i. valde reuerendū vultus oculis ardentibus et p̄spicacib⁹. i. claris. vltra cōem valentiā hoīm. i. vltra hoīes. q̄ apparuit in colore vinido. i. delectabili. et apparuit mihi tanquam inexthausti. i. incōsumpti vigoris. Quis ipsa foret ita plena enī. i. durationis vt nullo mō crederetur esse etatis. statura eius abīgne. i. dubie. discretionis. i. cognitionis. qz nunc. i. aliquando cohibebat idest extēdebat sese ad cōem mensurā hoīm. i. longitudinem. nūc. i. aliqui videbatur pulsare. i. attingere celum cacumine summi verticis. i. altitudine capitis. que cum caput altius extulisset ipsum etiam celum sua longitudine penetrabat. Notandū qz boetius describit p̄biam sibi apparuisse sub specie mulieris. quia p̄bia apud grecos et sapientia apud latinos est generis feminini. vel ideo quia sicut mulier infantes lacte nutrit. sic philosophia minus perfectos nutrit facilibus doctrinis. vlt ideo qz Boetius erat eger. mulier autem magis est compassina et magis abilis ad solandum egrum q̄ vir. Nam sū Salomonem ubi non est mulier ibi ingemiscit eger. Notandū stare est erecto modo se habere. et qz p̄bia erigit hominem ad delectatio

Liber primus

nes intellectuales faciens cadere sensuales. ideo ipsa describitur stetisse. et dicitur stetisse supra verticem quia philosophia est in anima intellectiva que non habet organum in vertice. nam anima intellectiva nullius organi corporalis est actus. vel dicitur ideo stare supra verticem quia de supero cardine elapsa venit ut dicit Boetius tertia pars huius primi. Notandum philosophia dicitur reuerendi vultus quia suos possessores reuerendos facit. Nam se-

cundum Tullium. sola sapientia est que meretur honores. Item secundum Tullium reuerentia est decens ac matura gratitudo que habet per philosophiam. ergo dicitur reuerendi vultus. Notandum illud quod est ardens est penetrans et quia per rationem et intellectus que sunt oculi philosophie penetramus in eterna res et quiditates earum. ideo philosophia dicitur apparuisse ardentibus oculis. et quia per philosophiam speculamur ea que vulgares et ceteros non spe-

Reuerendi admodum vultus oculis ardentibus. et ultra communem hominum valentiam perspicacibus colore virido: atque inexhausti vigoris. quamvis ita cui plena foret ut nullo modo nostre crederetur etatis Statura discretioris abique. Nam nunc quidem ad communem sese hominum mensuram cohibebat. Nunc vero pulsare celum summi verticis cacumine videbatur. Que cum caput altius extulisset. ipsum etiam celum penetrabat. sese respicientium que hominum frustra batur intuitus.

culantur. ideo dicitur habuisse oculos perspicaces ultra communem hominum valentiam. Notandum color viridus est color naturalis pulcher et delectabilis. et quia philosophia in se pulcherrima est cum sit res mirabilis et diuina et delectabilis quia mirabiles affert delectationes. idem describitur apparuisse in virido colore. Item philosophia apparuit inexhausti vigoris. quia philosophia cum sit perpetua exhausti non potest. vel ideo inexhausti vigoris. quia quamvis homo cognoscat de philosophia adhuc restant plura cognoscenda. quod patet ex diversitate opinionum in philosophia quarum una destruit aliam. Item quia philosophia est eterna et precesserat ipsum Boetium. ideo dicit eam non fuisse sue etatis. Notandum tres sunt partes philosophie essentialis ex sexto methaphysice. naturalis. mathematica. et diuina. secundum naturalem philosophiam dicitur philosophia se cohibere ad communem mensuram hominum in quantum tractat de naturalibus que ceteris via sensus cognoscuntur inter que natura hominis est summum ad quod perveniuntur. Dicitur autem philosophia pulsare celum quo ad mathematicam. id est quo ad astronomiam in quantum tractat de motibus et figuris astroz dicitur autem penetrare celum quo ad methaphysicam in quantum dirigit in cognitionem dei et substantiarum separatarum. et dicitur philosophia frustrare intuitum hominum respicientium. quia perfectam cognitionem substantiarum separatarum in hac vita habere non possumus. nam sicut se habet oculus nicticoracis ad lumen solis. sic intellectus noster ad manifestissima in natura. ex secundo methaphysice. Testes erant tenuissimis filis. Hic Boetius describit philosophiam quantum ad habitum exteriorum. primo quantum ad materiam vestium. secundo quantum ad picturam vestium

Prosa.i.

tertio quod ad violentiam vestibus illatam et legantur partes simul. dicit primo. Vestes philosophie erant perfecte tenuissimis. id est subtilissimis filis. et erant ex subtili artificio et ex materia indissolubili. quas vestes ipsa texerat propriis manibus. ut per sicut ego cognovi eadem philosophia prodente. id est reuelante mihi in tertia persona huius primi. quarum supple vestium speciem. id est pulchritudinem. quedam caligo. id est obscura ignorantia. neglecte vetustatis. id est negligenter veterum. obduxerat. id est obfuscauerat. veluti solet supple obducere caligo fumosas ymagines. id est in fumo stantes. Tunc ostendit quid fuerit depictum in vestibus eius dicens.

Vestes erant tenuissimis filis: subtili artificio: indissolubili materia perfecte quas uti post eadem prodente cognovi suis manibus texerat. Quarum speciem veluti fumosas imagines solet caligo quedam neglecte vetustatis obduxerat: harum in extremo marginis. P. grecum: in supremo vero. T. legebatur in textum. Atque inter utrasque litteras in scalarum modum gradus quidam insigniti videbantur quibus ab inferiore ad superius elementum esset ascensus.

Eandem tamen vestem violentorum quorundam scinderant manus. et particulas quas quisque potuit abstulerant.

In extremo marginis. id est in inferiori parte harum vestium legebat intertextum P. id est practica. in supremo supple marginis. id est in superiori parte vestium erat intertextum T. id est theorica quod interpretatur speculativa. et inter utrasque litteras iter T. et P. erant quidam gradus insigniti. id est impressi ad modum scalarum quibus a gradibus ascende-
bat

ab inferiori littera ad superiorem. Tunc tangit violentiam vestibus illatam dicens. Eandem vestem absceiderant. id est lacerauerant manus quorundam hominum violentorum. supple facientium violentiam. et unusquisque abstulerat particulas vestis quas poterat auferre. Notandum quod per vestes philosophie intelliguntur partes essentiales et artes liberales. Sicut enim corpus vestibus ornatur. sic philosophia suis partibus decoratur. Per fila autem subtilissima intelliguntur precepta philosophicalia siue propositiones philosophicales. Sicut enim unum filum in vestibus ordinatur circa aliud. sic una propositio iuxta aliam. que propositiones dicuntur subtilissime quia per eas homo subtilia inuestigat. Dicuntur et huiusmodi precepta subtili artificio ratione ornatus verborum et sententiarum que in eis inveniuntur. et sunt ex materia indissolubili. quia licet a quibusdam male exprimantur: tamen in seipsis habent veritatem indissolubilem. Notandum per manus philosophie per quas suas vestes texerat intelliguntur philosophi qui precepta philosophicalia conscripserunt. et dicuntur rationabiliter manus philosophie. quia nisi fuissent instructi preceptis philosophicis ea exprimere minime valuissent. Notandum quod vestes philosophie dicuntur fuisse obducte quadam caligine. quia tempore Boetii artes ad tantam negligentiam deuenierant quod pauci eas curabant. Sed boetius eas transulit et exposuit

Libër primus

sive pmentatus est. vel ideo vestes pbie fuerit sumose qz ab antiquis obscure fuerit tradita pbia ab Empedocle poetice. a Platone enigmatice. ab Aristotele sub vbo rum obicitate. Nota qz due sunt partes pncipales pbie. s. practica z theorica. id in veste pbie erat due littere interte. s. P. z. T. P. aut erat in inferiori pte vestis. z. T. in superiori. per qd innuitur qz practica pbia est inferior speculativa ordine dignitatis. Per gradus aut medios qui erat inter vtrasqz litteras itel ligunt scie eloquentie. q sunt gramatica. logica. rethorica. Notandum qz dicitur ascensum fuisse p gradus a practica ad speculativa. p hoc innuitur qz hō primo v3 esse sufficienter instructus in practicis vt post ascendere valeat pteplatiuis. Notandum quid sit sci vere vestes pbie. illi tñ dicitur vestes scidere pbie qui putat habere vnā sciam se esse perfe

Et dextera quidem eius libellos: sceptrum vero sinistra gerebat. **Q**ue vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes thoro fletibusqz meis verba dictantes: commota paulisper ac toruis inflamata luminibus. **P.** Quis inquit has scenicas meretriculas ad hūc egrum pmi sit accedere. **Q**ue dolores eius nō modo vllis fouerent remedijs: verum dulcibus insup alerēt venenis. **H**e sūt enī que infructuosis affectuū spinis vberē fructibus rōnis segetem necant. hoīm

ctos philosophos sine alijs. Si aut aliqui sciant vnā artē sine aliā dūmodo se cognoscant non esse perfectos philosophos tales non sciunt vestes philosophie. v3 illi sciunt vestes pbie qui per extortas expositōes trahūt veras ppositiones ad suas falsas opiniones. Et dextera quidē eius. **H**ic Boetius describit pbiam qz tum ad insignia z ornamenta que manibus gestabat dicens. z dextera man⁹ pbie gestabat libellos. sinistra vero gestabat. i. portabat. sceptrum. i. virgam regales. Notandum qz omnis cura z intentio viri sapientis versatur vel circa contemplationē sapientie que designatur per libellos. vel circa regimen reipublice quod designat per sceptrum. et quia contemplatio sapientie potior est qz regimen reipublice. ideo philosophia dicitur in dextera habere libellos. in sinistra vero sceptrum. **Q**ue vbi poeticas musas. Postqz Boetius ostēdit quomodo pbia sibi appuit hic ostēdit que circa ipsum egerit. z primo ostendit quomodo musas poeticas fugauit. s. ostendit quomodo ipse de hoc obstupuit. tertio quō philosophia sibi appropinquas statū eius deplauit. secūda ibi. At ego. tertia ibi. Tum illa. dicit primo. que supple philosophia. vbi p postqz. vidit poeticas musas assistentes nostro thoro. i. lecto qz Boetius tanquā eger in lecto decubuit. z cum vidit musas dictantes carmīa meis fletibus. ipsa pbia paulisper. i. aliquantulum commota z inflammata. idest incensa. toruis luminibus. idest crudelibus vel terribilibus oculis inquit quis permisit has meretriculas. scenicas. idest vmbrosas. accedere ad hūc egrum qui dolores eius. nō modo. idest nō tantum. nō fouerent. idest sanarent. nullis remedijs. idest medicamentis. verum pro se alerent supple dolores eius. dulcibus venenis. be sunt enim muse que infructuosis spinis affectuum. idest passionum. necant. idest

Prosa prima

suſſocāt vberē. i. fertilē fructū rōis fructib⁹. i. in fructib⁹ suis. ⁊ mentes hominū as-
suefaciūt morbo nō liberāt. Tūc alloquit⁹ musas dicēs Q muse si vestre blāditie de-
traxissent nobis quē. i. aliquē virū pphānū. i. illiteratū. vti p tanq̃ solitū. i. similem
vulgo: ego putarē id ferendū. i. patiendū min⁹ moleste. quippe in hoc nihil lederē
tur nostre opere. i. nostre sedulitates. h vos alleristis nobis hūc boiem enutritū stu-

qz mētes assuefaciūt morbo nō liberāt
Et si quē pphānū vti vulgo solitū
nobis blādicie v're detraherent minus
moleste ferēdū putarē Nihil quippe i
eo n're opere lederent. Nūc vero elea-
ticis atqz achademicis studiis enutritū
sz abite poti⁹ sirenes vsqz i excitū dul-
ces. meisqz cū musis curādū sanādūqz
reliquite. B. his ille chor⁹ i crepit⁹ deie-
cit humi mestior vultū p̄fessusqz rubo-
re verecundiā limitē tristis excessit Et
ego cuius acies lacrimis mersa caliga

dijs. i. sciētjs eleaticis
idest aristotelicis atqz a-
chademicis platonicijs
tūc fugat eas dicēs. sed
abite. i. recedite vos si-
renes dulces vsqz i exi-
ciū. i. in mortē. ⁊ relinq-
te eū curandū meis mu-
sis. i. doctrinis salutife-
ris. tūc iste chorus. i. tur-
ba musaz increpitus. i.
redargut⁹. mestior. i. tri-
stior exis vultū suū de-
iecit. i. inclinavit. humi
. i. terre. ⁊ rubore p̄fess⁹
verecundiā tristis excess-
sit. i. exiuit limitē. i. domū
in qua decubuit boeci⁹
Notādū qz iō muse po-
etice dicebant assistere

choro boeci⁹. qz boecius studuit metricē dolorē suū p̄scribere. Itē phia dicit⁹ paulis
per p̄mota. per quod innuit qz ira imoderata nō debet cadere in virū sapientem qz
virtus cōsistit in moderatōe passionū. Tūc hz irasci sit homini naturale. tū irasci quā-
do oportet ⁊ ut oportet ⁊ q̄tum oportet est hoīs virtuosi. ⁊ sapientis. vñ Seneca.
Quid crudelius ira. Similiter in de virtutibus cardinalibus. esto tardus ad iram
Item interrogatio quādoqz sit causa ignorātie alicuius. aliqui vt ex respōsione fa-
cta aliquid p̄betur. qñqz sit p̄pter increpatōem faciendā. ⁊ hoc vltio mō phia iter
rogat dicens. quis has senicas meretriculas ⁊c. Notādū qz muse poetice dicunt
meretricule. sicut. n. meretrix allicit hoīez delectādo nihil vtilitatis sibi p̄ferendo ⁊
p̄miscet se cuilz nō ex amore hz spe lucri. ita poete nō scribunt amore scie sed vt aliqd
laudis vel p̄mij p̄sequantur. ⁊ delectāt rōe metri modicū vtilitāt cōferendo hz diuer-
sas passionēs inducēdo. Appellat autē phia musas meretriculas scenicas. qz carmina
poetica i scena p̄sueuerūt p̄nūciari. Abi nota qz scena dicebat loc⁹ vmbros⁹ in the-
atro vbi abscondēbant p̄sone p̄nūciātes carmina tragitia vl' comita. vñ scena interp̄-
tas vmbriatio vel vmbra. vel ideo muse poetice dicunt scenice. i. vmbriatiles. qz sunt
vmbra scie nō vera scia cū obumbriēt mētes hoīm. Itē metrica descriptio doloris si
sanat dolorē hz magis auget. qz p̄sideratio miserie ē p̄nocatina tristitie. vñ quisqz
autē cū diligētia p̄siderat qd scribere vult. Itē metrica descriptio dicit⁹ esse dulce ve-
nēnū. qz placet ⁊ nocet. rōe metri placet. hz p̄pter recordatōem doloris nocet. Itē as-
fectus ē vehemēs animi passio animū torquēs ⁊ verū iudiciū rōis ipediēs. et sunt

Liber primus.

quatuor affectus animi. gaudium. dolor. spes. et timor qui dicuntur infructuose spine: quia suffocant segetem rationis que est scientia et virtus. Item hoc de omni errore dolendum sit potius tamen de errore sapientis quam insipientis. nam error sapientis alios exemplo corrumpit. error autem insipientis non. quia ab insipiente non trahitur exemplum. propter quod dixit salustius. omnia mala exempla a rebus bonis orta sunt. Ergo. d. phibia magis esse dolendum de errore Boetii quam alterius prophani. Item secundum Augustinum eodem sanctum idem est quod templum. Item prophetanus. i. sacraliter. quasi procul a sano. id est a templo. Prophecia namque etiam dicitur quicquid non est sacrum. unde omnes latini et illiterati dicunt. prophetani quasi procul a prophetano sapientie. Item secundum Augustinum eodem opera est sedulitas in rebus agendis. opera autem prophetie est intentio vel labor ad aliquid prophetice philosophice adducendum. Item Eleys est civitas grecie in qua studuit Aristoteles. unde studia sua dicuntur eleatica. Academia autem fuit civitas vel villa in qua studuit plato. unde studia sua dicuntur academica. viri quoque autem studiis boetius fuit enutritus. Item prophetia musas appellat sirenes. sicut enim sirenes dulcedine cantus attrahunt naues periclitando eas. sic musae delectatione metri alliciunt homines vel mentes hominum et rationem aliquid affectu submergunt. et obscurant. Item quoniam prophetia puerum musas expulit signat quod unde sapienter sua virtute et sapientia infinitos errores stultorum extinguit. Et ego cuius acies. hic boetius ostendit quod obstupuit de actu prophetie dicens. Et ego boetius cuius acies. i. visiomersa lacrimis caligavit. i. obscurata fuerat. ut nec possem dignoscere. i. investigare quenam. i. quam esset hec mulier tam imperiose auctoritatis. i. potentie ego obstupui. i. miror fui. et defixus. i. inclinatus visu in terram tacitus cepi expectare quidnam deinceps. i. consequens esset actura circa me. Notandum quod boetius voluit de amissione rerum temporalium eius acies. i. ratio et intellectus caligavit. i. quod non potuit cognoscere prophetiam. Nota quod hoc Boetius de actu prophetie obstupuit: tamen tacitus expectavit quid deinceps facere vellet. per hunc innotuit se esse talem qui solatior acciperet. qui non refutaret alios audire nec audita ratione acquiescere tales simpliciter obstaculum solatioris faceret. Tunc illa prophetia accedens hic Boetius ostendit quod prophetia sibi appropinquans statim eius deplacuit dicens. Tunc illa prophetia accedens prophetia presedit in extrema parte lectuli. i. cordis mei. et intuens meum vultum grave. i. gravatum luctu. atque deiectum. i. inclinatum in humum. i. in terram merore. i. tristitia perquestrata est hijs visibilibus sequentibus de perturbacione nostre mentis. Nota quod prophetia de sedisse in extrema parte lectuli. i. cordis Boetii. Nam cum esset in tristitia et dolore propter amissionem rerum temporalium parum vel nihil sapientie habebat. et quia tota cura eius erat circa terrena amissa. ideo de habuisse vultum merore deiectum in humum

rat ut nec dinoscere possem quenam hec esset mulier tam imperiose auctoritatis ob stupui. visuque in terram defixo quidnam deinceps esset actura expectare tacitus cepi. Tum illa propius accedens in extrema lectuli mei parte consedit. meumque intuens vultum luctu grave atque in humum merore deiectum his versibus de nostre mentis perturbatione conquesta est.

Aberrum secundum primi libri.

Metrum.ii.

Metrum secundum primi libri.

Heu q̄ p̄cipiti mersa pfundo. Hic incipit metrum secundū hui⁹ p̄mi q̄d vocatur metrum dactylicū a pede p̄domināte. ⁊ dī tetrametrum a nūmero pedū. a tetra q̄d ē quatuor. q̄ q̄tuor pedes p̄tinet. ⁊ dī ypcatalecticū p̄p̄t sillabā habūdantē post duos pedes i medio v̄sus. Verbigra: p̄mus pes est heu q̄. secund⁹

Heu quā p̄cipiti mersa pfundo
Adēs ebet et pp̄ia luce relictā
Tēdit in externas ire tenebras
Terrenis quotiens flatibus acta.
Crescit in immensum noxia cura.
Hic quondam celo liber aperto

precipi. s̄ sillaba ti hui⁹
nois p̄cipiti sup̄habun
dat. Terti⁹ ē mersa p.
q̄rtus fundo. similis est
in alijs. In Bergo me
tro phia deplāgit statū
boetij dolēdo de p̄tur
batōe sue mētis. ⁊ facit
duo. p̄mo vniuersaliter
phia deplāgit p̄turbati
onē mētis hoīm. secun

do spāliter p̄uertit plāctū suū sup̄ boetiū. sibi hic quōdā. p̄mo dicit. heu q̄. i. quantū
mens hoīm ebet. i. obscurat. mersa p̄cipiti pfundo. i. cura rez spālū q̄ p̄cipitat bo
minē. ⁊ talis mēs relictā pp̄ia luce. i. p̄replatōe. tendit. i. laborat. ire in tenebras ex
ternas. i. in ignorātiās exteriores. hoc aut̄ p̄tingit hoī quotiēs supple mēs acta. i. a
gitata terrenis flatib⁹. i. p̄speritatib⁹ v̄leuētib⁹. cura. i. sollicitudo rez spālū. noxia
idest nociua. crescit in immensum. i. supra modū. Nota q̄ in nobis ē duplex v̄tus rō
nalis ⁊ sensualis. sensus aut̄ ip̄ adueriat rōni. q̄ caro p̄cupiscit aduersus sp̄m ⁊ sp̄r
tus aduersus carnē. cū aut̄ sensualitas vincit rōem tūc homo est in malo statu regē
minis ⁊ efficit bestialis. vñ Albertus sup̄ tertio de aīa dicit. turpe est nobis abicere
regimē superioris ⁊ induere regimē inferioris v̄tutis q̄d nobis cōe est cum bestijs
Ideo scribit̄ tertio ethicoz in antiq̄ trāslatōe. valde conādū ⁊ laborādū ē nobis vt
virtus nostra p̄cupiscibilis subiecta sit rōni. quēadmodū. n. pueri puerse viuūt si nō
a suis pedagogis fuerit coacti ad recte viuēduz. sic appetit⁹ sensualis ducit nos ad
insolētiā nisi regula rōis fuerit coartat⁹. plures aut̄ boīes sequūt̄ur sensualitatē q̄ rō
nē insudātes bonis exteriorib⁹ ⁊ delectatōib⁹ sensualib⁹ p̄ q̄ ipediunt̄ in specula
tōe ⁊ cognitōe summi boni. iō phia hoc deplāgens dicit in metro heu q̄ p̄cipiti.
Itē cū aīa igerit se curis rez spālū pfunde p̄cipitat ⁊ ebet. q̄ a cognitōe rez ⁊ sui
creatoris destituit ⁊ destituta cadit i tenebras externas. i. in ignorātiās extiores.
Ubi nota q̄ duplex ē ignorātia. q̄dā nālīs q̄ ē in iuuenib⁹ ⁊ decrepit⁹ ⁊ vocat̄ igno
rantia iterna q̄ ex nālī defectu p̄rigit. Alia ē ignorātia q̄ cātur ex negligētia homis
q̄n sollicitat̄ circa exteriora. ⁊ talis dī externa q̄ ē ex naturā de q̄ dicit̄ q̄ oēs boīes
naturalit̄ scire desiderāt. P̄tia ignorātia cū sit nālīs nō est viciosa. q̄ turpes a natu
ra nemo icrepat neq̄ bonos laudat. Secūda est viciosa cū sit p̄ hoīs negligētia. de
q̄ loquit̄ Boeti⁹ secūdo hui⁹ p̄sa. v. Ceteris animātib⁹ sese ignorare natura est. ho
mibus v̄o vitio venit. Itē dicit̄ noxia cura. Vñ Seneca in puerbjs. Adagnā p̄tez
p̄turbatōis sibi dedit qui exteriorib⁹ se iniecit. Itē rō ⁊ intellect⁹ dicunt̄ lux homis
q̄ illumināt boīem ad cognitōem creature ⁊ creatoris. dicunt̄ aut̄ pp̄ia lux hoīs.
q̄ solū genus hoīm viuūt arte ⁊ rōne ex p̄hemio methaphisice. Hic quondam
celo liber aperto. hic phia spāliter p̄uertit se ad deplāgendū Boetiū ⁊ p̄mo ostēdit

Liber primus.

quāta ptemplatōe boetius quondā vīguit. fō ostēdit quō destitutus a tali ptemplati
one solū de terrenis cogitabat ibi. Nūc iacet effeto. Prio pbia p̄mendat boetius
ab astronomia. secūdo a naturali pbia. tertio a metaphisica. s̄a ibi Quin ē causas
tertia ibi. Quis voluat stabilem. Prio dicit Bo. quondā liber. i. solutus a cura re
rum t̄paliū celo sibi apto per cognitiōem suetus fuit ire p̄ rōem in ethereos meatus.
i. immortalē corporū
celestiū. ⁊ ipse cernebat
idest speculabatur. lumina
idest radios rosei solis.
videbat. i. eūz desiderio
videbat. sidera. i. p̄stel
lationes. gelide. i. frigi
de lune. ⁊ ipse boetius
victor ignoratiōe hēbat
oēm stellā cōprehensaz
numeris. i. certis cōpu
tationibus quēcūq; stel
la erratica. exercet id ē

Suetus in ethereos: ire meatus

Cernebat rosei: lumina solis.

Videbat gelide: sidera lune.

Et quēcūq; vagos: stella recursus:

Excercet varios: fiera per orbes.

Compresam numeris victor habebat

Quin etiam causas: vnde sonora

Stamina sollicitant: equora ponti.

operatur. vagos. i. varios recursus nūc p̄grediendo nūc regrediendo. stella inquit
fiera. i. mota. p̄ varios orbes. i. circulos. Nota q̄ aīo liberato a curis exteriorib; cō
cessum est philosophari. ideo quedam artes dicuntur liberales. q̄ filij liberorū. i. nob
ilium qui erant liberati a curis temporalibus talibus artibus vocabant. is dicit pbi
losofia q̄ Boetius quondā liber ⁊c. Nota q̄ dicit celo apto. h̄ hō planetas ce
li corporaliter non attingat. tñ speculatiōe p̄prehendit. hoc pulchre tāgit Hermogē
stus dicens. Magnū miraculū est homo ⁊ animal honorandū hic aīa intellectiva in
naturā dei transit quasi ipse deus sit. hic per naturam anime dñs est cōiunctus. hic
demonū genus novit. terram colit. elementis p̄miscet. acumine mentis in maris p
funda descendit celum q̄ videt altissimū animi sagacitate metitur. intentōez animi
eius nulla aeris caligo p̄fundit. nec terre densitas eius operatiōem ipedit. nō aque
p̄funditas aspectum eius obscurat. Nota q̄ sol in ortu suo apparet roseus p̄pter
vapores interpositos inter visum nostrum ⁊ solem. nam albū visum per fumum ap
paret rubrum. Etiam licet in meridie vapores sint interpositi. non tamen apparet
tunc roseus. eo q̄ illi vapores non sunt grossi sed subtiliati calore solis. Nō pbi
losofia dicit lunam esse gelidam. quod non est intelligendum formaliter. quia p̄
me qualitates que sunt calidum. frigidum. humidum. siccum. non habēt locū in cor
poribus celestibus cū non recipiāt peregrinas impressiōes. sed dicitur luna geli
da virtualiter vel effective. q̄ frigus ⁊ etiā humores efficit in inferioribus. p̄pter q̄
noctes quibus luna p̄est sūt gelidiores ⁊ humidiores magis diebus. Nota q̄ pla
nete dicuntur habere vagos recursus q̄ movētur duplici motu. s. p̄mi mobilis ab ori
ente in occidentē. ⁊ p̄prio motu ab occidente in orientē. vel ideo q̄ qñq; apparent
nobis stationarij. qñq; retrogradi. qñq; p̄p̄qui. qñq; aliquantū remoti. Nota q̄
stella erratica dicitur fiera. i. mota p̄ varios orbes circuloz. s. deferentis ⁊ epicycli.
rōe quorū circuloz nūc dicunt p̄gressivi. nūc retrogradi. nūc stationarij ut dictū
est. ⁊ habet videri in theozica planetarum vel astronomia. Quin etiam causas.
hic commendat cum ex parte naturalis philosophie dicens. Quin etiam p̄ certo

Metrum.ii.

Boetius solitus fuit rimari. i. inquirere causas. vii. i. ppter quas causas sonora flamina. i. sonoroſi venti. ſollicitent. i. pſurbent. equora. i. planicie. ponti. i. maris. quali diceret. boetius ſciuit cās generatōis ventoz qui pmovent ipſuz mare. Nota q̄ ex libro metheoroz patet q̄ ventus generatur ex vapore calido ⁊ ſicco eleuato p calorem ſolis qui perueniēs ad locū nubiū frigiditate nubis repercutit ⁊ repercuffus

Quis voluat ſtabilem: ſpiritus orbes.
Nel cur heſpereas: ſidus in vndas
Caſurum rutilo: ſurgat ab ortu.
Quis veris placidas: temperet horas
Ut terras roſeis: floribus ornet.
Quis dedit vt pleno: fertilis anno.
Autumnus grauidis: influat vuis
Rimari ſolitus: atq; latentis.

fertur in laſus et facit ſonum impellendo aere. ⁊ q̄ aqua faciliter ē diuiſibilis de ſacili cedit ⁊ reuerberatur perventus. vel aliter pōt intelligi Antiqui enim dixerūt q̄ ideo venti turbāt mare q̄ in ipſo mari generātur venti qui non exeūt ſ; faciūt fluxū maris. h̄ hec opinio nō ſit vera. q̄ mare fluit ⁊ re

fluit tempore determinato. ſicut bis in die naturali. venti aut generantur tempore indeterminato. Quis voluat ſtabilem. Hic phia p̄mendat boetiū a methaphiſica ⁊ iterato a naturali phia dicens boetius etiā ſolitus fuit rimari quis ſp̄s. i. itel ligentia voluat motu diurno ſtabilem orbē firmamenti. vel ē cur ſidus ſolis v̄ aliud habens ortum ⁊ occaſum caſurū in heſperas vndas. i. in aquas maris occidētis. ſurgat. i. itez oriatur ab ortu rutilo. i. ab oriente ſplendido. quali diceret boeti⁹ ſolitus erat inquirere cur ſtelle que in occidente videntur occidere iterū reſurgant in oriente. etiā erat ſolitus rimari quis tēperet placidas horas veris. i. t̄pis vernalis. vt ornet terram roſeis floribus. Quis dedit. i. ordinavit vt autumnus fertilis anno pleno. i. ſecundo. influat. i. influentiam faciat. grauidis vuis. i. botris repletis. etia erat ſolitus reddere. i. assignare varias cās latentis nature. i. rez naturalium. Nota omne qd̄ mouetur ab alio mouetur ex ſeptimo phicoz. ergo celum ab alio mouetur. Adueſt aut celum a duplici motore per p̄mentatorem. xij. methaphiſice. ab vno p̄iuncto ⁊ appropriato qui vocatur intelligentia a quo mouet effectiue. ab alio motore ſeparato qui eſt deus a quo mouetur in rōne ſinis. Item dicit orbem celeſtem eſſe ſtabilem. licet em̄ moueat ⁊ mutet locū ſm partes nō tñ ſm totū. ⁊ q̄ tum ad hoc dicit eſſe ſtabilis. i. immobilis. Item cā quare ſtelle q̄ occidūt iterū oriantur nō eſt alia niſi motus circularis primi mobilis qui ſecū rapit oēs ſtellas tā fixas q̄ erraticas. Itē heſperus eſt ſtella q̄ de vespere ſequit ſolem occidentē a qua ſtella mare occidentale dicit heſpericū mare eo q̄ ſol ⁊ heſperus ibi ſe mergāt nō q̄ ita ſit ſ; q̄ vulgares ſic opinātur. cū em̄ ſtelle occidūt ppter interpoſitōez maris inter viſum ⁊ ſtellas videntur ſtelle mergi in mare. Itē tempus vernale dicitur placidū. q̄ eſt pueniens vite homis. Eſt enim tēpus veris calidū ⁊ humidū in qui bus conſiſtit vita ex libro de morte ⁊ vita. Et ſo illo tpe pducit flores. Nā materia floriū eſt humidū aqueum ſubtile bene coctum a calido aereo. quia igitur i vere domiatur calidum aerium ⁊ humidum aqueum ſubtile quod parua indiget digeſtione. ideo in vere cuius calor temperatus eſt flores pducuntur. Item vitis multū

Liber primus.

habundat de humido aqueo et grosso cuius signum est. quod tempore putationis di-
stillat ab eis. quasi humidum lacrimabile: tale autem humidum grossum multum resistit
digestioni. ideo vix ad maturitatem tarde perveniunt sed tempore autumnus. Item
Boetius persuenit reddere causas latentes rerum naturalium quod fuit iudicium feli-
citate. Nam secundum virgilium. felix qui potuit res cognoscere causas. Nunc iacet effeto

Hic ostendit philosophia quo
modo boetius destitu-
tus predicta speculatio-
ne de terrenis cogita-
bat dicens. Nunc idest
tempore doloris Boe-
tius iacet idest prostra-
tus est. effeto. id est. euacua-
to lumine idest specula-
tione mentis. et ipse pres-
sus colla. id est. secundum col-
la gravidis cathenis pas-
sionum que mentem gra-
vant. gerensque declinatum
vultum. id est. inclinatum pos-
dere amissionis rerum
temporalium. heu cogi-

Mature varias reddere causas.

Nunc iacet effeto lumine mentis.

Et pressus grauibus: colla cathenis

Declinemque gerens: pondere vultum

Cogitur heu stolidam: cernere terram

Prosa secunda primi libri

Sed medicine inquit potius tem-
pus est quam querere. B. Tu ve-
ro totis in me intenta luminibus. P.

tur cernere stolidam terram. idest bona terrena que homines stolidos efficiunt.

Nota cathena est ferreum instrumentum quo aliquid contra suam naturam detinetur
Quatuor autem affectus que sunt. gaudium. spes. timor. dolor. similitudinarie dicuntur
cathene. quod animi vis detinetur et contra suam naturam et rationem ad illicita trahitur. nam ratio semper
deprecatur ad optima. ex primo ethicorum. Et propterea Boetius in fine huius primi hortatur
fugam passionum. ibi tu quoque si vis. Item nota non est estimandum quod boetius sic esset
ita euacuatus lumine mentis sicut littera sonat. quod aliter fuisset insufficientes pro propositione hu-
ius libri. sed philosophia loquitur hoc passionarie. Ille. enim. est merus stultus qui inclinat se ad ter-
rena diligendo ipsa et non elevando intellectum suum ad speculabilia quibus non fuit boetius
Unde. d. Augustinus. Tales sunt homines qualia sunt ea que diligunt. quod dilectio
transmutat diligentem in similitudinem rei quam diligit. hec marquardus.

Prosa secunda primi libri.

Sed medicine inquit potius. Hic incipit secunda prosa huius primi in qua
philosophia inuestigat morbum Boetii ex quibusdam signis. secundo
solatur ipsum ne desperet. secunda ibi Tuque me non. Tercio dicit phi-
losophia O Boetii ego possem multa conqueri de perturbatione mentis
tue. sed nunc potius medicine tempus est quam querere. vero pro huius. id est. tunc mulier il-
la intenta in me totis luminibus. id est. oculis. ait. es tu ne ille qui quondam tempore in-
uentus nutritus nostro lacte. id est. facilibus documentis in etate aut perfecta educatus
idest nutritus nostris alimentis. id est. doctrinis difficilioribus. tu euaseras. id est. perveneras
in robur. id est. in fortitudinem virilis animi. atqui pro certo nos contuleramus tibi arma ta-
lia. id est. documenta que nisi prius abieceris per oblivionem ipsa tuerentur te innicta firma-
te. dicit philosophia agnoscis ne me. quid taces siluisti ne pudore. id est. verecundia. an stupore

Prosa.ii.

id est mentis alienatiōe. ego mallem. i. magis vellē te siluisse pudore. h. vt ego video stupor oppressit te. Nota q. phia in deplangendo Boetii nō facit longam morā ne Boetius desperet super infirmitate sua. ergo dicit phia magis esse tempus me dicine q. querele. Itē boni medici est totis oculis diligenter respicere faciē infirmi eo q. in facie magis apparent signa p. nōsticationis infirmitatis. ideo phia dicit

Tu es ne ille aut qui nostro quondam lacte nutritus nostris educatus alimentis in virilis animi robur euaseras. Atqui talia contuleramus arma que nisi prius abiecisses. inuicta te firmitate tuerentur. Agnoscis ne me. Quid taces. Pudore an stupore siluisti. mallē pudore. h. te vt video stupor oppressit Boeti. Nunq. nō modo tacitum sed

esse intuita boetii totis luminibus. Itē p. arma phie itelligunt p. cepta philosophica que p. suadent mie extolli i. p. speris nec deprimi i. aduersis. hortat enī nos phia ad magnanimitatem. magnanimus autē est qui s. diffomes i. sul tus fortune unanimi mē tis constantia militat. De his et similibus p. ceptis philosophicis bo

etius oblitus fuit p. p. dolore. Nota taciturnitas q. siq. p. ouenit ex pudore. q. siq. ex stupore. q. si enī manifestatur alicui aliquid quod vellet celari ipse efficit verecundus et oculi eius deprimunt. facies eius rubet et aduertitur. et lingua eius in loquē do ligatur. Nota q. stupor vno mō est habundās amiratio mentis vt ibi papa stupor mundi. Alio mō est mētis alienatio et sic accipitur in p. p. osito et inducit taciturnitatē. ex quo enī motus lingue est s. m. p. s. m. itatē ad fantasiam turbat fantasia. sic p. t. ingit in alienatione mētis p. p. edis lingua in loquēdo. ergo dicit phia pudore an stupore siluisti. et q. taciturnitas p. ueniens ex stupore deterior est q. que catur ex pudore cū ipsa causetur ex aliquo defectu interiori. iō dicit phia mallē pudore siluisses. Nota s. m. h. uiguitōem pudor est corporis h. pudicitia est mētis. Est autē pudor verecūdia ex aliquo casu innata auferens memoriā h. impediēs linguā. Stupor autē est casus memoriā auferens et linguā impediēs. et peius est tacere stupore q. pudore. q. melius est memoriā retinendo nō loqui q. loqui et memoria carere. Nota phia dicit boetii habuisse nutritū suo lacte p. nutrimentū lactis intelligit triuū. i. grāmatica. logica. et rethorica. quibus iuuenes sunt sereati in formandi tanq. facilibus documētis sicut puer lacte nutrimento molli et facilis digestionis nutrit. Sed p. hoc q. dicit virilis animi robur euaseras. i. ad sciam mathematicam et. qua tanquā per sciam magis subtilem hō perfecte etatis efficit. Nota phia p. tulit Boetio arma nō corporalia h. spūalia. sicut sunt virtutes intellectuales q. s. enūerat Aristoteles. vi. ethicor. et sunt illa. intellectus. sapia. scia. ars et prudētia. Et similit. virtutes cardinales que sunt quatuor. i. prudentia. iustitia. temperantia et fortitudo. Et dicuntur cardinales q. quandam p. ncipalitates sibi vendicant. i. materiā circa quā habent fieri. Illa enī arma abiecit Boetius q. i. p. alibus adhesit appetitui sensitio annuens et ab attentione celestis sequestratus. Et de istis armis dicit Apostolus. Abicite ergo opera tenebrar. et induimini arma lucis sic vt in die honeste abulem. Nunq. nō modo tacitum. hic phia consolatur Boetium ne desperet dicens. Cū

Liber primus.

philosophia vidisset me non modo. i. non tñ tacitū s̄ prius. i. totaliter elinguez. q̄
p̄ et mutū. ipsa admonuit. i. apposuit pectori meo leuiter manū et inquit. i. dixit nihil
periculi est circa hūc hoīem ipse patitur letargum. i. morbum obliuionis. morbū in q̄
cōem mentium illularum. i. deceptaz. et ipse paulisper. i. modicum est oblitus sui. s̄
facile sui recordabitur. siquidem p̄ certo cognouit nos p̄biam ante. i. prius. q̄ vt
ipse possit facere terga
mus lumina. i. oculos e
ius caligantia nube. id
est obscuritate rez. mor
talium. i. temporalium.
hec dixit p̄bia. et veste
sua p̄cta. i. conuoluta in
rugam siccauit oculos
meos fletibus inundā
tes. i. humectātes. Mo
ta q̄ tacitus est ille qui
nō loquitur l̄ h̄eat po
testatē lingue ad loquē
dum. s̄ elinguis vel mu
tus dicitur ille qui non
solum non loquitur sed
nō habet potestatē lin
gue ad loquendum. et

elinguem proorsus me mutumq̄ vidis
set: admonuit pectori meo leuiter manū
Philosophia. Et nihil inquit pericu
li est. Letargum patitur. cōmunez illu
sarum mentium morbuꝝ sui paulisper
oblitus est. Recordabitur facile sui: si
quidem nos ante cognouerit. Quod
vt possit agnoscere: paulisper lumina
eius mortalium rerū nube caligantia
tergamus. **B.** Hec dixit. Oculosq̄
meos fletibus inundātes contracta in
rugam veste siccauit.

talis fuit Boetius p̄pter stuporem. i. mentis alienationez. Nota q̄ p̄bia inuens
se esse bonam medicam consolatur Boetium dicens. nihil periculi est in hoīe isto
q̄ fin Senecam in libro de clementia ad neronem. Adali medici ē desperare ne cu
retur eger. Nota q̄ letargia est infirmitas causata ex oppressione cerebri cum
obliuione. et iungitur continuo somno. et sic letargus est morbus inducens obliuio
nem et somnum. Inde letargicus est homo qui patitur talem morbum. et dicit a le
tes quod interpretatur obliuio et letes est fluuius infernalis. Boetius ergo patie
batur letargum. i. morbum obliuionis. quia si precepta philosophie in memoria ha
buisset nunquā de amissione rerum temporalium doluisset. Item dicit letargū esse
morbum illularum mentium. quia mens illusa est ubi ratio est ligata propter defe
ctum fantasie. sicut in freneticis. vel propter defectum memorie sicut in letargicis.

Notandum homo componitur ex anima immortali et corpore mortali. Sed q̄
boetius oblitus fuit bonorum anime. ideo dicitur fuisse sui oblitus non totaliter s̄
paulisper. quia adhuc curam habuit de bonis terrenis que respiciunt corpus. Itē
homo per philosophiam habet suū ipsius perfectam cognitionem. ad cognoscendū
autem illud quod per p̄biam cognoscitur oportet p̄mo p̄biam cognoscere iō dicit
p̄bia recordabitur sui facile si nos prius cognouerit. Item per vestes p̄bie in rugā
contractas intelliguntur precepta philosophicalia in vnum volumen congregata si
cut in illo libro quibus ipsa philosophia boetium consolatur. Nota q̄ ad medi
cum infirmum curare volentem plures requiruntur conditiones. Primo vt quali
tates et p̄ditōes respiciat vt humores nocētes cognoscat. Secūdo ad loquendū
eum moueat. Tertio si preualida egritudine obmutescat vt manus corpori infirmi

Metrum.iii.

adhibeat. Quarto ut enim verbis consolatoris reficiat. sic phia videns dolores Boetij pmo cum insperit. secundo ad loquendum mouit. tertio manum suam corpori apposuit. et quarto verbis consolatoris refecit.

Metrum tertij pmi libri.

Nunc me discussa. Hic incipit tertium metrum huius pmi libri cuius pmius versus vocatur metrum dactilicum exametrum. secundus dicitur metrum

Metrum tertium pmi libri.

Nunc me discussa liqrūt nocte tēbre
Luminibusq; prior: rediit vigor.
Ut cū p̄cipiti glomerēt sidera choro
Nimbosisq; polus stetit imbribus.
Sol latet ac nōdū celo veniētib⁹ astris
Desuper in terram nox funditur.
Hāc si traitio: boreas emissus ab ātro
Verberet et clausum referet diem
Emicat subito vibratus lumie pheb⁹

alemanicū ab inuento
re. tetrametrum a nise
ro pedum. dactilicus a
pede predominante. a
catbalecticum q; nulla
syllaba habundat nec ō
ficit. In hoc metro
Boetius declarat per
quoddam simile quomo
do remotis impedimē
tis vigorem cognitionis
recuperavit. et est talis
similitudo. Sicut cho
ro flante nubes generā
tur et per interpositio
nem nubium sol et alia
astra nobis occultantur

sic aduersitate imminente homo afficitur diuersis passionibus obscurantibus intel lectum. et sicut austro flante nubes dissoluantur et radij solares reuertuntur. sic ad ueritate adueniente consolatione philosophica passionibus sedantur et intellectus illuminatur. Dicit ergo in littera. Tunc cum philosophia terfit oculos meos tene bre liquerunt me discussa nocte. idest obscuritate. et prior vigor cognitionis redijt luminibus meis. idest oculis. ut pro sicut sol latet. idest occultatur. cum. idest quan do. sidera. idest stelle glomerantur. idest inuoluuntur. p̄cipiti choro idest tali ven to. et polus. idest celum stetit. idest stare videretur nimbosis ymbribus. idest pluuijs nubilosis. ac pro etiam. nox. idest obscuritas. funditur desuper. idest de nubibus in terram. nondum. idest non adhuc. astris. idest stellis venientibus. idest apparentib⁹ in celo. Si boreas emissus ab traitio antro. i. traitie regionis verberet. idest depel lat. hanc noctem. idest obscuritatem et referet clausum diem. tunc pheb⁹. idest sol emicat. idest lucet. et vibratus. idest fortificatus lumine suo. ferit. idest percutit oculos hominum mirantes subito lumine solis post tenebras. Nota philosophia tra hit hominem ab obscuritate ignorantie ad lucem sapientie. ex libro 6 pmo Aristo telis. et etiam per metriam. Ars hominem firmat nec sinit esse malum. Et ergo cū phia sicasset oculos Boetij fugatis tenebris ignorantie redijt vigor intelligentie Nota quatuor sunt venti p̄ncipales qui flant a quatuor partibus mundi. s. ab orien te. occidente. septentrione. et meridie. quorum quilibet habet duos collaterales et sic sunt duodecim venti qui hīs versibus continentur. Flant subsolanus vulturn⁹ et eurus ab ortu. Atq; die medio notus beret: africus austro. Circinus occasum zephirusq; fauone⁹ afflant. Sed veniūt aquilo boreas et choro ab arcto. Choro

Liber primus

ergo est ventus quo flante generantur nubes et agglomerantur sidera sic quod per nubes occultantur. Nota quod polus est stella que semper in eodem loco videtur. hic polus ponitur per firmamentum tanquam pars per toto per sinodochem. Nota quod polus. id est. celum dicitur stare quoniam est obductum nimborum imbribus non quod stet sed quod motus eius tunc nobis non apparet. motus enim celi non percipimus nisi per motum alicuius stelle. cum autem celum est cooptum obscuris nubibus nulla stella videri potest. Nota finem huguitio nem nimbis est nubium densitas ex interpestate orta. et sic dicit boetius hic nimbosus imbribus. id est. densis pluuiis et est ratio. quod tenuis imber non ipse daret aspectum astrorum. Nota quod boreas dicitur flare ab antro trahit. quod forte regio trahit est cavernosa de cuius caueris exit ventus generatus ex vaporibus siccis in terram. Nota postquam philosophia terret oculos boetii et eos dem a fletu lacrimarum. prescivit restitutus fuit pristino vigori. unde oculi ipsius Boetii ut ratio et intellectus obscurati erant tenebris ignorantie cum istis temporalibus adhaesit propter amissionem rebus temporalibus diuersis fuit subiectus passionibus. Sed philosophia oculorum caliginem abiecit cum ipsius intellectum illuminauit tenebras ignorantie fugando et lumine spirituali ut scientia illuminando.

Aspirantes oculos: radius ferit.

Prosa tertia primi libri

Haud aliter tristitie nebulis dissolutis hausi celum: et ad cognoscendam medicantis faciem mentem recepi. Ita quod ubi in eam deduxi oculos intuitumque de fixi respicio nutrice meam in cuius ab adolescentia laribus obusatus fueram philosophi

Haud aliter tristitie nebulis. Hic incipit tertia prosa primi libri in qua Boetius ostendit quod philosophiam cognouerit. et diuidit. quia primo ostendit quod philosophiam cognouit et qualiter de presentia eius animi rari cepit et quod philosophia sibi respondit. secundo probat philosophiam persecutorem sapientiam a vulgaribus non esse nonam. secunda ibi. Nonne apud veteres. dicit primo. Haud per non aliter nebulis tristitie mee dissolutis. id est. fugatis per consolationem philosophie. quoniam sicut nubes dissoluitur per flatum boree. sic ego Boetius hausi. id est. resperi celum. id est. sursum. et recepi mentem. id est. vigorem rationis ad cognoscendam faciem medicantis. id est. medici. Itaque pro ergo. ubi. id est. postquam. ego reduxi. id est. conuertere oculos. quod per et et desiri. id est. stabilui intuitum in eam resperi nutrice meam philosophiam. in cuius laribus. id est. scholis fueram obuersatus ab adolescentia. id est. a iuuentute mea: et inquit. id est. dixi. O magistra omnium virtutum. quid. id est. propter quid tu venisti lapsa. id est. progressa. superno cardine. id est. de celesti porta. in has solitudines. id est. loca deserta nostri exilii. id est. nostre relegationis. an. id est. nunquid propter hoc venisti ut existens rea. id est. tanquam culpabilis mecum agiteris. id est. manifestaris. falsis criminibus. Illa philosophia inquit. id est. dixit. O alumpne. id est. per me nutrice. an. id est. utrum te de fererem. quasi diceret non. nec partires. id est. diuideres tecum communicato labore. id est. diuiso labore. sarcinam. id est. pondus quam tu sustinisti ob inuidiam mei nominis. id est. ratione sapientie. atqui. per certe. non erat philosophia. id est. honestum philosophie relinquere iter

Prosa.iii.

innocentis incomitatum. i. sine comite. supple si ego te dereliquissem egovererer. i. timerem meā criminationē. i. meam dānationē. ⁊ valde perhorresceres q̄si aliquid nouū acciderit. supple circa te. enim p qz. num. i. nunquid tu senses. i. iudicas p̄mū ip̄am sapiam esse laceffitam. i. manifestam. periculis. i. perturbationibus apud ip̄os boes mores. i. male morigeratos hoīes quasi hoc non est nouū. Nota p̄bia dicitur

am. Et quid inquam tu in has exiliū no-
stri solitudines. **O**mnium magistra
virtutum a superno cardine delapsa ve-
nisti. An vt tu quoqz meuz rea falsis
criminationib⁹ agiteris. **P**hilosophia
At inquit te alumne defererem nec sar-
cinam quam mei nominis ex liuore su-
stulisti. communicatio tecū labore par-
tirer. Atqui philosophie fas non erat
incomitatū relinquere iter innocentis:
meā si criminationē vereretur: ⁊ quasi no-
uū aliquid acciderit phorresceret. Nū-
enim primum censes apud improbos
mores laceffitam periculis esse sapiam

medica. Sicut enī me-
dici morbo fugato sa-
nitatem inducit. sic p̄bi
lophīa ignorantia re-
legata vitam vtriusqz se-
culi condonat. nam ha-
betur in libro de pomo
Aristotelis. Qui p̄biāz
inuenerit vitam i vtro-
qz seculo inuenit. et ali-
bi. Qui me inuenerit vi-
tam inueniet. ⁊ hauriet
salutem a domino. ⁊ iō
dicit boetius facies me
dicantis. Notandū q̄
boetius non solum de-
duxit oculos in p̄biā
sed defixit in eam intui-
tus. per quod innuitur
q̄ qui vult philosopha-
ri oportet se totū trade-

re philosophie per continuum studium et laborem. Nam sicut vna yrundo adueni-
ens sola non facit ver. nec vna dies calida facit estatem. sic nec vna speculatio p̄bi-
lophica facit philosophū. Nota q̄ tempus oportunū ad philosophandū est tem-
pus adolescentie. q̄ inueniens Boetius dicit cuius laribus ab adolescentia fuerat
obseruatus. Nā etas hominis assimilatur cere q̄ si nimis est mollis vel dura nimis
formam sigilli non recipit nec retinet. si autē est temperate mollis vel dura figuram
recipit ⁊ retinet. sic etas nimis tenera sicut infantia nō recipit doctrinā philosophi-
cā. nec etas nimium dura sicut decrepitus. Sed etas temperata qualis est adolesce-
tia q̄ facilliter intelligit ⁊ intellecta memorie p̄mēdat. Nota per lares p̄bie intelligū-
tur diuerse secte philosophorū. sicut Aristotelis ⁊ platonis quib⁹ Boetius ab ado-
lescentia fuit obseruatus. et dicit Augustinus q̄ obseruari est idē q̄ p̄uersari. Notā-
dum q̄ p̄bia dicitur magistra oīum virtutū. q̄ oēs virtutes morales docet vt patz
ex ethicis. ⁊ dico morales. p̄pter virtutes theologicas que sunt. fides. spes. ⁊ carī-
tas. et dicitur philosophia delapsa a superno cardine. q̄ omnis sapia a domino deo
est. nam sicut scribitur in p̄logo libri de regimine principum. Deus ē qui diuitias
sue sapientie influit animabus. idest studentibus tribuit gratiam cognoscēdi cui nī-
hil est difficile ⁊ sine quo nihil est possibile possideri. Nota vt postea parebit
q̄ boetius false criminabatur de litteris compositis et de impedimento delatoris.
⁊ illud quod faciebat sapientia dicebatur facere arte magica. ideo dicit ad p̄biā.

Liber primus

Nunquid venisti ut tu mecum rea falsis criminatibus agisteris. Nota phia tangit tres rōes ppter quas non debuit derelinquere boecii. Prima qz nutrit nō debet derelinquere suū alūnum. secūda. qui patitur ppter alium nō decet ut deserat ab illo. tertia qz nō decet phiam derelinquere innocentē. Boetius aut fuit alūnus phie. ipse patiebat iniurias ppter phiam et fuit innocens. ergo etc. Nota fm benignitatem laceſſo. i. cū desiderio lacero. vel vero vel iniurijs affligor.

Nonne apud veteres quoqz hic philosophia probat persecutio nem sapientum a vulgaribus non esse novam. et hoc primo pbat exēplis antiquis. secundo magis modernis. tertio ostendit quid sit facient dum contra insulū vulgarium. secūda ibi. Quod si nec. tertia ibi. Qui si qñ contra. primo dicit. Bene dixi qz persecutio sapientum a vulgaribus et a malis non est nova. nonne apud veteres ante etatem nostrī

platonis nos philosophia sepe certauimus magnum certamen cum temeritate stulticie id est cum stultis et temerarijs hominibus. eodēqz platone viuente magister eius Socrates iniuste pmeruit victoriā mortis me sibi astante cuius socratis hereditatē. i. scie hereditarie relictā suis discipulis cū epicureū vulgū et stoicū et ceteri molirent. i. laboraret. ire raptū. i. rapere vnusquisqz p sua pte. et cū ipsi traherēt me phiam in partē pde me reclamantē. i. dīcentē. qz p et renitentē ipsi disciderūt vestē meā quā texuerā meis manibus et ablatis pāniculis abierūt credētes me totā sibi cessisse. et qz in istis apparuerūt quedā vestigia nostri habitus. i. prudētie imprudētia vulgarū rata. i. opinata ipsos meos esse familiares. i. meos discipulos rōe sapie puerit nōnullos eoz. i. aliquos. errore. i. psecutōe. pphane multitudinis. i. indocti vulgi. sicut vulgares solēt puertere doctos. Nota qz ante tempus Platonis multi sapiētes psecuti fuerūt a vulgaribus. et ipse Platonis Socrates magister eius interiit ppter suam sapiam. Nam ipse cognouit sua sapientia esse vnum deum. alios autem colentes plures deos redarguit. qd percipiēs dux atbeniensium nomie Anetus coegit ipm bibere venenum in noie vnius dei et nihil sibi nocuit. Postea coegit ipm bibere venenum in nomie plurium deozum et interiit. Nota mortuo socrate discipuli sui qui sciam Socratis tanqz hereditariā sibi vēdicabant in ceperunt dissentire in quo magister eozū Socrates posuissz summū bonū quidam enim suorū discipuloz dicti epicuri dicebāt ipm posuisse summū bonū in voluptatibus. Alij sicut stoici dicebāt qz in virtutibus. et quilibz eozum p defen

Nonne apud veteres quoqz ante nostrī Platonis etates magnum sepe certamen cū stulticie temeritate certauim? Eodemqz superſtite pceptor eius: Socrates iniuste victoriā mortis me astante promeruit. Cuius hereditatez cum deiceps epicureum vulgus ac stoicum: ceterisqz pro sua quisqz parte raptum ire molirentur. meqz reclamantem renitentemqz velut in partem pde traherent: vestem quā meis texueram manibz disciderūt. arreptisqz ab ea pāniculis totā me sibi cessisse credētes abi

Prosa.iii.

stione sue opinionis rapuerit auctoritates pbie ipsas extorite exponēdo pp̄ quod
pbia dicit illud reclamasse. et sic male exponēdo sciderūt vestes pbie et pticulas ab
stulerunt. et quis nō essent veri philosophi q̄ tñ videbant esse multi eoz a vulgari
bus occisi sunt. Quod nec anaxagore fugam. Hic pbia pbat psecutōem sapiē
tum exēplis magis modernis dicens. O Boeti si nō nouisti fugā Anaxagore nec

re. In quibus quoniam quedaz nostri
habitus vestigia videbantur: meos eē
familiares imprudentia rata nōnullos
eorum prophane multitudinis errore
puertit. Quod si nec anaxagore fugā
nec socratis Venenum: nec Zenōis tor
menta quomodo sunt peregrina noui
sti: ac canios atq; senecas ac soraneos
quorum nec peruetusta: nec incelebris
memoria est scire potuisti. Quod ni
hil aliud in cladem detraxit: nisi q̄ no
stris moribus instituti studiis improbo

venenū socratis: nec tor
menta zenonis. qm̄ ista
sunt peregrina. i. extra
nea et aliena cum tu po
tuisti scire canios. i. ple
cutionem canij. ac Se
necas ac soraneos. i. se
quaces Soranij quoz
memoria non est pueru
sta. i. valde antiqua. nec
incelebris. i. nō sine glo
ria. quos viros nihil a
liud detraxit in cladem
.i. in mortem. nisi q̄ in
stituti. i. informari nris
moribus ipsi videbant
dissimilimi studiis ipso
rum. itaq; nihil est. i.

non est causa q̄ tu admirare. i. debeas admirari si in hoc salo vite. i. amaritudine nos
sapientes agitemur. i. veremur. pcellis. i. aduersitatibus malorum circūstātib⁹. quib⁹
nobis sapientib⁹ marie ppositū est. i. intērio displicere pessimis. quoz malorū
si sit numerosus exercitus tñ est spernendus: q̄ nullo duce supple rōis regis h̄ tñ ra
pitur errore limphate. i. p̄cipitate eos ad modū limphe. temere. i. stulte ac passim. i.
vbiq; Nota q̄ Anaxagoras stultitiā hoīm solē p deo colentium reprehēdit dicens
solē non esse deum h̄ lapadem ardentem. ppter q̄ reus iudicatus ē et in fugam
pulsus. ergo dicit pbia Anaxagore fugam. Nota dicit socratis venenū. d̄ quo
dictum est supra. quo veneno interiit. Similiter zeno multa tormenta rōe sue sapi
entie sustinuit. Nota q̄ Canius Seneca Soranus fuerūt nobiles romani et mori
bus pbie instructi. ppter q̄ interiierūt. Unde canij dicebantur imitatores a magi
stro suo canio. Similiter soranij dicuntur a sorano qui fuit poeta. et eius sequaces
ab eo denominantur. Nota de Seneca. d̄ boeti⁹ in disciplina scolariū q̄ Ne
ro familiarem suū pceptoremq; Senecam ad eligende mortis arbitrium coegit.
Nota q̄ sapientes dissimiles sunt studiis improborū. q̄. d̄. seneca in libro de amī
citiā. dispares mores disparia sequitur studia. quoz dissimilitudo dissoluit amicitia.
nec vnq; improbi probis. nec pbi improbis amici esse possunt. nō ob aliā causā
nisi q̄ tanta est inter ipsos distantia quanta potest esse studiozū malozq; morū
distantia. Nota q̄ ppositum sapientū est displicere pessimis. q̄ dicit seneca in de
remedijs foruitoz. Malis displicere laudabile est. et alibi. virtus sese diligit asper
naturq; malam. et poeta. Opto placere bonis. prauis odiosus haberi. Nota dicit

Liber primus

exercitum malorum esse innumeratum. quia secundum salomonem. stultorum infinitus est numerus
et pueri difficulter corriguntur. Nota quod mali non reguntur duce rationis. quia ratio despicit
ad optima. mali autem operantur pessima. Ducuntur enim errore sensualitatis vitam bestia-
lem persequentes. de quibus dicitur in libro ethicorum. Quidam sunt homines vitam pecu-
dum eligentes similes sadarnapolo. et ergo dicit philosophia quod tales non sunt timendi. quia ex

quo non reguntur per rationem.
tunc eorum facultas facile
dissipatur. Qui si quando
per nos. hic philosophia ostendit
quid sit faciendum contra in-
sultum malorum dicens. Si
exercitus malorum incubu-
erit. id est. insisterit. struemus. id est.
faciens. aciem. id est. bellum
contra nos sapientes quod
per certo nostra dux. id est. ratio
subit. id est. colligit copias. id est.
scias et virtutes copio-
sas in arcem. id est. in altitudi-
nem speculationis cele-
stium. vero per sed illi ma-
li occupantur circa diripiendas.
id est. auferendas.
inutiles sarcinulas. id est. di-
uitias corporales que sar-
cina et pondus corporis
sunt inutile animarum sub-

rum dissimilimi videbantur. Itaque ni-
hil est quod admireris si in hoc vite salo-
circumstantibus agitemur procellis: qui-
bus hoc maxime propositum est pessimis
displicere. Quorum quidem tametsi nu-
merosus exercitus spernendus tamen est
quoniam nullo duce regitur: sed erro-
re tantum temere ac passim limphante
raptatur. Qui si quando contra nos
aciem struens Valentior incubuerit no-
stra quidem dux copias suas in arcem
contrahit. Illi vero circa diripiendas
inutiles sarcinulas occupantur. At
nos desuper irridemus vilissima rerum
queque rapientes securi totius furiosi tu-

mergentes. at nos sapientes in contemplatione celestium constituti irridemus ma-
los rapientes queque vilissima rerum. nos securi exites totius furiosi tumuli. id est. furio-
sum tumultum malorum. quia nos sumus muniti eo vallo. id est. munimur quo non sit perhas aspi-
rare. id est. accedere stultitie grassanti. id est. impugnari nos. Nota dum boetius hic nostram rationem
appellat ducem. unde ratio diffinitur sic. Est habitus dirigens omnem actionem humanam in ultimum
et optimum finem. Item nota per arcem ipse intelligit altitudinem speculationis cele-
stium. et ad hanc ducit nos ratio. Et hoc est ultimum bonum humane vite quod nullus
auferre potest. Nota copie in hoc loco dicuntur appetitus sensitivi. et dicuntur co-
pie quasi cupie. quia cupiunt res aliqui contra rationem. et tales copias debet regere ratio.
et debet se munire vallo humilitatis et patientie. et tunc omnes impugnationes aduer-
sitates et miseriae equanimiter sustinebit. et temptationes et delectationes noxias quas
suggerit diabolus et caro impellit et mundus comonet non timebit hec marquardus.

Item nota ille merito est deridendus qui maiori et meliori bono dimisso eligit et
occupatur circa bona viliora. sed sapientes eligunt bona a se que sunt maxime bona. pri-
mo ethicorum. Et vulgares eligunt bona temporalia que dicuntur vilissima rerum. quia
impediunt hominem in cognitione summi boni. Notandum arx arcis est altum edi-
fium in quo hostes pugnant. hic autem accipitur per contemplationem celestium et spe-
futurorum bonorum. nam per hec duo sapientes omnem aduersitatem malorum

Metrum.iiii.

superat et circa contemplationē diuinorū tota intentio sapiētis versat. vñ Boecius in tractatu de summo bono dicit. Philosophus maxie delectatur in pmo pncipio et in ptemplatōe summe bonitatis. et hec em̄ est vita philosophorū sine q̄ nemovuit vita recta. Nota de hoc noīe vallum. d. grecista. Est vallus palus circa castrū pacutus. Flexio palorū h̄ murus sit tibi vallū. Nota aspirare fm̄ dignitatem ē an

multus eoq; Vallo muniti quo grassan
ti stulticie aspirare phas non sit.

belare conari. vel deue
nire. Itē fm̄ est grassor
grassaris p. g. inuadere
vñ crudelit̄ impugnare
Metrum. iij. pmi libri

Quod Metrum quartum primi libri.
Hisquis pposito serenus euo
Satū sub pedib⁹ egit superbū
Sortunamq; tuens vtranq; rectus
Inuictum potuit tenere vultum.
Non illum rabies mineq; ponti.
Versum funditus agitantis estum.
Nec ruptis quotiens vagus caminis
Torquet fumificos veseuus ignes
Haud celsas soliti ferire turre
Ardentis via fulminis mouebit.

Quod Metrum bini primi qd
vocat metrum valēticum
ab inuatore. et cōstat ex
spōdeo dactilo et tribus
trocheis. vñ p̄t dici me
trum trochaicu a pede p̄
dominate. In h̄ me
tro phia osidit qualiter
homo debeat se hie vt
psecutōes improborū nō
pualeat p̄ ipm. et hoc p̄
mo declarat qbusdā si
milibus. scō exclamat
contra timentes tyran

nos. secunda ibi. Quid tantum miseri. dicit primo. Quicunq; homo serenus idest
clarus virtute composito euo. idest ordinata vita. egit. idest calcavit sub pedibus su
perbum fatum. i. euentum rerum temporalium. et quicunq; tuens. i. respiciens vtrā
q; fortunam. i. prosperam et aduersam. rectus. i. non flexus potuit tenere vultū idest
anīmū inuictum. ita qd non vincatur p̄peritate se extollēdo. nec aduersitate depri
mendo illum boiem. nō mouebit. i. turbabit. rabies ponti. i. inundatio maris. exagi
tantis. i. mouentis. funditus. i. a fundo. estum versum. i. ebullitionem versam. quia
in ebullitione maris aqua vertitur per fluxum et refluxum. quasi dicat. Impet⁹ ma
ris faciens ebullitionem non nocebit illi hominī qui non extollitur in p̄peris nec
deprimitur in aduersis. nec tali hōi nocebit ignis veleni mōtis quotiēs ille mōs tor
quet. i. emittet ignes fumificos. ruptis caminis. i. cauernis suis. quasi dicat nec tali
homī nocebit vagus veseuus suis ignibus. nec illū hominē mouebit via ardentis ful
minis. soliti. i. cōsueti ferire celsas turre. Nota phia t̄agit tria q̄ nō nocēt homī
qui constans est in vtrāq; fortuna. Prīmū est rabies maris p̄ quā designant luxu
riosi. sicut enim mare sole et motu suo incalescit et fetet. sic luxuriosi concupiscentia
sua inardescunt. et peracta libidine fetent. De quibus. d. scriptura Perierūt iunē
ta in stercore suo: tales luxuriosi non nocebunt homī constanti in vtrāq; fortuna.

Liber primus

Secundū qđ t̃agit est ignis veseni mōis p quē designant auari z inuidi. sicut em̃ ignis veseni mōis sp ardet. ita auari ardēt in p̃cupiscētia bonorū exteriorū. z sicut ignis eructuās qñqz p̃sumit loca vicina. sic inuidi qñqz nocent verbis si nō possūt factis. z tales inuidi nō nocebūt boi p̃stanti. Tertiū qđ t̃agit ē ictus fulm̃is p quē intelligunt supbi. sicut. n. fulmē generat in alto. sic supbi alie se extollunt z mirabile videt de supbis q̃ cum alijs hōibus hīrare volūt z tñ ad celū volare nō p̃st. tales supbi nō nocebūt boi constanti. Alij p̃rabiē maris itel̃ ligūt inuidos p̃ ignem iratos. p̃ fulmē supbos vt dictū est. Alij p̃ mare qđ ē sonorosum itel̃ ligūt auaritiā. p̃ ignem penā corporis. p̃ fulmē rez ablatōē. Nota ve seuus est mōs ytalie in

**Quid tātum miseri seuos tyrannos
Adirantur sine viribus furentes.**

Ne speres aliquid nec extimescas

Exarmaueris impotentis iram.

At quisquis trepidus pauet vel optat

Quod non sit stabilis sui qz iuris.

Abiecit clipeum locoqz motus.

Nectit qua valeat trahi cathenā

trifecus ardēs qui qñqz ruptis canernis emittit ignē qui loca vicina p̃sumit. Nota circa hoc qđ dicit seren⁹ euo. seneca dicit. Talis ē anim⁹ sapiētis q̃lis est mūdus in perlumiat⁹. talis aut mūdus sp est seren⁹. z sic animus sapiētis in vtrāqz fortuna semp ē seren⁹. An Aristoteles in ethicis dicit. Sapiēs bene scit ferre fortunas. q̃a se h̃z sicut tetragonū sine vituperio. Quid tñ miseri seuos tyrānos. hic phia ex clamat contra timentes tyrannos dicens. Quid. i. quare miseri hoīes mirantur t̃ mendo seuos tyrannos furentes sine viribus. quasi diceret tyranni sunt impotētes. quia non p̃valent nisi in quantum homo se subicit eis. z addit non speres aliquid de bonis temporalibus nec timeas eos de aduersitatibus. tunc tu exarmaueris id est debilitaueris iram impotentis tyranni. sed quicunqz homo trepidus pauet timore malorum temporalium. vel optat bona temporalia. talis non est stabilis et sui iuris. id est proprie libertatis ipse abiecit clipeum securitatis. et motus a loco stabilitatis ipse nectit. id est componit cathenam affectionum qua valeat trahi ad tristitiam et dolorem mentis. Nota potestas terrena ad nihil se extendit nisi ad largiendum bona temporalia vel ad auferendum ea et ideo nullus subiaceret terrene potestati nisi qui sperat talia bona vel timet eorum ablationem. qui autē nec timet nec sperat ipse est omnino supra vel extra terrenā potestātē. z p̃sequēs terrena potestas sibi nec p̃ficere nec obesse p̃t. p̃pter qđ phia exclamat cōtra illos tanq̃ miseros qui spe bonorū temporalium vel timore ablationis eorū subiciunt se terrenis potestatibus dicens. Quid tantum miseri. Nota circa illud. At quisquis trepidus. Seneca dicit in libro de virtutibus cardinalibus. Magnanimitas si insit aīo tuo cum magna fiducia viues intrepidus z alacer magni animi ē nō vacillare h̃cō stare z finem vite intrepide expectare. si magnanimus es nūqz iudicabis tibi contumeliam inferri ab inimico sed dices nihil mihi nocuit sed animū nocendū habuisse. Nota tyrānus quondam dicebatur quidam rex fortis z dicebatur a tiro. i. fortitudine. seu illud nōmē est causa appropriata principib⁹ pessimis. z dicunt a tiro

Prosa .iiii.

Id est fortitudine seu illud nomen est causa appropriata principantibus pessimis et dicunt a tiro. id est ab angustia quā inferūt suis subditis. Nota clipeus sumit hic pro ratione hominis quia sicut clipeus defendit nos ne ledamur a telis et a similibus ita ratio hominis tuetur cum et prouidet sibi ne offendatur. Prosa quarta primi libri.

Prosa quarta primi libri.

Sentis ne inquit hec atq; animo illabuntur tuo.

expers es lire. alias. Es ne asinus ad lirā
Quid fles: quid lacrimis manas?

Confitere mihi. ne occultes. Si operā medicātis expectas: oportet ut vulnus detegas tuum. Boetius. Tum ego collecto in vires animo. An ne adhuc eget ammonitiōe: nec per se satis eminet fortune in nos sentientis asperitas. Nichil

Sentis ne inquit hec. hic incipit psal. iij. i qua psalmista primo inquit Boetius super attentionē predictorum et hortatur ipsum ad sui morbi reuelationē. scdo Bo. reuelat morbum suū ibi. Tum ego primo. d. d. boe. nungd sentis. i. intelligis ea que dicta sunt atq; illabuntur id ē impmunt animo tuo Et subiungit grecū quod in latine valet. Es ne asinus ad lirā quid fles quid manas. i. fluis lacrimis. Et subiungit grecū quod tantū valet. Confitere mihi ne abscondas. si expectas operā. i. diligentiam medicātis oportet ut detegas

id ē manifestes vulnus tuū. Nota quod proverbium erat apud grecos cum aliquis audiuit verba alicuius et non aduertit nec curauit intellectū verborum illi dicebat. Es ne asinus ad lirā. facis enim sicut asinus posuit circa lirā audit sonū lire sed non percipit melodiā nec proportionē sonorum intelligit nec delectatur in ea. sic aliquis audiens verba et non curans intellectū eorum dicit esse asinum ad lirā. Nota si quis voluerit sanari os morbum vel vulnus suum detegere et manifestare. Unde Seneca tertia dicit epistola. Nemo per se satis valet ut emergat sed oportet ut manū porrigat et alius ipsum extrahat. tunc enim morbi ad sanitatem inclināt cum ex abdito erumpūt et vim suam proferunt. Tum ego collecto in vires animo. Hic boetius reuelat morbum et dolorem suum et primo ostendit se esse perturbatum ex his que iniuriose agebantur circa ipsum. scdo ex his que generaliter vidit in aliis ibi. Videre autem video. Primo ostendit se perturbatum ex sui exilij relegatiōe. scdo ex meritorum suorum frustratiōe. Tertio ex iniusta sui pdenatione. Quarto ex fame sue lesione. secunda ibi. Quoties ego. tertia ibi. Quibus autem quarta ibi. At vero hic. Adhuc diuidit. primo facit quod dictū est. scdo respondet obsecrationi ibi. Atqui tu. Dicit primo sic. Tū. i. tunc ego boetius collecto animo in vires id est resumptis viribus animi dixi an ne satis eminet. i. apparet asperitas fortune seruientis contra nos. nūquid adhuc eget ammonitiōe id est declaratione nūquid facies. i. dispositio huius loci scilicet carceris mouet te. hecine. i. nūquid hic ē bibliotheca. i. locus studij quem habui in patria quā tu philosophia delegeras. i. elegisti tibi certissimā sedē in nostris laribus in qua bibliotheca tu mecum sedēs diserebas. i. disputabas.

Liber primus.

tabas de scientia rerū diuinarum et humanarū. nunquid erat mihi tūc talis habitus
vilis et talis vultus tristis cū ego rimarer. i. inuestigarez tecum secreta nature cum
describeres mihi vias siderū. i. cursus stellarū radio. i. virga geometrali cū tu forma
res. i. formare docuisti mores nostros. i. mores hoīm et rōem. i. dispositionē totius
vite ad exēplar. i. similitudinez celestis ordinis. sūt ne ista p̄mia q̄ referimus. i. repor
tamus tibi obsequētes. i. seruientes. Nota q̄ bibliotheca est locus vbi reponunt

libri et dicitur a biblo. i.

in quo antiqui scri
bebāt libros tales biblio
theca habuit Bo. rome
marmoreis lapidib⁹ poli
tas i qua studuit de reb⁹
diuinis et humanis. Mō.
Bo. d. pbiam sibi elegit
se certissimā sedez in bi
bliotheca. hoc. d. p̄ tato
q̄ l; Bo. esset diuersis
officijs ⁊ negocijs occu
patus tñ nulli eorū tam
certis tēporib⁹ tā certa
intentione vacabat sicut
studio i libris pbicis q̄s
in certo loco repositos
habuit. Nota pbia trac
tat de reb⁹ diuinis et hu

manis. vñ seneca. xxi. Mō pōt virtus perfecta esse nec equalis tenor vite sine pbia
per quā diuina et humana cognoscuntur qua si te occupas icipis esse deoz soci⁹ ⁊
alibi dicitur. Q̄ lucille scio neminē bñ viuere posse et tollerabiliter sine studio pbie
q̄ sine studio pbie aīa egra est. Nota Bo. studuit in naturali pbia ppter hoc. d.
Cum tecū nature secreta rimarer. studuit etiā in pbia morali ergo. d. Cum mores
nostros. studuit etiā in astrologia. ppter hoc. d. Cū mihi siderū vias radio descri
beres. Tbi nota ratiō est virga geometralis qua geometri describunt figuras in
pulvere supposito. Nota q̄ vita humana et mores hoīm debēt formari ad similitu
dinē celestis ordinis sicut enim spere inferiores planetaz obediunt spere superio
ri et reguntur motu firmamēti: sic virtus nostra sensibilis debet obedire virtuti ratio
nali et regi ab ipsa turpe enim est abicere regimen superiorum et induere regimen
inferiorum quod nobis cōmune est cūz bestijs sicut dicit Albertus super tertio de
aīa. Nota ex quo Bo. rōne sue sapientie in miseriam fuit positus ideo dicit ad
pbiam sunt ne hec premia que nos referimus obsequentes tibi. At qui tu hanc
sententiam. Hic Boetius respondit obiectioni posset em̄ philosophia sibi obicere
dicendo. quale premium debuisti reportare cum tu non studuisti propter cōmune
bonum sed propter vanā gloriā et propter propriā vtilitatē. cui obiectioni respō
det Boetius dicens. Q̄ pbia tu sanxisti id est confirmasti hanc sententiā ore Plato
nis beatas esse respublicas si eas sapiētes regerēt vel si rectores earū cōtigisset su
ore sapie et cōfirmasti ore eiusdē Platonis necessariū esse reipublice q̄ a sapiētib⁹

ne te ipsa facies loci mouet. heccine ē bi
bliotheca quam certissimā tibi sedem in
nostris larib⁹ ipsa delegeras. in qua me
cum sepe residens de humanarū diuina
rumq̄ rerum scientia apte differabas.
Talis habit⁹ talisq̄ vult⁹ erat cū tecū
nature secreta rimarer. cū mihi siderum
vias radio describeres cū mores nostros
totiusq̄ vite rationē ad celestis ordinis
exēplar formares. Heccine premia refe
rimus tibi obsequētes. At qui tu hanc
sententiā Platonis ore sanxisti: beatas fore
respublicas si eas vñ studiosi sapie rege

Prosa quarta

regere ne gubernacula id est regimīa cōmissa improbisq; .i. et flagitiosisq; vrbīz inferrent pestē ac .i. etiā pñitiē .i. dānū bonis hoībus. igit̃ ego secutus hanc auctoritatē .i. sententiā qđ ego dedicerā a te pbia inter secreta otia ego optavi .i. curam trāsferre .i. deducere in actum .i. in opus publice amīnistratōis .i. cōmunis vtilitatis. tu pbia et deus qui inseruit .i. insudit te mētibus sapientuz estis mibi conscj .i. testes

rent. uel earū rectores studere sapie cōtīgissz Tu eiusdē iuri ore hāc sapiētibz capestunde rei publice necessariā cām esse monuisti ne improbis flagicōsisq; ciuibz Vrbīū relicta gubernacula pestē bōis at perniciē īferēt. hāc igitur auctoritatē secutus qđ a te inter secreta ocia didiscerā trāsferre i actū publice amīnistratōis optavi tu mibi et qui te sapientiū mētibus inseruit de? cōscj estis: nullū me ad magistratū. nisi cōe bonorū omniū studiū detulisse. Inde cum improbis graues i exorabilesq; discordie fuere: et qđ psciē libertas habet pro tuēdo iure spreta potentum semper fuit offensio: Quotiens ego coniugastū imbecilis cōtra cuiusq;

nullū studiū me detulisse ad magistratū nisi cōe studiū bonorū quasi diceret nihil monit me ad magistratū gerendū nisi cōis vtilitas. inde .i. ppter hoc mibi erant graues .i. difficilesq; .i. et in exorabiles .i. inexplicabiles discordie cū improbis et sp fuit mibi spreta offensio potētū pro tuēdo iure .i. pro iustitia defendēda qđ bz libertas cōsciētie .i. libera cōsciēcia .i. nullum timere pro tuēdo iure. Nota scdm Platonē. beata est res publica cuius dominus philosophus ē. et ve gēti cuius dñs puer est et rationabiliter qz pbia et sapientia vitaz disponit actiones regit agēda et

nota *platonē*

obmittenda demonstrat. Unde Seneca. xvi epistola. d. Si vis omnia tibi subicere subice et te rationi. Multos em̃ rexeris si ratio te rexerit. Et Aristoteles in pbe mio metaphisice. Sapientis est regere et ordinare. Ex quibz patet qđ regimē reipublice spectat ad sapiētes p tato. d. Tullius in principio sue rethorice ad rēpublicā plurima pertinet cōmoda sed moderatrix et regulatrix. omniū rerū presto est sapia

Nota qđ studiosi sapientie dicūt illi qui iam per studiū adepti sunt sapientiam. Illi autē dicunt studere sapientie qui adhuc studendo acquirūt sapiētiaz. Nota qđ boetius studiū vocat secretū ocij qz i studio homo ocia ab exteriori occupatōne. de quo ocio sine gete loquit̃ Seneca. lvij. epla. dicēs. Nulla placida est quies nisi quā rō cōponit et illa vera ē trāquillitas in qua mēs bona explicat. Nota qđ deus imittit sapiētiaz mentibus sapientū hoc scribitur in plogo de regimine picipi. Deus est qđ diuitias sue sapientie influit i aīas sapientū. Nota qđ libertas cōscientie bz nullum metuere qz dicit macrobius. hoc habet libera psciētia ppiū qđ si quis possideat nullū potentē metuat. Itē seneca. liij. Sapiens ex libero arbitrio nihil timet ibecillitatē hominis qz securitatem dei habet. Et seneca de quatuor virtutibus cardinalibz. d. Ut iustus sis nō sufficit qđ innocens sis sed ut inocētes ab

Libert primus.

iniuria serues. Et idem. Iustitia est vinculum diuine et humane societatis.

Quoties ego coniungastu. Hic Boetius ostendit se perturbatum ex meritorum frustratione suorum. et primo tangit merita. et beneficia alijs exhibita. secundo tangit frustratione eorum ibi. Sed esse. prima in septem partes secundum quod recitat septem beneficia que patebunt. primo. d. Ego boetius multoties ipsum coniungastum qui fuit officialis regis Theodorici obuius.

i. contrarius excepit. i. ipe diuini ipsi facientes impetum id est insultum contra fortunas. i. contra bona fortune cuiusque hominis imbecillitas. i. impotentis resistere tunc potest secundum beneficium dicens. Quotiens ego abiectus. i. auerti triguilla sic dictum propositum regie domus. i. regalis aule ego ipsum deiectus ab incepta et perpetrata iniuria ipsis pauperibus. tunc subiungit tertium beneficium dicens. Quotiens ego pro-

fortunas impetum facientes obuius excepit Quoties triguilla regie prepositus domus ab incepta perpetrataque iam proorsus iniuria deiectus. Quoties miseros quos infinitis calumniis impunita barbarorum semper auaritia verabat obiecta periculis auctoritate protegi. Nunquam me a iure ad iniuriam quisquam detraxit. Proouincialium fortunas tuas priuatis rapinis tum publicis vectigalibus pessundari non aliter quam qui patiebantur indolui.

teri miseros. i. pauperes quos auaricia barbarorum. i. crudelium hominum impunita. i. incastigata verabat infinitis calumniis. id est miseriis. illos ego protegi auctoritate mea obiecta. id est exposita periculis. id est damnis. Nunquam quisque id est aliquis detraxit me. i. deflexit a iure ad iniuriam. No. quod coniungastus fuit quidam nobilis familiaris regis theodorici qui suus officialis fuit et totum tyrannum qui perles homines inuasit impotentes. i. sua ipsis auferendo. quem boetius sibi contrarius a suo impetu iurioso auertit. talis etiam erat triguilla propositus aule regie. No. scilicet huguitus quod barbarus id est quod crudelis icultus et stolidus et est nomen crudelitatis. unde omnes ac vniuersae gentes dicte sunt barbare propter grecos et latinos. et barbaria dicitur quidam terra iuxta greciam sita propter crudelitatis excellentiam. No. boetius. d. nunquam a iure ad iniuriam. et hoc dicitur glossari sic. ego nec sum retractus a iure amore nec odio nec timore nec proprio comodo quod omnia solent impedire verum iudicium unde. d. Laboris. quem nunc. persona. preces de tramite recto. No. ducit index sidera laude ferit. Proouincialium fortunas. Hic boetius ponit quartum beneficium dicens. Ego indolui sicut illi qui patiebantur fortunas. i. bona fortune prouincialium. i. illorum hominum tum id est aliquando pessundari. i. subici priuatis rapinis. i. occultis tum. i. aliquando publicis vectigalibus. i. tributis quasi diceret cum prouinciales nunc spoliarentur nunc i tributis bona ipsorum auferendo ego dolui tantum sicut qui patiebantur. Nota quod omnem ciuitatem vel regionem quam romani expugnauerunt fecerunt tributariam vel coloniam vel prouinciam tributariam faciebant quando relictis inhabitatoribus terre ad tributum soluendum homines compellebant. Coloniam autem faciebant cum expulsi habitatoribus alienos instituerunt ad inhabitandum. Proouincias autem faciebant quando aliquem romanum preficiebant illi terre qui collectis redditibus eos romam mitteret et inhabitatores illi terre dicebantur prouinciales. Isti prouinciales aliquando molesta

Prosa quarta

banf occultis rapinis. i. exactionib⁹ suorū pfectorum aliqñ publicis vectigalibus. i. tributis que indebito modo et iniusto exigebant ab eis. de quo Boetius voluit.

Nota vectigal pprie dicitur tributū qđ dat de vectura. Nota secundo Augustinone puincia est regio subingata romanis et tributaria facta. Inde puincialis id est tributarius. // Cum acerbe famis tēpore. Hic ponit quintū beneficiū dicēs. Cum

Cū acerbe famis tēpore grauis atq; ier
plicabilis idicta coemptō profligatura
iopīa cāpaniā prouinciā videretur. cer
tamē aduersus prefectum pretorū com
munis commodi rōne suscepī rege cog
noscente cōtendi. et ne coemptō exigeret
cui. Paulinū cōsularē virū cui⁹ opes
palatini canes iam spe atq; ābitione de
uorasset ab ipsis biātuz faucib⁹ retraxi.
Albinū consulare virū preiudicate
accusatōis pena corripere odiū me cipri
ani delatoris opposui. Satis ne i me ma
gnas videor exacerbasse discordias.
S; esse apđ ceteros tutior debui q̄ mihi
amore iustitie nihil apđ aulicos quo ma

tēpore magne famis eēt
idicta. i. instituta grauis
coemptō. i. angaria q̄ co
emptio erat pfugatura
i. punitura cāpaniā pu
ciā inopia. i. paupertate
ego boeti⁹ suscepī certa
mē ptra pfectū pretorū
q̄ indixerat istā coēptio
nez et rōe cōis boni ego
certani rege cognoscente
z deniq; ne exigeret illa
coēptio. Nō q̄ coēptio
est institutio sup aliqua
portioe dāda de re emē
da vel vendēda et voca
tur vulgariter vngelt. et
talīs fuit istituta sup cā
paniā puincia destruen
dam quā boetius remo
uit Paulinū cōsulare
virū. hic ponit sextū be
neficiū dicēs. Ego traxi

*uigil pp
dini pūm
q̄ dat de vicena*

*ompiat. l.
nōm gabulla
py ubi vni dē
ut mūdandis*

id est liberaui paulinum virū consulare cuius opes iam deuorassent spe et am
bitioe. id est cupiditate canes palatini. i. familiares regis similes canib⁹. illū traxi a
faucib⁹ biātū. i. appetitū opes paulini. Nō q̄ familiares regis q̄ psidebāt palatio
vocabāt canes palatini sicut em canes habēt ora biātia ad cupidas escas sic isti bia
bāt ad diripiēdas facultates pauperū romanorū. Tūc ponit septimū bñficiū dicēs.
Ego itēposui me odiū Cipriani delatoris. i. accusatoris ne pena pūdicare accusa
tōis corripere. i. punire albinū virū cōsularē. Nō. q̄ Ciprian⁹ fuit de familia regis
iuste accusauit virū albinū cōsularē q̄ pri⁹ iudicatus fuit ad penā q̄ accusatus et ne
ista pena cui adiudicat⁹ fuerat ipm Albinū corripere boeti⁹ se opponēs odiū cipria
ni accusatoris albinū saluauit. Nō. ex istis bñficijs enūeratis apparet q̄ boeti⁹ non
gessit magistratū p utilitate ppria s; p cōi bono si em ppriā utilitatē intendisset vti
q; odiū et offensas potētū euitass; qđ nō fecit. z pri⁹. d. nūq; me a iure ad iuriā qđ
q̄ detraxit. ex quo similiter apparet ipsum non quesuisse ppriā cōmodū. tales em
frequēter de iure deflectunt et subdit. nūqd videor in me. id ē cōtra me exacerbas
se irritasse satis magnas discordias opponendo me potētibus. quasi diceret ymo.
Sed esse apud ceteros tutior. hic tangit frustrationem suorū beneficiorum dicens.
S; ego debui esse tutior apđ ceteros romanos quib⁹ impendi ista bñficia et tamē

Liber primus.

nō sum tur⁹ vt post v⁹ debet h⁹ ego nō meruerim securitatē apud aulicos. i. familia⁹
res regis aulā inhabitātes opponēdo me eis amore insitite. Nota q⁹ vna causa per
turbationis Boetij fuit frustratō suozū meritorū q⁹ amicitia et gratia istozū frustra
batur circa ipsū quib⁹ multa beneficia ipendit et ppter quos multa obia et indigna
tiones incidit. Quibus autem deferentibus pculsi sumus. Idic boetius tangit

suā perturbationē ex in
iusta sui cōdēnatione. et
primo facit hoc. secūdo
expurgat se de qbusq⁹
sibi obiectis secūda ibi.
Quā vti. Primo osten
dit iniustā sui cōdēnatō
nem ex accusatiōe perso
narū vilis. Secundo ex
falsitate cris sibi ipositi.
Tertio ex seueritate iu
dicij et pueritate. scda
ibi. Et cui⁹ cris. Tertia
ibi. Et cui⁹ vnq⁹. prio. d.
Hos sum⁹ pculsi. i. pculsi
aulicis deferētib⁹. i. accu
santib⁹ nos quoz vnus
erat basilus qui ppter
maliciā suā depulsus fu
erat a misterio regis ille
cōpulsus pecunia susce
ptus ē in delatōz. i. accu
sationē nostri nois. Alij
duo accusatores nostri
fuerūt Opilio et gaudē
tius quos cū rex Theo
doricus ppter innume
rabiles fraudes ipoz or
dinasset ire in exilium et

ipsi nollent parere. id est obedire. sed tuerentur. id est defenderent se intrando ec
clesias cum illud esset compertum. id est reuelatum regi edixit. id est precepit rex vt
nisi infra statutum terminum dicerent ab vbe rauenna deberent repellī. et pri
mo signari in frōtib⁹ cauterio sicut solēt signari malefactores et. d. boeti⁹ qd videt⁹
posse astrui. i. pforari huic seueritati q⁹ eoz die ipsis accusatib⁹ nos supcepta fuit eo
rū accusatō qd igit o pbia ē dicēdū meruerūt ne hoc artes nostre quasi diceret nō
nūquid isti iustificati sunt propter nostrā accusationem quasi diceret non. nunquid
nihil pduxit fortunā de tali accusatione quasi diceret ymo debuit pudere fortunā
et si non pduxit fortunā innocentia accusati tū vilitas accusantiū debuit esse pudor
ipsi fortune. Nota hoc vocabulū pculsus. d. Auguist⁹ pcello is. perculi in prete
rito et percussus in supino est idem q⁹ percutere vel poti⁹ terrefacere. sed percutere

gis essez tutioz obseruari. Quibus aut
deferētib⁹ pculsi sumus. Quozū vn⁹
basilius olim a regis depulsus ministe
rio in delatōz nostri nominis alieni eris
necessitate compulsus est. Opilionē ve
ro atq⁹ gaudentium cu⁹ ob innumeras
atq⁹ multiplices fraudes ire in exiliū re
gia cēsura decreuisset. cumq⁹ illi parere
nolētes sacrarū sese edūz defensiōe tue
rētur cōpertumq⁹ id regi foret edixit vt
nisi infra prescriptū diē a rauenna vbe
dicerent p notas insigniti frōtib⁹ pel
lerēt. Quid huic seueritati posse astrui
videt⁹. Atqui eodē die deferētib⁹ eisdē
nomis nostri delatio suscepta ē. Quid
igitur nostre ne artes ita meruerūt. An
illos accusatores iustos fecit pmissa dā
natio. Ita ne nihil fortunam pduxit si
minus accusate innocentie at accusanti
um vilitas pudori debuisset.

Prosa quarta

pertinet ad corpus sed percellere ad animam. Nota circa hoc vocabulum deferrentib⁹ q^d defero tria significat. Primo idē ē q^d deporto. Inde delator. i. de porta tor. Sec^{do} idē est q^d honoro. Inde delator id ē honoris exhibitor. Tertio. i. accuso. Inde delator. i. accusator q^d detegit q^d latebat. et sic vltimomodo capitur hic. vñ versus. Accusat defert dat honorē fertq³ deorsum. Nota ad testes ydoneos sep

nota ad testib⁹ d⁹

Alt cuius criminis nos causa arguimur summā queris. Senatū dicimur saluū esse voluisse. Modū desideras. Delatorē ne documēta deferret quib⁹ senatum lese maiestatis reum faceret impeduisse criminamur. Quid igitur o magistra censes. Inficiabimur crimēne tibi pudori sim⁹. Alt volui nec vnquā vel le desistā. fatebimur. sed impediēdi delatoris opera cessabit. An oprasse illius ordinis salutem nephas vocabo.

tē requirunt cōditiones que hīs versib⁹ cōtinēt Etas cōditio sexus discretio fama et fortuna si des in testibus illa requirunt. Primo requiritur etas. q³ pueri nō possūt esse testes. Sec^{do} requiritur cōditio libera ideo serui nō possūt perhibere testimoniū. Tertio requiritur sexus masculinus ideo mulieres nō possūt esse testes. Quarto requiritur discretio. ideo furiosi et stulti non possunt testificari. Quinto requiritur

fama. ideo persone infames non possunt testificari. Sexto requiritur fortuna propter quod pauperes non possunt testificari. Septimo requiritur fides propter quod infideles non possunt perhibere testimoniū. Inter illas cōditiones due sunt viliiores. i. paupertas et infamia. Boetius ergo volēs ostēdere suā cōdemnationē iniustā ex vilitate testiū accusantiū propter quā repellēdi erāt a testimoniō. d. in vno esse defectū fortune. i. i basilio. sed i alijs duobus. i. opulione et gaudēcio dicit fuisse viciū infamie. Nota q^d nihil videt seueri⁹ et nequi⁹ q³ psonas viles et damandas admittere i testimoniū cōtra inocētes. Quia. d. seneca i de remedijs fortulitorū. Nō pōt habere vllā auctoritatē sentētia vbi qui dānandus ē male de te loquit⁹. At cuius crīs arguimur sentētia q³ris senatū. rē. Hic Boeti⁹ ostēdit iustā sui cōdemnationē ex falsitate crīs sibi ipositi. sc^{do} ex dictis isert quandā amirationē ibi. Quia i re. Prima in duo scdm q^d duo iponebāt Boetio de quib⁹ se excusat. sc^{da} ibi. Nā de compositis. Primū q^d sibi imponebatur fuit q^d impediuisset quendam nuntius deferentē regi accusationē senat⁹ vt senatus redderetur reus lese maiestatis. Dicit ergo in littera. O phia tu forte queris summā. id est sententiam criminis cui⁹ criminis causa arguimur. Nos dicimur voluisse saluare senatū forsan desideras scire p³ quē modū. dico q^d nos criamur. i. arguimur ipediuisse delatorē ne deferret documēta. i. litteras regi quibus faceret senatū reum lese maiestatis quid igit⁹. o magistra censes. i. indicas inficiabimur. i. negabimus crimen illud ne finis tibi pudori at q³. i. sed ego volui saluare senatū nec vnq³ desistā velle. s³ opa. i. diligētia impediēdi delatoris ista cessabit. i. cessare d³ q³ nō est verū q^d impediuerimus delatorē litterarū nunquid est nephas optare salutes illius ordinis. i. senatus quasi dicere nō est nephas iste vero senatus q^d cōsensit in meā dānationē effecerat hoc suis decretis. i.

Libert primus.

iudicijs at si esset nephas saluare ipsum sed imprudentia sibiipſi mentiens. id est in
dammum suum mentiens non potest immutare merita reru ita q̄ illud quod prius
fuit meritorium postea fiet demeritorium. nec puto esse licitum secundum preceptu
Socratis occuluisse id est occultasse veritatem vel concessisse mendacium. sed quo
modo illud sit ego relinquo tuo et sapientum iudicio veritatem aut huius rei ne la

teat posteros. i. successo
res ego cōmēdauī stilo
id est scripto et memorie

Nota. accusatio boetij
fuit detestabilis q̄ facta
per infames psonas fuit
irrationabilis q̄ de bo
no accusabat. s. de salua
tōne senatus quod erat
bonū. etiā accusatio ei
fuit iniusta q̄ falsa. accu
sabat em̄ impediuisse de
latores quod falsum fuit

Nota iste dicitur esse
reus lese maiestatis qui
cōtra regē vel aliū prin
cipem aliquid malus ma
chinat. Nota inficioz

aris pprie est non fateri factum quod verum est sed contra veritatem vti mendatio
vel est pprie inficiari secundum cum rem debitam denegare cum a creditore de
polcitur et etiam. id est contendere vel denegare. Nota dicit in textu. Nunquid
optare salutem senatui nephas vocabo. Duplex est salus spūalis que est aie tēpora
lis que est corporis. Salutē spūalem tenemur oibus velle etiam malis rōe caritatis
per quā etiam mali diligendi sunt. licet non in eo q̄ mali. Salutem vero temporalē
tenemur velle omnibus bonis et precipue amicis. amicorum vero peccantiū tene
mur salutem velle quādiu sanabiles sunt vt recuperent virtutem amissam sed si pro
pter magnitudinem malicie sunt insanabiles dissoluūt amicitia nec est optanda salus
et quia malitia senatus romanozū erat sanabilis q̄ forte senatus compulsus metu
regio fuit consentire in dānationem boetij. ideo optare sibi salutē non erat nephas
licet boetio turbato hoc videretur. Nota veritas nō est occultāda secūdu Socrā
tē. nam qui tacet veritatē alijs nesciētibus mētiretur et qui mēdacijs cōsentit simili
ter facit. Nota mēdaciū non ē cōcedendū q̄ scdm Aristotelem in ethicis. Aden
daciū p se prauū est et fugiendū. et primo elencorū duo sunt opa sapiētis. Ad men
tiri de hīs de quibus nouit et mentiētē posse manifestare. Nā de cōpositis falso
litteris. Hic boetius excusat se de secūdo crie sibi iposito. iponebat em̄ sibi q̄ scrip
sisset litteras ad iperatozē Cōstātinopolitanū p liberatōe romanozū de manu re
gis Theodorici. vii. d. i. littera. Nā de litteris ppositis falso. q̄ false mihi hoc iponī
tur quib⁹ litteris arguo? sperasse romanā libertatē. quid attinet dicere cum nō des
mihi locus defensionis. quarū litterarū fraus. i. fraudulentia fuisset apta. i. manife
sta si nobis licuisset vti confessione. i. allocutione ipsorum delatozū. i. accusatozū q̄

Ille quidez suis de me decretis vti hoc
nephas eēt effecerat sed sibi semp men
tiens imprudentia rerum merita nō po
test immutare. Nec mihi socratico de
creto phas esse arbitroz vel occuluisse
veritatē vel concessisse mendacium.

Veruz id quō sit tuo sapientiūqz iudi
cio estimādū relinquo. Cui⁹ rei seriē at
qz ueritatē ne latere posteros queat stilo
etiā memorieqz cōmēdauī. Nā de cōpo
sitis falso litteris quib⁹ libertatē arguo?
sperasse romanam quid attinet dicere.

Prosa quarta.

les vti examinatione accusatorum maximas vires habet in omnib⁹ negocijs. id est
causis iudicialijs. nā que relique libertas sperari potest. Romanis quasi dicerz nul
la tantum enim rex Theodoricus inualuerat nullus potuit vel audebat contra ip
sum vtinam posset vlla libertas sperari vtiqz ita prudenter egissem de negotio q^d re
gi non innocuisset et respondissem verbo. Canij qui cum accusaret a Gaio cesare

Quarū fraus aperta patuisset si nobis
ipsozū confessione delatozū q^d in oibz ne
gocijs maximas hz vires vti licuisset.

Nā que sperari reliqua libertas potest
Altqz vtinā possz vlla. Respōdissez ca
nū verbo qui cū a gaio cesare germani
ci filio conscius ptra se facte cōturbatōis
fuisse diceretur si ego iquit scissez tu ne
sciszes. qua i re nō ita sens⁹ nros meror
ebetavit vt ipios scelerata ptra virtutē
querat esse molitos sed ea que speraue
rint effecisse vehementer admiroz.

filio germanici q^d esset
reus cōiurationis facte
cōtra se respōdit Salus
si ego scissem tu ne scis
ses quasi diceret si esset
reus ita prudenter celas
sem negocium q^d ad tuā
notitiā nunqz puenisset

Nota q^d i causis iudi
cialijs testiū siue accusa
torum examinatio maxi
mas habet vires qz per
eā deuenit ad rei verita
tem. sicut patz de daniel
le qui examinādo duos
presbiteros false accusā
tes Susannam ipsos de
falsitate accusationis co

ram omni populo conuicit similiter Boetius si datus fuisset sibi locus examinā
di suos accusatores. vtiqz ipsos mendaces reddidisset. Nota Canius fuit qui
dam romanus prudens et sapiens accidit vt quidam ex romanis conspirarent et
facerent coniurationem contra Gaium cesarem et cum cesar proponeret canio q^d
esset reus illius coniurationis facte respondit. si ego scissem tu nesciszes. Sic Boe
tius respondit regi. Theodorico si sibi impropierasset de litteris compositis super
restituenda libertate ipsis romanis.

Qua in re non ita sensus. Hic Boetius
ex dictis infert quandam admirationem. secundo inuebitur contra senatores qui
consenserunt in suam condemnationem ibi. Sed si phas fuerit. dicit primo. Ex quo
a malis iniuste accusatus sum qua in re. id est propter q^d non ita. id est non intantū
meror. id est tristitia ebetavit. id est oppressit sensus nostros vt ego querar. id est cō
querar impios. id est malos molitos. id est machinantes scelerata. id est nequicio
sa contra virtutem. id est virtuosos homines sed ego admiroz vehementer. id est
fortiter effecisse. id est ad effectū produxisse supple illa que mali sperauerunt. id est
conceperunt. Nam velle deteriora. id est mala forsitan fuerit nostri defectus. id ē
nostro defectu sed posse supple perficere malum contra innocentiam. id est homi
nes innocentes que quisqz sceleratus conceperit. id est cogitauerit deo hoc inspec
tante supple hoc est simile monstro. id est admirabile. vnde. id est pro tanto quidam
tuorum familiarium id est philosophorum quesuit haud iniuria. id est non iniuste
spūdem pro certo deus est. vnde mala supple proueniūt vero pro sed vnde. id est
a quo bona si deus non est quasi diceret ex quo iniuste a malis accusatus sum pro
pter hoc non in tantum sum oppressus dolore q^d conquerar malos machinari. ma

Liber primus.

chinari mala bonis sed ammiroz q illi qui mala concupiscunt contra bonos possunt
proucere ad effectus. nam velle malum est forte ex nostro defectu sed q malus pos
sit perficere malū contra bonos deo hoc inspicere est simile monstro. vnde quidā
philosophus nō iniuste quesuit si deus est vnde proueniunt mala. Et si deus
non est vnde proueniunt bona. Nota ex quarto huius duo requirunt ad aliquē
effectū producendū. scz
volūtas et potestas re
quiri volūtas. q null
aggredis qd non vult.
Requiri potestas quia
sine potestate voluntas
frustratur. q autēz mali
habent voluntatē offen
dendi bonos nō est mi
randū sed q habēt po
testatem producendi ad
effectum suam volunta
tem deo respiciēte est si
mille monstro. Nota
simile monstro est qd cō
tingit preter intentionē
nature. Sicut ergo mō
stra fiunt preter intentō
nem nature. Sic vi
debatur Boetio q ma
la preter ordinem diuī
ne prudentie continge
rent quod non videre
rationabile cuius deus sit

summe bonum q aliquo modo sit causa male fieri mala ergo mala in mundo deo in
spiciente videntur simile monstro. Nota q deus non est causa effectiua mali
cum sit summe bonus licet sit causa mali permissiua quia permittit fieri malum et sic
exponitur auctoritas prophetie dicentis. Ego dominus faciens omnia hec fa
ciens bonum et creans malum supple permissiue. Aliter dicitur duplex est malum.
scilicet pene et malum culpe. deus est causa mali pene qd punit. sed non est causa
mali culpe. quia hic est qui peccatum non fecit. Sed si phas fuerit nepbarios
homines qui bonorum. et cetera. Hic Boetius inuebitur contra senatum qui
consensit in suam condemnationem tangendo suam beniuolentiam quam habuit
ad eos. Et dicit si phas fuerit. id est ponamus phas esse nepbarios homines. id est
malos homines qui omnium bonorum et totius senatus. id est consilatus roma
ne ciuitatis petunt. id est desiderant sanguinem. id est mortem. nos etiam voluisse
ne perditum. id est ad perdendum quos viderant propugnare bonis hominibus.
qz pro et senatu. sed num. id est nunquid nos idem. s. perdere merebatur de patri
bus. id est de senatoribus. quasi diceret nō. sed o phia meministi vt opinor qm me
dicturum. id est volentem dicere quid. id est aliquid ve pro vel facturum ipsa semp

Nam deteriora velle nri fuerit fortasse
defectus posse aut contra innocentiam
que scelerat⁹ quisqz cōceperit inspectate
deomōstro simile est. vnde aut iniuria
tuorū quidā familiarū quesuit. Siqui
dē de⁹ iquit ē vñ mala. Bona vero vñ
si nē S3 si phas fuerit nepbarios hoies
q bonorū oim totiusqz senat⁹ sanguinē
petūt nos etiā quos propugnare bonis
senatuiqz uiderāt pditū re uoluisse. sed
num idē de pñbus quoqz merebatur.
Memisti vt opinor quoniā me dicturū
quid facturū ve pñs ipsa sp dirigebas
Memisti inquā verone cū rex auid⁹ cō
munis exitū maiestatis crimē i albinū dila
tum ad cunctus senatus ordinē transfer

Prosa quarta.

presens supple existēs dirigebas regebas ergo nec verbis nec factis offendi senatū
meministi inquā pbīa verone. id est apud veronam ciuitatem. cum rex Theodori-
cus audius existens cōmunis exitiū id est tormenti senatorum cum ipse crimen lese
maiestatis celatum in albinum ipse rex moliretur. id est laboraret transferre illud cri-
men ad totum senatum quanta securitate. id est tutela mei periculi defenderim. id ē

re moliretur. Vniuersū innocēciam sena-
tus quāta mei periculi securitate defen-
derim. Scis me hec vera pferre et in
nulla vnq̃ mei laude iactasse. Minuit
enim quodāmodo se probātis consciē-
cie secretum quotiēs ostētando quis fa-
ctū recipit fame precii. Sed innocentī-
am nostram quis exceperit euentus vi-
des. Pro vere uirtutis premiis falsi sce-
leris penas subimus. Et cui⁹ vnquā fa-
cinoris manifesta cōfessio ita iudices ha-
buit in seueritate concordēs vt nō ali-
quos vel ipse īgeniū error hūani vel for-
tune conditō cūctis mortalibus incerta
submitteret. Si inflāmare sacras edes
voluissēs si sacerdotes impio iugulare

liberauerim innocēciam
vniuersū senat⁹ id ē toti⁹
cōsulat⁹. O pbīa tu scis
me pferre. i. loqui vera
et nunq̃ iactasse in vlla
mei laude me em̄ pro q̃
minuit quodāmodo secre-
tū cōsciēcie pbātis. id ē
laudātis se quotiēs q̃
ostētando. i. manifestan-
do factū recipit precii
fame. i. mercedē laudis
ab hoībus. sed tu pbīa
vides quis euentus ex-
ceperit id est liberauerit
nostrā innocentia⁹ nos
subimus. i. sustinem⁹ pe-
nas falsi sceleris. id ē fal-
se nobis impositi p pre-
miis vere uirtutis. No.
secundum Senecā⁹ do-
lor duplicatur cuz ab eo
a quo donū merueras
malum venit. cuz igitur

Boetius omnem beniuolentiam exhibuerit senatoribus grauius doluit de sua of-
fensione. Nota in ciuitate verona cum Albinus esset accusatus de graui crimi-
ne ita vt diceretur reus lese maiestatis illud crimen Rex theodoricus voluit trans-
ferre ad totum senatum et ipsum damnare. sed Boetius exponens se periculis se-
natum liberauit. Item nota q̃ secretum conscientie est virtus que minuitur
cum aliquid virtuose operatur iactando se vt consequatur famam et laudem popu-
li. Unde Seneca Conscientiam potius q̃ famam attende. Et dicit Macrobius.
sapiens gloriam suam in conscientia ponit stultus autem in laude humana. Unde
dicit Ysidorus qui aliquod donum a deo largitum in laudem suam conuertit pro-
culdubio virtutem in vicium transire facit. Et cuius vnquam facinoris. Hic
Boetius ostendit se perturbatum ex iudicum seueritate et inflexibilitate dicens.
Cuius vnquam facinoris. id est peccati manifesta confessio. id est cuius vnquam
hominis peccatum manifestum habuit iudices ita concordēs in seueritate vt non
aliquos eorum vel ipse error hūani ingenij submitteret. id est flecteret ad miseri-
cordiā vel conditio fortune. id est euentus fortuitus existens incerta cunctis mor-
talibus supple hominibus submitteret aliquos eorum. si diceremur voluisse inflam-

Libri primus.

mare id est incendere sacras edes id est ecclesias et si nos diceremur struxisse id est procurasse necem. i. mortem bonis omnibus. et si diceremur iugulare. i. punire sacros viros impio gladio tamē pro sed sententia id est iudicium damnaſſet me preſentē conuictum et confeſſum crimē ſed nos procul moti. id est abſentes quingentis milibus paſſuum et indefenſi hoc propenſius ſtudium id est propter ſtudium intenſius nos dānamur. i. adiudicamur i ſenatū morti qz pro et proſcriptioni. Et tūc exclamat dicens. **O** meritos. id ē dignos vltimos beatos iudicio neminez poſſe conuinci de ſimili crimine ſicut nec ego iniuſte cōuictus ſum cuius reatus. i. criminis dignitate. i. ignoſcentiā ipſi etiā viderūt. i. cognouerūt qd detulere. i. accuſauerūt me. **N**ota qd iudices qñqz mouent ad miſericordiā duplici de cauſa primo mō propter errorem humani ingenij. qz humanū ingenium ſepe fallit in iudicio. qz ignorat vtrum aliqui iuſte de re ſentiat vel non. et tūc mēs deū ne iniuſte iudicet monetur ad miſericordiā parcendo reo. Secundo iudices mouentur ad miſericordiā propter euentum fortune qui incertus eſt hominibus quod enim iudex in alio damnat ſibi facile per fortunam euenit. et illud debet recordari. ſed nulla illarū cauſarum mouit iudices ad miſerandum Boetio. ſed concorditer ipſum damnaſſent. **N**ota qd nullus debet daminari etiā pro crimine quantuncumqz enor mi niſi ſit preſens conuictus vel crimen in iudicio confeſſus Boetius autem cum damnaſſetur non erat conuictus nec crimen confeſſus et erat abſens. qz in ſtudio Athenienſi ergo iniuſte erat damnatuſ. **N**ota qd Boetius cum damnaſſetur diſtabat a loco iudicij quingētis milibus paſſuum. et cum mille paſſus faciunt vnū miliare ideo bene diſtabat ad quingenta miliaria. **N**ota qd Boetius damnatuſ fuit proſcriptioni. **A**ugutiſ dicit. proſcriptio eſt iudicialis ſententia lata contra aliquem cuius nomen pro ſcelere de ſcriptura tabule enee delebat. **C**ōſuetudo enim romana fuit qd nomina ſenatorum quorū concilio vrbe Romana regebatur aureis litteris in tabula enea ſcribebant. vnde et patres conſcripti dicebantur. et dicēſ proſcriptuſ quaſi procul a ſcriptura poſituſ. et ſic Boetiuſ erat proſcriptuſ qz nomē ſuū deletuſ fuit de tabula enea. **Q**uam vti alicuiuſ ſcleris. hic Boetiuſ expurgat ſe de quibuſdam obiectis. ſecundo oſtendit vnde ſumpta fuit ratio obiectionis

Prosa quarta.

secunda ibi. Sz nephas. Nota Boetio obiebat qd ipse vltus arte nigromantica sacrificaret demonibz pro dignitatibz acquirendis. de hoc Boetius excusat se dicens. quā supple meam dignitatē vti pro vt obfufcarēt. i. denigrarent admixtione alicuius sceleris mentiti sunt meā poluisse conscientiam sacrilegio. i. demonum obsequio ob ambitum. i. propter cupiditatē dignitatis acquirende. atqz pro certe tu insita id est

gio phas locū esse nō erat. Instillabas ei auribz cogitationibz qz quotidie meis. Pitagoricū illud. Enoy he nō qd ē deo et nō diis seruiendū. Nec pueniebat viliſſimorum me pſidia spūuz captare quē tu in hanc excellētiāz cōponebas vt conſimilē deo faceres. Preterea penetrali nocēs domus. Honestiſſimorum cetus amicorum. focer ſimachus etiā ſanct⁹ et eque actu ipſo reuerend⁹ ab oī nos criminis huius ſuſpitione defendūt. Sz nephas. Illi vero de te tātū criminis capiūt fidē

inſerta nobis pellebas de ſede. id est de loco cupiditatem omnium rerum mortalium. et ſub tuis oculis non erat phas eſſe locum ſacrilegio. id est cultui demonum qz pro tu inſtillabas auribus et cogitationibus meis illud pitagoricum deo non diis ſeruiendū nec conueniebat me captare. id est optare pſidia id est auxilia viliſſimorum ſpirituum. id est demonum quem tu componebas. id est locabas in hac excellētiā. vt ſimilem deo faceres. preterea in

nocens penetral. id est vxor domus mee cetus. id est multitudo honeſtiſſimorum amicorum. Et focer ſimachus ſanctus et eque reuerendus ipſo actu defendunt me ab oī ſuſpitione huiusmodi criminis. Nota qd cōſuetudo inuidorū eſt cū nō poſſunt alicui ſuam probitatē auferre nituntur ipſam ſaltem aliquo vicio denigrare. et ſic fama Boetij denigrata fuit vicio ſacrilegij. Nota qd ſacrilegiū eſt ſacre rei furtum et ponit ſacrilegus pro homine ſcelerato etiam ſacrilegiū eſt cultura demonum ſive ydolorum. Inde ſacrilegus id eſt ydolatra et ſic capitur in propoſito. Nota qd ambitus media producta eſt cupiditas honoris. Sed ambitus media correpta eſt circuitus. et primomō accipitur hic. Nota qd phia repellit omnem cupiditatē bonorum exteriorum quod ſcribitur in primo libro de plantis qd phia tria inducit. ſciz mentis illuſtrationem felicitatis appetitum et mollis affluentie contemptum.

Nota phia facit hominē ſimilem deo non ſimilitudine omnimoda ſed participatiua ita quod homo participat aliquid cōditionis diuine. ſ. intelligētie. vnde Seneca hoc mihi phia promittit qd me parem deo reddit. Et alibi dicit. Vir ſpeculatiuus ē quaſi deus in hūano corpore hoſpitatus. Nota ſacrilegiū non habet locum ſub oculis phie qz phia per ſe omnia agenda et facienda ordinatiſſime diſponit et non permittit hominem ad vana declinare. qz dicit Tullius in libro de finibus bonorum et malorum phia a ſuſpitione liberat metu mortis non conturbat. et eſt ſuſpitiō vana religio eſt ydolorum cultura. Nota penetral eſt ſecreta camera vel locus ſecretus interior in domo vel in tēplo vbi reponuntur diuodia vel aliqua talia et ponitur hic pro vxore Boetij per merbaphoram ponēdo cōtinens pro cōtento quia

Liber primus.

ipsa consuevit morari in penetrati. Nota q^d simachus fuit quidā nobilis romanus et socer boetij cuius filiaz boetius duxerat nomine Elphe q^d simachus nō fuit tantum sanctus interius in affectu etiā reuerendus in exteriori actu sicut dicit bo. Sed o nephas. Hic Boetius ostendit vnde fuerit ratio sumpta obiecti criminis. quia ex ipsa pbia cui dedit^r erat vnde dicit exclamando. O nephas ipi mali capiūt fidez tāti criminis de te o pbia et ppter hoc vi^d debimur fuisse affies maleficio sacrilegij. q^d nos sumus imbuti. i. instructi tuis disciplinis. i. doctrinis et sumus instituti. i. informati tuis moribus ita nō est satis tuam reuerentiā nihil mihi profuisse nisi vltro. i. sponte tu poti⁹ lacereris ab illis mea offensio. hoc. v. boetius pro tāto. q^d iniuriati sunt sibi propter pbiaz. id magis iniuriati sunt pbie q^d sibi. Itē. quādo boetius vacabat studio fugiebat cōsortia stultozū et querebat secreta loca ppter studiū ideo putabāt ipsum loq^u cum demonibus et eis sacrificare. Itē q^d bo. se re oīa que volebat facere sua sapia faciebat. id putabant eū demonē habere familiarem sibi obsequentem sicut apulegius oppinatus est de Socrate q^d haberet familiarem deum de quo fecit librum quem intitulauit de deo Socratis. At vero hic etiam. Hic Boetius ostendit se esse perturbatum ex fame sue lesione dicens. Hic cumulus. id est augmentatio accedit nostris malis q^d estimatio. id est iudiciū plurimorum. id est vulgariū non spectat. id est non respicit merita rerum sicut homo meretur. sed expectat euentū fortune. i. iudicat hominem secundum q^d fortuna se habet circa ipsum et tantum indicat vulgus esse prouisa a deo que commendauerit felicitas. id est prospera fortuna quo fit. id est quo sequitur vt estimatio bona deferat infelices vnde me piget. id est tedet reminisci qui nunc sint rumores populi de me et q^d multiplicet^r pro et dissona. id est discordes sententie sint de me. nam quidam dicunt me reum esse pridam non hoc tantum dixerim. id est volui dixisse vltimam esse sarcinam. id est grauissimum pondus aduerse fortune q^d dum aliquod crimen affigitur. id est imponitur miseris. id est infelicibus ipsi creduntur meruisse supple illa que ipsi miseri perferunt. id est patiuntur. Et ego bonis omnibus pulsus q^d in exilium relegatus et erutus dignitatibus q^d damnatione proscriptus et seda

atq³ hoc ipso uidemur affines fuisse maleficio. q^d tuis instituti moribus imbuti disciplinis sumus. Itaq³ non ē satis nihil mihi profuisse tuam reuerentiā nisi vltro tu poti⁹ mea offensio lacereris. At vero hic etiā nostris malis cumulus accedit q^d estimatio plurimozū nō rerū merita s³ fortune spectat euentū. eaq³ tā tuz iudicat esse prouisa que felicitas cōmendauerit. Quo fit vt estimatio bona prima omniū deferat infelices. Qui nunc populi rumores q³ dissona multiplicesq³ sententie piget reminisci hoc tātum dixerim ego vltimā esse aduerse fortune sarcinaz. q^d dū miseris aliquod crimen affigitur que perferunt meruisse

Metrum quintum.

tus. i. maculatus estimatione ego qui prius virtute honestus reputabar nunc scelere deformis reputor. et tuli id est recepi supplicium id est penam ob beneficium propter beneficium.

Nota quod vulgares non iudicant secundum merita rerum utrum homo mereatur aliquid vel non. sed iudicant secundum euentum fortune. unde hominem bene fortunatum iudicant felicem. male fortunatum iudicant miserum. sed tale iudicium falsum est. unde dicit

creduntur. et ego siquidem bonis omnibus pulsus dignitatibus exitus. existimatione sedatus ob beneficium pertuli supplicium. Videre autem video nequarias scelera torum officinas gaudio leticiaque fluitantes perditissimum quemque nouis delationum fraudibus imminentem. iacere bonos nostri discriminis terrore prostratos flagitiosum quemque ad audendum quidem facinus impunitate ad efficiendum vero premiis incitari insones autem non modo securitate verum ipsa etiam defensione priuatos. Itaque libere exclamare ad deum celi

Metrum quintum libri primi.

O Stelliferi conditor orbis Qui per

fluitantes gaudioque pro et leticia et quemque perditissimum id est pessimum imminentem id est insistentem nouis fraudibus delationum id est accusationum et video bonos iacere prostratos. i. depressos terrore nostri discriminis et etiam video quemque flagitiosum. i. prauum hominem incitari ad audendum. i. ad presumendum facinus. i. peccatum impunitate. i. sine pena vero pro sed incitari premiis ad efficiendum. i. ad perpetrandum facinus. id est peccatum autem pro sed ego video insones. i. innocentes non modo. i. non tantum priuatos securitate verum etiam defensione. Itaque pro ergo libere. i. placet mihi exclamare ad deum celi quare talia permittat in mundo ut mali exaltentur et boni deprimantur. Pro. quod bonus. quod erat turbare mentis et in statu miserie videbam quod mali in hoc mundo essent potentes et viuerent impuniti boni autem impotentes et viuerent irremiserati. hoc probia. i. iij huiusmodi ipsum consolando probat malos se esse impotentes et bonos esse potentes. et malis nunquam deesse sua supplicia et bonis nunquam sua premia. Pro quod officine dicuntur domus officinalium ubi reponuntur ea que ad ipsos spectant et ad eorum officia sicut sunt celaria et granaria et alia huiusmodi hic autem accipitur officine pro congregatio malorum et dicuntur ab officio

O Stelliferi conditor orbis. Hic incipit officium quod est nocere nocere. quintum metrum huius primi quod dicitur pindaricum ab inuicem anax-

77
cium falsum est. unde dicit Seneca. xlv. epistola. Non felicem hunc estimas quem vulgus appellat felicem ad quem pecunia confluit sed illum cui omne bonum in animo est erectum et extensum. Item bona estimatio deserit infelices quia primum malum quod infelices incurrit est quod vulgus male de ipsis opinatur. credit enim vulgus ea que miseri patiuntur quod ex merito talia patiantur. Videre autem video. Hic Boetius ostendit se esse perturbatum ex his que vidit in mundo generaliter. i. bonos deprimi et malos extolli. dicens Ego video videre id est cognoscere. nequarias officinas. i. malas societates sceleratorum hominum

Liber primus.

pesticci a pede predominante. Est autē anapestus pes contrarius dactilo cōstans ex primis duabus breuibus et tertia longa syllaba et est metrum acathalecticū. id est sine defectu. In hoc autem metro Boetius exclamat contra prouidentiam diuinam admirans q̄ omnia regantur a deo preter actus humanos licet hoc falsus sit. tamen boetius sic videbatur secundū statum turbatum. et diuiditur. primo commēdat diuinam prouidentiam ex gubernatione celestium et terrestrium. secundo tangit actus humanos non regi a deo tertio rogat deum vt regat actus hominū. secūda ibi. Dia certo. tertia

petuo nex^o solio. Rapido celū turbine
Versas. Legēq; pati sidera cogis. Ut
nūc pleno lucida cornu. Totis fr̄is ob
uia flāmis. Cōdat stellas lūa minores.

ibi. Quisquis rerum. Prima diuiditur. primo commendat regimen diuine prouidentie circa celestia. secundo magis circa terrestria ibi. Tua vis varium temperet. Primo dicit. o conditor. id est creator orbis stelliferi. id est ferentis stellas qui nex^{us}. id est adiunctus perpetuo solio id est eterne sedi versas. id est frequēter veritis celum rapido turbine. id est veloci motu et cogis sidera pati legem id est debitum ordinem vt ipsa luna nunc id est aliquando lucida pleno cornu sicut in plenilunio. obuia. id est opposita totis flāmis. id est luminibus fratris. id est solis ipsa luna cōdat. id est abscondat minores stellas que in plenilunio non videntur propter mai^{us} lumen et tu cogis nunc id est aliquando vt ipsa luna existēs pallida obscuro cornu ipsa existēs propior phebo. id est soli perdat id est amittat lumina. id est lucē quasi diceret tu facis vt luna quanto magis recedit a sole tanto magis illuminatur et lumine suo obscurat minores stellas et quanto magis appropinquat soli tanto plus obscuratur et tu cogis vt hesperus. id est stella vespertina qui agit algētes. id est frigidos actus tempore noctis. id est in crepusculo quod est prima pars noctis sequēdo solem. iste hesperus de mane lucifer dicitur pallens in ortu phebi iterum mutat solitas habenas. id est solitos cursus. nam cum de vespere sequitur solem de mane precedit ipsum et tu stringis. id est coartas lucem. id est diem breuiore mora tēpore bruiue. id est hiemis frondiflue. id est facientis frondes fluere et cum seruida estas venerit tunc tu diuidis. id est distinguis agiles horas. id est breues horas noctis. quasi diceret tu facis q̄ tempore hiemali noctes sunt prolixiores diebus in tempore estiuali econuerso. Nota q̄ deus dicitur conditor stelliferi orbis quia ab ipso dependet celus et tota natura ex duodecimo metaphisice et dicitur residere in perpetuo solio q̄ in celo quod est perpetuū. nam celū est locus deorū et spūm et oēs barbari et greci et quicūq; putāt deos esse eū locū qui sursum ē deo attribuit tanq̄ immortale immortalī coaptantes primo celi et mundi et dicitur vertere celum rapido turbine. motus enim firmamenti dicitur rapidus q̄ suo motu rapit secum alias speras. Unde nota verso est verbum frequētiuum. et significat frequēter vertere et in hoc innuitur q̄ celū semp mouet et si cessabit q̄ dicit comētator nō est timēdū q̄ celū stet et ratio quia mouens celum mouet sine fatigatione et sine pena. xij. metaphisice. Item deus est nexus perpetuo solio. id est coniunctus ppetuo celo. Unde deus tripliciter ē in vniuerso. s. essentialiter seu p̄ficialiter sacramentaliter seu misterialiter. et misericordialiter. Essentialiter seu p̄fentialiter i sua vera claritate in

De trunquintū

qua ipsum homo nunq̃ vidit sicut dicit p̃pheta. deū nemo vidit vnq̃ sicut ipse est in p̃petuo solio sacramentaliter seu misterialiter de⁹ est in sacramēto eucharistie qđ rata fide credimus. h̃ misericordialiter deus est vbiq̃. fm qđ dicit scriptura. misericordia dñi plena est terra. ⁊ inde puenit dictum cōe fm quod. d. scriptura. deus ē vbiq̃. Nota fm huguicōem soliu est sedes regalis ex solidis lignis facta dicta a

soliditate. i. a firmitate.

Nūc obscuro pallida cornu. Phebo
ppior lumina perdat. ⁊ qui prime tem
pore noctis. Agit argentes hesperus
ortus. Solitas iterum mutat habenas
Phebi pallens lucifer ortu. Tu fron
disne frigore brume. Stringis lucem
breuiori mora. Tu cū feruida venerit
estas. Agiles noctis diuidis horas.

Nota qđ deus cogit si
vera pati legē nō violē
tia nec coacta motōne
qđ nullū violentū ppe
tū h̃ cogit ea volunta
ria ordinatōe obsuare
legē. i. determinatū mo
tū tpe eis statuto ori
ant ⁊ occidant. Nō qđ
luna d se est corp⁹ opa
cū recipiēs lumē a sole
⁊ in ea parte qđ est ṽsus

solē illuminat. cū autē directe opposita sit soli sicut i plenilunio tūc lumē suo obscu
rat minores stellas eo qđ maius lumē obscurat min⁹. h̃ cū luna est in ista pte celi in
qua est sol sicut ptingit in p̃iunctōe tūc superior pars qđ est ṽsus solē est illuminata. et
inferior pars qđ est versus nos est obscurata ⁊ tūc nihil videmus de luna. h̃ cū incipit
elongari a sole tūc ps elōgata incipit modicū apparere nobis ⁊ tūc dicim⁹ esse no
uillū. ⁊ qđtoplus elōgatur tātoplus appet nobis illūiata. Nota boeti⁹ dicē solē
esse fratrē lune. qđ fm fabulas iupiter p̃cumbēs cū latona genuit ex ea duos gemel
los. i. p̃hebi qui dicūt sol. ⁊ dianā qđ dicitur luna. ⁊ sic fm fabulas sol est frater lune.
Nota stella qđ de vespere sequit solē et de mane p̃cedit h̃ diuersa nomina. ps p̃ ver
sus. lucifer auroa venus vesp̃r⁹ hesperus idē. Quō autē sit possibile qđ eadez stella
de vespere sequat solē ⁊ de mane p̃cedat. dicūt aliqui qđ nō ptingit in vna ⁊ eadē
parte ani h̃ in diuersis. dicūt. n. qđ in estate sequit solē ⁊ in hyeme p̃cedat. h̃ hoc ē p̃
oēs autores. d. hoc esse i eodē tpe ani. Alij dicūt qđ mercuri⁹ ⁊ ven⁹ sint stelle fil'is
coloris ⁊ q̃titat'. quaz vna q̃h̃q̃ seq̃ solē alia p̃cedit. ⁊ sic videt eē vna stella qđ seq̃
⁊ p̃cedit. h̃ hoc nō est. Inguisio vicit qđ ven⁹ est altior sole. ⁊ loquit fm atiqs astro
logos qui locauerūt venerē supra solē. cū igit ptingit qđ venus ⁊ sol siml' veniūt ad
occasum qđ ven⁹ ē altior diutius videt in sero qđ sol. eadē rōe citius videt in mane
q̃uis equicito discurrāt. nā citius videt ascendētia remota qđ p̃p̃ina. ⁊ diutius
videt descendētia remota qđ p̃p̃ina h̃ equali motu incedāt. h̃ moderni astrolo
gi locāt venerē sub sole. Alij dicūt qđ vna est stella qđ vno tpe sequit solē alio tēpō
re p̃cedit. ⁊ dicūt fm ptolomeū qđ illa stella h̃z ecliptici in cui⁹ circūferētia defertur
corpus ei⁹. Est autē eclipticus circū p̃uus cuius centrū est in circūferētia orbis de
ferentis. nūc autē est ita qđ eclipticus veneris sp̃ est cū sole. ita qđ si protrahat linea a
centro terre p centrū ecliptici veneris ad firmamentū eadē linea trāsibit p centrū
solis vel nō multū distabit ab eo. cū autē venus ferat in circuitu ecliptici aliqui erit i
eadē linea cū sole. aliqui p̃cedit. aliqui sequitur. Itē mora solis sup orizōtē facit dies
cū dies sit latitudo solis sup terrā. mora autē solis sub orizōtē facit noctē. ⁊ qđ sol lōgiore

Liber primus.

facit morā tpe estinali super orizontē. et breuiorē sub orizonte. idē dies estinales lōgi
ores sunt noctibus. in hyeme autē fit ecōuerso ppter qd dies hyemales breuiiores
sunt noctib⁹. **T**ua vis variū tempat annū. hic boetius pmedat regimē diuine
puidētie magis circa terrestria. i. circa ptes anni dicens. **D** deus tuavis. i. virtus
tempat. i. ordinat variū annū. i. diuersas ptes anni. vt mitis zephirus. i. vent⁹ verna
lis. reuebat idē reducat
frōdes q̄s aufert. i. ostru
it. spūs boree. i. flat⁹ bo
ree. et tua vis temperat
vt quecūq; sciauidit ar
ctur⁹ illa stella. altas se
getes. i. lōgas segetes.
vrat sirius. i. stella cani
cula tpe estinali. et sub
dit nihil solutū. i. segre
gati. antiq̄ lege. i. eter
na lege diuine puiden
tie. līngt. i. dereliquit o
pus pprie stationis. i.
ad qd operandi est sta
tutū. **N**ota q̄ q̄tuor sūt
ptes anni. ver. hyems.
autūnus et estas. Inve
re flat vent⁹ qui dicitur
zephirus qui est colla
teralis fanonij. et q̄ fla
tus eius est lenis. idē dī
citur mitis et pducit vi
ridiā in hyeme et maxie
in pncipio viget flatus

Tua vis variū tempat annū. **A**t
quas boree spūs aufert. **R**euebat mi
tis zephirus frondes. **Q**ueq; arctur⁹
semina vidit. **S**iri⁹ altas vret segetes
Nihil ātīqua lege solutum. **L**īngit p
prie stationis opus. **O**mnia certo fine
gubernas. **D**ominūz solos respūis ac
tus. **M**erito rector cobibere modo.
Nam cur tātas lubrica versat fortuna
vices. premit insōtes debita scelerī no
xia pena. **A**t peruersi resident celso.
Mozes solio: sanctaq; calcāt. **I**nīusta
vice colla nocentes. **L**atet obscuris cō
dita virtus. **E**lara tenebris iustusq; tu
lit crimē iniqui. **N**ihil periuria: nil no
cet ipsis. **S**raus mendatū compta do
lore. **S**ed cum libuit viribus vri.

boree qui est vent⁹ collateralis aquilonis cui⁹ flatus est for⁹ et frigid⁹ et destruit vi
ridiā denudando arbores. **N**ota q̄ arctur⁹ est stella circa maiore vrsam q̄ dicit vi
dere semia q̄ tpe sui ortus quo orit cū sole tūc seminat sicut in autūno. **N**ota siri⁹
est stella q̄ alio noīe dicit canicula. et dicit sirius a siren qd est tract⁹ ppter longū tra
ctū caloris. et apparet cū sol est in cācro. et dī vire segetes. i. maturare. **N**ota de ar
cturo. d. **I**sidorus in libro etimologiaz. arctur⁹ est sidus post caudā maioris vrsae
positū et oritur tpe autūnali. h. **V**egetius dicit arctur⁹ oriri post idus septēbris. xij.
kalendas octobris. **I**te. d. **I**sidorus canicula est stella. et dicit sirius q̄ est in mēsi
bus in medio centro celi et iūcta cū sole duplicat calor eius et dissoluitur corpa et
euaporāt. a qua stella dicunt dies caniculares in quibus moleste sunt purgationes
Oīa certo fine gubernas. **I**n ista parte Boetij tangit actus hoīm nō regi a p
uidētia diuina h. derelictos regimini fortune dicēs. **D** de⁹ tu gubernas oīa certo
fine. i. certo ordine ad finē. et respūis. i. spūis regere solos actus hoīm. **D** rector de
us tu merito cobibere. i. cohercearis cur lubrica fortuna. i. instabilis fortuna. versat
idest vrit tātas vices. i. alternatōes. q̄ ipsa pmit insōtes. i. innocentes. noxia pena
debita scelerī. i. hoī scelerato. et pueri mores. i. hoīes pueri in moribus resident in

Prosa quinta

celso folio. i. alto loco. et ipsi nocētes. i. mali calcāt sancta colla. i. colla sanctorū hoīm iniusta vice. i. iniusta alternatōe. qui sancti potī⁹ deberēt calcare colla nocentū q̄ ecōuerso. et clara virtus. i. hō clare v̄tutis iacet cōdita. i. abscondita. obscuris tenebr̄ idest ab hominibus vicio obscuras. et iustus hō tulit. i. sustulit crimē iniqui hominis et p̄ turia nil nocēt ipsis iniquis. nec fraus compta. i. ornata. mendaci colore. i. falsa ap̄

Quos innumeri metuunt populi. Sū mos gaudent subdere reges. **Q**uā mi seras respice terras. Quisquis rerū: fē dera nectis. **Q**ueris tāti pars q̄ nō vi lis. **H**omines quatinus fortune salo. **R**apidos rector cōprime fluctus. **E**t quo celum regis immensuz. **S**irma sta biles federe terras.

Prosa quinta primi libri.

Hec ubi continuato dolore dela trauit: illa vultu placido nihil q̄ meis questibus mora. **P.** Eū te iquit

parentia nocet ipsis. h̄ cū prauis libuit vti viri bus. i. exercere v̄tutes q̄s prauos metuūt inn̄seri populi. i. vulgares tūc ipsi gaudent subdere. i. supplātare summos re ges. i. bonos et sapiētes quorū est regere et alios gubernare. Itē deus oīa gubernat certo fi ne. q̄. d. cōmētator. x. methaphisice. deus est mensura oīm et regula et infallibiliter verū me trā. et p̄mētator. d. p̄mo celi et mūdi. Entia diui na nos gubernāt. et re gunt in nobis et sunt q̄ si finis. Itē illd quod ē

sapientissimū regit certo fine cū sapiētis est regere. h̄ de⁹ est sapientissim⁹ eo q̄ sapi entia a deo p̄cessit. vñ scriptura. oīs sapia a deo est. Nota Boetius vidit in mūdo bonos deprimi et malos exaltari cū tñ potius fieret ecōuerso. id sibi videbat q̄ ac tus et operatōes hoīm nō regerent a deo h̄ magis a fortuna q̄ h̄ic humiliat et h̄ic exaltat. Itē Bo. deo p̄querit. **Q**uā miseras respice terras. Hic Bo. rogat vt deus regat act⁹ hoīm et hoīes sicut regit celū dicēs. **Q**uisquis de⁹ es tu qui nectis. i. cō ligis federa. i. p̄cordias rex respice miseras terras. i. hoīes in terris bitantes. nos em̄ hoīes nō sum⁹ vllis ps h̄ valde nobil̄. tāti tui op̄is. i. mūdi. nos q̄timur. i. cōcuti mur salo. i. mari et amaritudine fortune. id tu de⁹ p̄pme. i. restringe. rapidos fluct⁹. i. magnos ipet⁹ fortune. et eo federe. i. regimie q̄ reg⁹ imensuz celū tu firma. i. roborā stables terras. i. hoīes stables i terra. Nota Bo. d. hoīem nō eē vllē p̄tē mūdi. q̄ scribit in p̄logo libri de p̄mo Aristotel̄. hō ē dignissima creaturaz similitudo om niū ad ymaginē dei fact⁹. et fo de aīa. q̄dāmō aīa p̄uenit cū oīb⁹ creatur̄. p̄uenit. n. cū āgelis in itelligēdo. cū brut̄ in sentiēdo. cū plāy vegetādo. cū lapidib⁹ in essendo. Nota Bo. cōpar fortunā salo. i. mari. sicut. n. nauis vndis marinis iactat i altū nūc et nūc in p̄fundū. sic hō p̄ fortunā nūc in p̄speritate leuat. nūc in aduersitate deicit

Prosa quinta primi libri.

Hec ubi p̄tinuato. Hic incipit q̄nta p̄sa hui⁹ p̄mi in q̄ boeti⁹ offidit quō phia se habuit ad suā q̄rimoniā et q̄d ex ea cognouerit. fo phia q̄dā di cta Boetij irrōnabilia p̄spondit. Tertio sub breuitate recolligit ea q̄ ipm boetius

Liber primus.

perturbant. Quarto phia dat modū remediendi ipm Bo. fa ibi Ita nō tā me loci
hui⁹. tertia ibi Et tu quidē de tuis. quarta ibi. Sz qm plurim⁹. Dicit pmo. Postq̃
ego boeti⁹ delatrant. i. p̃ rōem locutus sum. hec supple p̃dicta. p̃tinuato dolore. i.
assidua turbatōe illa supple phia placido vultu nihil mota. i. irata. meis q̃stionib⁹. i.
meis q̃rimonijs. inqt. i. d. cū. i. q̃n. ego vidisset te boetiū. mestū. i. tristē. q̃ p z lacri
mantē. i. flantē. illico. i.
statim. cognoui te miserū
q̃ p et exulē. i. patietē
exiliū. h. q̃ longinquit. i.
remotū esset. illō exilium
ego nesciebā. i. ignorā
bāz. nisi tua oīo. i. p̃mo
mibi p̃didisset. i. reuelas
set. h. tu supple Bo. q̃d
p̃ certe nō es pulsus q̃
p̃cul. i. valde remote a
patria. i. a iudicō ratōis
h. aberrasti. i. deuiaſti.
ut p̃ h. si te mauis. i. ma
gis vis existimare pul
sū a patria poti⁹ supple
mipse pepulisti te boe
tiū. nā p̃ q̃z. quidē pro
certo. id supple repellere te a patria nūq̃ fuisse fas. i. licitū. cuiq̃ supple hoim. si em̃
reminiscaris. i. recorderis. cui⁹ patrie. i. de q̃ patria. sis oriūdu. i. natus. nō vti pro
sicut supple ciuitas Atheniensiu. quondā regis impio. i. ex p̃cepto. multitudinis. i.
multoz rector. Sequit̃ grecū. q̃d tantū valet in latino. h. vnus est dñs z vnus rex.
vnus z p̃nceps. qui gaudet de frequentia. i. de frequentī inhabitatōe. ciuiū. i. icolarū
z nō depulsione. Cuius regis agi. i. duci. frenis. i. p̃ceptis. atq̃ p̃ et. obtēperare. i.
obedire. iusticie summa est libertas. An p̃ nūquid ignoras illā antiquissimā. legē. i.
statutū. tue ciuitatis. i. recte actionis. qua sancitū. i. p̃firmatū est. ins nō esse. i. ad eā
non p̃tinere. exulare. i. exiliū pati. quisq̃ id quicq̃ maluerit. i. optauerit. fundat̃
id est locare in ea ciuitate. sedem. i. habitatōnē suā. nā p̃ q̃z. qui p̃tinet. i. p̃benditur
vallo ac munimine eius supple ciuitatis. nullus metus. i. timor est illi vt mereat̃ esse
exul. at p̃ h. quisq̃ deserit. i. cessauerit velle inhabitare eā ciuitatē pariter desinit et
mereri. i. meriti p̃sequi. Nota q̃ delatrare. pprie est canū. in p̃posito aut̃ delatrare
est vrgente dolore p̃ rōem loqui. z sic Boetius q̃ dixit actus hoim nō regi a deo
p̃ rōem loquebat̃. ergo dicit se delatrasse. Nota nō est hois sapiētis moueri ex his
que dicunt̃ ab insipiente contra rōem. h. magis debet insipientē instruere et ipm cō
solari. ergo phia nō fuit mota ex questibus boetiū h. magis ipm solabatur. Nota
phia cognouit Bo. esse miserū z exulē. miser est ille cuius animus sequit̃ mutatōez
rex ipaliū ita q̃ extollit̃ in p̃speris z deprimis in aduersis. Exul in p̃posito est ille
non qui mutat regionem sed qui agit contra rōem Nota q̃ p̃ lacrimas potest
cognosci q̃ rō homis sit turbata h. q̃tum turbata sit nō cognoscit nisi sermone dolē
tis. ergo dicit phia lacrimis cognoui te esse exulem. h. quantū esset exiliū nesciebā

mestum lacrimātemq̃ vidissem : illico
miserum exulēq̃ cognoui. Sed q̃z id
longinquū esset exilium nisi tua p̃didis
set oratio nesciebam. Sed tu q̃z p̃cul
a patria nō quidem pulsus es: sed aber
rasti. Ut si te pulsum existimari mauis:
te potius ipse pepulisti. Nam id quid
de te nūquam cuiq̃ fas fuisse. Si em̃
cuius oriūdu sis patrie reminiscaris
non vti Atheniēsiū quondam multi
tudinis iperio regitur.

q̃d est. Sed vnus dominus est z vnus

Prosa quinta

nisi tua oratio mihi prodidisset. Nota ille pulsus est a patria qui oīno rōem amittit. h. ille aberrat qui infra patriā in aliquo rōem retinet et in aliquo amittit. Boetius autē non erat pulsus pēcula patriā qz nō totaz rōem amiserat. credebatur. n. oīa regi a deo h. in hoc aberrabat qz actus hoīm a deo regi nō putabat. Nota de patriā hoīs q̄ ē recta rō loquit̄ Seneca in de remedijs fortuitorum dicens. patriā ē vbiqz hō bñ

rex vnus et princeps Qui frequētia ciuium non depulsione letatur. Cuius agi frenis atqz obtēperare iustitie summa libertas est. An ignoras illaz tue ciuitatis antiquissimaz legem qua sanxitum est ei ius exulare si esse quisquis in ea sedem fundare maluerit. Nam qui vallo eius ac munimine cōtinetur nullus metus est ne exul esse mereatur. At quisquis inhabitare eam velle desierit pariter desinit etiam mereri. Itaqz nō tam me loci huius quam tua facies mouet. Nec bibliotheca potius comptos eboze ac vitro parietes quam tue mentis sedem requiro. In qua non libros

est. illud autē qd bene in hoīe est nō in loco ē in hoīs inqz ptāte est si sapiens est nō pegrinatur si stultus exulat. Nota a patriā rōnis null⁹ boētū expulit nisi ipse se ipm. qz boetius nō alieno impetu h. pprio de sectu terminos et limites rōnis exiuit. Nota ciuitas Atheniensis regē batur impio multitudinis. pmo em̄ eam regēbant reges. postea succēdēte tpe p̄cipes. tādem p regimie eius singulis ānis eligebantur xxxviij. sapientes. h. patriā rōis tūmno p̄ncipe regitur. s. deo qui est regula recte rōis. Nota

hō dicitur oriūdu a patriā rōis inquantū aīa eius intellectiua q̄ vtitur recta rōne a deo oritur. Nota infantū hō manet in patriā rōis inq̄tum deo subicit̄ et legi diuine. et qz deus in subiectōe suoz delectat̄ iō letatur in multitudine ciuiū et nō in expulsiōe eoz. repellitur autē aliqz a patriā rōis deo rebellādo et a recta rōe recedēdo. Nota qui obtemperat se deo est summe liber qz inquantū aliquis agit fm rectā rāōnem infantū est liber. h. p obtēperare se deo hō maxie agit fm rōem. ergo talis maxime liber est. An Seneca. liij. epl'a dicit. Queris q̄ sit libertas. libertas vera ē nulli rei p̄terqz deo seruire. equanimiter p̄spira et aduersa ferre. et fortunā in equū ducere. Nota qz a citate rōnis nullus exulat nisi p affectōem tpālī. talis autē affectio ē volūtaria et iō sola volūtate aliqz exulat a tali ciuitate. et qz talis affectio nō pōt hominē occupare q̄dū est infra terminos recte rōis. iō dicit pbīa nā qui vallo eius etc.

Itaqz nō tā me loci hui⁹. Hic pbīa quēdicta irrōnabilia Bo. p̄cipēdit dicens Exquo aberrasti a patriā rōis. itaqz p̄ ergo. nō tā. i. nō tū. facies. i. dispositio. hui⁹ loci. i. exiliij. q̄. i. q̄tū. tua facies. i. interior dispositio mētis tue. monet. i. pturbat me pbīam. et qz superius p̄questus fuit de carentia bibliotheca libroz istā carentiā p̄pendens pbīa. d. nec ego pbīa requiro. i. inuestigo parietes bibliotheca. cōptos. i. ornatos. eboze. i. ossibus elephantū. at p̄ ē vitro. i. gemmis p̄ciosis. q̄. i. inquantū supple ego requiro sedem. i. tranquillitatē tue mētis. in qua mēte non collocari. i.

Liber primus.

non posui libros huius quod facit precium. i. preciositate. libris. i. sententias meorum librorum
 Nota quod Boetius supra querendo de statu suo solus deplaxit incommoda corporalia non
 curas deiectionem animi sui. unde probat hoc solus deplaxit sui animi deiectionem et incommoda
 corporalia praecepit. et quod superius. iij. p. d. Boetius. nunc quid non mouet te facies huius
 loci. id probat hic sibi respondens. d. multo plus moueor propter animi tui deiectionem quam pro
 ppter loci exilium in quo exi
 stis hoc forti animo. omni loco
 enim vixit pro patria. unde
 Quidam in li. de fastis.
 De solis forti patria est
 ut piscibus equos. et quod
 et coquestus fuit de biblio
 theca respondet probat quod ipse
 potius deplaxit sententias li
 brorum quam per oblivionem
 perdidit quam carentiam bibli
 othece et librorum. Et tu
 quid de tuis. hic probat
 sub breuitate recolligit
 quod boetius perturbauerit. d. et
 tu boetius dixisti vera de tu
 is meritis. i. factis. in coe
 bonis. i. propter omnem bo
 minis utilitatem. h. supple
 dixisti pauca supple bre
 uicia tibi euenisse pro mul
 titudine gestorum. i. facto
 rum tuorum. et tu memora
 sti. i. recitasti nota. i. ma
 nifesta cunctis hominibus
 de honestate. i. de salua
 tione senatus: vel falsi
 tate. i. compilatione falsa
 rum litterarum. obiectorum
 id est imputatorum tibi. quid pro certe tu stricti putasti. i. existimasti attingendum supple
 esse. recte. i. rationabiliter. de sceleribus. i. de vitiis. quod per et fraudibus. i. deceptibus
 delatorum. i. accusantibus. quod ea. i. omnia ista celebrentur. i. memorentur melius. quod per et vberius
 id est copiosius. ore. i. sermone vulgi recognoscetis. i. memoratis omnia. et tu boetius incre
 pui te vehementer. i. fortiter. factum. i. opus iniusti senatus supple totius. et tu etiam do
 luisti de nostra curatione. i. vitupatione. et tu etiam fleuisti. i. defleuisti. vana. i. cuncta. lese
 opinionis. i. imaculate fame tue. postremo. i. ultimo dolor incanduit aduersus fortunam
 id est de fortunam. quod per et supple tu Boetius coquestus es. non pensari. i. retribuere. equa. i.
 digna premia meritis. In extremo. i. in fine. sciens muse. i. furietis metri. tu pro po
 suisti. i. dedisti. vota. i. preces. quod ea pax supple diuine prouidentie. reget terras. i. ho
 mines terrenos. vti pro sicut regit celum. Nota quod ista omnia fuerunt causa perturbatiois mentis
 sed id quod libris precium facit librorum
 quondam meorum sententias colloca
 ui. Et tu quidem de tuis in commune
 bonum meritis vera quidem: sed pro mul
 titudine gestorum tibi pauca dixisti.
 De obiectorum quidem tibi vel hone
 state uel falsitate cunctis nota memora
 sti. De sceleribus fraudibusque delatorum
 recte tu quidem strictique attingendus
 putasti quod ea melius vberiusque recogno
 scentis omnia vulgi ore celebrentur
 Increpui etiam vehementer iniusti
 factum senatus. de nostra etiam crimina
 tione doluisti. lese quoque opinionis da
 na fleuisti. Postremo uero aduersus
 fortunam dolor incanduit. conquestus
 quod non equa meritis premia compensa
 ri. In extremo muse sciens ut que ce
 lum terras quoque pax reget vota po
 suisti. Sed quoniam pluribus tibi affe

Metrum. vi.

Boetij et tractatus ea in quarta psalms et in fine metri O stelleri. Sed quoniam. Hic philosophia dat modum medendi ipsi Boetio dicentes. Sed quoniam plurimus tumultus. id est valde magna multitudo. affectus. id est. passionis. incubuit. id est. institit tibi. et dolor ira et meror. id est. tristitia distrahit te diuersum. id est. ad diuersa. ideo sicut nunc mentis es nondum contingit. id est. respicit te validiora remedia. id est. fortiora medicamenta. Itaque nos utemur

tuum tumultus incubuit. Diuersumque te dolor ira meror distrahit: Vti nunc mentis es. nōdū te validiora remedia cōtingunt. Itaque leuioribus paulisper utemur. ut quoniam in tumore perturbatōibus influentibus induruerunt ad acrioris vim medicaminis recipiendam tactu blandiore molescant.

Metrum sextum primi libri.

Amphebi radiis graue. Canceri fidus inestuat. Tum qui larga negantibus. Sulcis semina credidit.

mentis aggrauatōem. ideo dicit philosophia quod sua perturbatio iam nō possit sustinere fortiora remedia sed velit sibi adhibere leuia ut per talia preparatus et dispositus consequenter posset recipere remedia acriora.

Metrum. vi. primi libri

Amphebi radiis graue. Hic incipit sextum metrum huius primi quod dicitur metrum gliconicū ab inuētoze. coriābicū a pede p̄domināte. est autem coriābus pes p̄stans ex p̄ma et vltima lōga ex duabus medijs breuib⁹. vñ p̄mus pes huius metri est spōdeus. secundus coriābus. tertius pirriche⁹ qui est pes p̄stans ex duabus breuib⁹ et loco eius aliqui ponit iābus qui cōstat ex p̄ma breui et vltima lōga. In hoc ergo metro philosophia p̄bat dictū suū p̄ exēpla. dicit enī quod Boetius. p̄nunc nō puenirēt remedia fortia h̄ alio t̄p̄e. p̄bat ergo quod oīa requirāt t̄p̄e determinatū. et si fiat extra suū t̄p̄e nō p̄sperant. et hoc p̄bat tribus exēplis. secūdo tāgit t̄p̄a nō p̄miseri que deus distinguit. ibi. Signat t̄p̄a. Prīmū exemplū est de semine quod si seminat in debito t̄p̄e nō p̄fert fructū: ut si quis semaret in iulio vel in augusto. vñ dicit sic in littera. Cū p̄ quoniam graue sidus cācri illius signi. inestuat. id est. inardescit. radijs p̄bebi. id est. solis. tum. id est. in illo tempore. qui credidit. id est. p̄misit. larga semina. id est. copiosa semina. sulcis. id est. cauernis. terre negatibus supple spes messis. talis. elus. id est. frustratus. fide. id est. officio. cereris. id est. de frugū. p̄gat. id est. accedat ad arbores quercus. id est. quercus. et velcatur fructibus eorū. Sic ponit secundū exemplū de floribus quos homo frustra querit t̄p̄e hyemali cū t̄p̄s eorū sit in vere. vñ dicit in littera Tu lecturus. id est. collecturus violas nunc petens accedas purpureū nem⁹. id est. floridam

Liber primus.

siluam. cum. i. quando cāpus stridens. i. sonās campus inhorruit. i. horribiliter ap-
paruit seuis aquilonibus. idest crudelibus ventis hyemalibus. Tunc ponit tertium
exemplum. et est de vuis que mature sunt in autumpno. et ideo frustra querantur tē-
pore vernali. unde dicit. si libeat frui vuis non queras auida. idest cupida manu strī-
gere vernos palmites. idest vernales vites. bachus deus vini potius contulit sua mu-
nera. i. vvas autūpno. i.

tēpore autūpni. Nota qd
fidus cācri dicitur graue
qd sole exsistit in cancro
homines grauantur ni-
mio calore quo tēpore
non est seminandus. qd
ad hoc qd semen puale
scat requiritur humor. qd
calore solis feruido tēpore
resoluitur et euaporat.
Nota fm fabulas cum
pluto rapuerat pserpi-
nam mater eius scres qd
res ipam in terris et nō
inueniēs denegauit ho-
minibus bñficiū frugū
et tūc hoīes pgebāt ad
arbores quercū et co-
medebāt glandes. et sic
loquit pbia in littera.
Nota de hoc qd dicit
stridens campus. dicit

Elusus cereris fide quernas. Pergat
ad arbores nunquā purpureū nemus.
Lecturus violas petas. Cum senis a-
quilonib⁹. Stridēs campus inhorruit
Nec queras auida manu vernos strin-
gere palmites. Vuis si libeat frui. Au-
tumno potius sua Bachus mūera con-
tulit. Signat tempora ppiis. Aptās
officiis deus. Nec quas ipse cohercuit
Miseri patitur vices. Sic quod pre-
cipiti via certum deserit ordinem. Le-
tos non habet exitus.

Prosa sexta primi libri.

Primū igitur pateris ne me paucu-
lis rogationibus statū tue mētis at-
tingas. **H**ugutio qd strideo strides vel strido. dicitur. est fortiter sonare vel dētes pcutere vel
frendere. Signat tēpore ppiis. Hic ostendit pbia ipa nō pmisseri que deus distinxit
dices. Deus signat. i. ornat tēpore aptās ea ppiis officiis. nec ipse deus patitur misce-
ri vices. i. alternatōes temporū. ita qd tēpore vni officio deputatū pueniat alteri. quas
vices temporū ipse cohercuit. i. constrinxit. et addit sicut quercus aliqua tēpore nō de-
bito frustratur in querendo. sic illud quod deserit certum ordinem precipiti. idest
festina via illud non habet letos exitus. idest prosperum enētum. sic a simili si pbia
relicto debito tempore ministrasset boetio fortem medicinam non fuisset pspira in
medicando ipsum. Nota qd per debitum ordinem res conseruantur in suo esse
et in sui natura. et quod deficit ab ordine etiam deficit ab esse. vñ Boetius quarto
huius secunda prosa. Est enim quod retinet ordinem seruatqz naturam. quod vō
ab hoc deficit esse quod in sui natura situm est dereliquit. propter quod debet or-
do in omnibus est obseruandus. Unde poeta. Est ordo summa limes sapientis in
arte. Ergo dicit pbia quod precipiti via. Nota omne agens in agendo debet psti-
tuere sibi bonum finem. quia ratione boni finis agens meretur. et ratione mali finis
demeretur. Unde poeta. Non datur ex templo bona post primordia merces.

Prosa. vi.

Congrua sed rectus premia finis habet. Cum igitur inordinatio impediat bonitatem finis ideo vitanda est.

Prosa. vi. libri primi

Primū igitur pateris. Hec est sexta et ultima p[ar]te huius p[ri]mi in q[ua] p[ro]p[ri]a inquit cā[m] radicalem infirmitatis Boetij ex quibusdam interrogationibus. Et p[ri]mo p[ro]p[ri]a captat beniuolentiam Boetij. Secundo p[ro]p[ri]a

tingere atq[ue] temptare. Vt qui modus sit tue curationis intelligam. Boetius Tu vero arbitrati inq[ui] tuo quod uoles ut responsurus rogato. **P**. Tum illa. Huncine inquit mundum temerariis agi fortuitisq[ue] casibus putas.

An ullum credis ei inesse regimen rationis. **B**. Atq[ue] inq[ui] nullo existimaui modo ut fortuita temeritate tam certa moueretur. Verum operi suo p[ro]duttore presidere deum scio. nec vnq[ue] fuerit dies qui me ab hac sentētie veritate d[is]pel

suas interrogatōes. ibi tum illa. Dicit p[ri]mo ante q[uam] adhibeas tibi remedia ne p[er] nūquid pateris. i. admittis me philosophiam. p[ri]mū pauculis rogationibus. i. interrogationibus attingere per cognitiōem atq[ue] temptare. i. rimari. statuz. i. dispositiōem tue mentis ut intelligā. i. cognoscā quis sit modus tue curationis. i. sanatiōis. v[er]o p[er] sed ego Bo. inquit. idest dixi. tu p[ro]p[ri]a rogato. i. interrogato tuo arbitrati. i. p[er] tuam uolū

tatem que uoles. ut p[er] sicut responsurus. i. volentes respondere. Nota q[uod] p[ro]p[ri]a more boni medici nō solū scrutatur cās doloris p[er] signa extrinseca. sicut medici p[er] urinas et pulsū. q[uia] hec signa q[ui]q[ue] fallūt s[ed] et scrutat cās doloris boetij p[er] respōsionem ad questiōes. et p[ri]mo captat eius beniuolentiā reddendo ip[s]m attentus p[er] hoc q[uod] dicit pauculis rogationibus. Nota q[uod] infirmi habent naturalē impotentiā nihil patiendi. ergo ex facili p[er]turbant nō solū p[er] multas interrogatōes s[ed] ex vna sola. Volens ergo p[ro]p[ri]a mouere paucas questiones Boetio infirmo p[ri]mo captat eius beniuolentiā

Tum illa. Ibi p[ro]p[ri]a facit interrogationes. secundo causas totius infirmitatis ex respōsionibus Boetij recolligit. Tertio ostendit ipsum curabilem esse dādo modum p[re]cedendi circa curationem eius. Secūda ibi. Quare plenissime vel egritudinis tue rōem et. tertia ibi. Sed sospitatis actori. Primo p[ro]p[ri]a querit de mundi gubernatione. secundo de circumstantijs gubernationis. ibi. Sed dic mihi. Adhuc uidetur. q[uia] p[ri]mo p[ro]p[ri]a querit. Secūdo boetius respondet. tertio p[ro]p[ri]a eius r[ati]onē approbat dicens. ergo o boeti putas hūc mundum agi. i. regi temerarijs. q[uia] p[ro] et fortuitis casibus. idest euentibus. an. i. nunquid tu credis nullū regimen. rationis. idest prouidentie diuine inesse ei mūdo. Ego boetius inquā. idest dixi. atqui. idest certe non existimaui. idest putauerim yllo modo ut tam certa entia moueantur idest regantur. fortuita temeritate. i. improuisa stultitia. sed scio deum conditorem. i. creatorem presidere suo operi. idest sue creationi. nec dies fuerit vnq[ue]. idest in aliq[uo] tempore. qui dies depellat. idest remoueat me boetium ab hac veritate sentētie iā dicte. Tunc p[ro]p[ri]a approbans eius respōsionem inquit. idest dixit itaq[ue] est. nam tu

Liber primus

ceciniſti. i. dixiſti etiaſ illud. paulo ante. i. in quinto metro huius primi. qz p et tu de
 ploraſti. i. planxiſti. tñ. id eſt ſolūmodo ipſos homines eſſe exortes. id eſt carētes vñ
 non pārticipes diuine cure. id eſt diuine puidētie. nāqz p quia tu nihil mouebare
 id eſt dubitaſti de ceteris ſupple creaturis quin regerentur rōne ſupple prouidentie
 dei. autem p h. pape eſt interiectionis admirantis. ego admiro vebement q tu locat⁹
 id eſt poſitus in tā ſalu
 bri ſententia. egrotet. i.
 languet. verum p ſed.
 nos perſcrutemur alii⁹
 id eſt pfundius ego ne
 ſcio quid ſupple ſit illū
 ego coniecto. i. opinor
 abeſſe tibi quid. i. aliquid
 Nota q infirmitas bo
 etij partim fuit ex ordi
 nata affectione. in qz
 em Boetius voluit de
 temporalium rerū amiſ
 ſione et partiz fuiſſe ex fal
 ſa exiſtimatione qz
 ad duo. Eſtimabat em
 malos homines eſſe ſe
 lices et potentes. ſecun
 do eſtimabat hoies nō
 regi a diuina puidētia
 ergo pbia inquirēt cām
 radicalem ppter quas
 boetius incidit in iſtas
 incommoditates. et qz ra
 dix totius morbi fuit ignorātia diuine gubernatōis quantum ad homines. iō pūo
 querit de mundi gubernatione. Nota q boetius innuit duas rōnes q mūdus re
 gat a deo. primā ibi. Tā certa. q talis eſt. Ea q ſunt certa et determinata nō regitur
 a caſu et a fortuna cū regimē taliū ſit incertū. ſentia huius mūdi ſunt certa qz a cer
 tis cauſis pducta. Secundā rōem innuit ibi. Verū operi ſuo. que talis eſt. Cauſa
 tū regit a ſua cā. ſ. de⁹ eſt cā mūdi cū ab ipſo depēdeat celū et tota natura. ergo et c.
 Nota pbia rōnabiliter mirat q bo. credēs mūdū regi a deo putabat hoies nō re
 gi ab ipſo. qz poſſz pbia ſic arguere. Deus regit mūdū ſm re Bo. ſ. homines ſunt
 pncipalis ps mūdi ſicut pūa dixiſti in metro opis tāti ps qz nō viliſ. ergo hoies re
 gunſ a deo. Sed dic mihi quoniam a deo mundum regi. hic pbia querit de circūſtā
 tijs gubernatōis mundi. ſecundo quia res gubernate diriguntur in ſuū finē. iō ſecū
 do querit de fine rerum. et qz gubernatio dei ſecundum rei veritatem etiam eſt cir
 ca homines. ideo tertio querit de cognitione hominis. Secunda ibi. ſed dic mihi.
 tertia ibi. ſed hoc quoqz. primo dicit. Sed o boeti dic mihi philoſophic qm nō am
 bigis. id eſt non dubitas: mundum regi. id eſt gubernari a deo. etiā nunquid aduer

lat. **P.** Ita eſt inquit. Nam id etiam
 paulo ante ceciniſti. hominesqz tantuz
 diuine exortes cure eſſe deploraſti. **Nā**
 de ceteris quin ratōne regerentur nihil
 mouebare. pape aut vebemēter admi
 roz cur in tam ſalubri ſententia locatus
 egrotet. **Verū** altius perſcrutemur ne
 ſcio quid adeſſe cōiecto. Sed dic mihi
 quoniam a deo mūdū regi non ambigis
 quibus etiam gubernaculis regatur ad
 uertis. **B.** Vix inquam rogationis tue
 ſententiam noſco ne dum ad inquiſita
 reſpondere queā. **P.** Num me inquit
 feſellit abeſſe aliquid p quod velut hy
 ante valli roboze in animum tuum per
 turbationum morbus irreperit.

Prosa. vi.

tis. i. cognoscis quibus gubernaculis mundus regatur. ego Boetius inq. i. dixi. vix nosco sententiam. i. intellectum. tue rogationis. i. tue interrogationis. nedum. i. adhuc non queam. idest possum. respondere ad inquisita. i. ad interrogata. supple pbiam inquit. idest dixi. non sefellit. idest decipit me supple pbiam. abesse. i. deficere tibi aliquid per quod velut hyante. idest patente. roboze. idest firmitate. valli. idest

Sed dic mihi. meministi ne quis sit rerum finis. quo ue totius nature tendat intentio. Bo. Audieram inquam: sed memoriam meror hebetavit. Atqui scis vnde cuncta processerint. B. Mo ui inquam: deumq; esse respondi. P.

Et quid fieri potest ut principio cognito quis sit rerum finis ignores. Ne rum hi perturbationum mores et ea valentia est vt mouere quidem loco hominem possint. euellere autem sibiq; totum extirpare non possint.

munitionis morbus perturbationum irrepsit idest subintraverit in tuum animus. quasi diceret. nūquid enim verū fuerit qd predicti tibi aliquid abesse per quē defectus dolor intravit te sicut apertum ostium. Nota qd deus non regit mundum aliquibus gubernaculis extrinsecis quia sic non esset p se sufficientissimus. sed regit ipsum sua potētia que attribuit patri. sua sapientia que attribuit filio. sua pietate et cle-

mentia que attribuitur spiritui sancto. et de hoc patebit in secundo huius. Nota illud quod aliquis homo vix intelligit aliquo modo intelligit licet cum difficultate. ex hoc ergo qd Boetius dicit se vix intelligere interrogatōem pbie inuit se aliquo modo intelligere tñ cū difficultate ppter dolorē opprimētē rōem. et tō rñdere nō potuit. Nota quando robur valli alicuius munitōis hiat ppter aliquā rupturā in eo factā tñ hostes ingrediunt munitōem. sic a simili qñ munitio rationis quo animus munitur tanquam vallum hiat propter defectum alicuius cognitionis tunc necessario perturbationes affectuum subintrant animum. Sed dic mihi meministi ne. Hic philosophia querit de cognitione finis rerum dicens. Dic mihi. ne. i. an meministi. i. recorderis. quis sit finis rerum supple omniū. ve pro vel. quo. idest ad quem finem intentio totius nature tendat. idest laboret. ego Boetius inq. i. dixi audieram supple olim. s. meror. idest perturbatio ebetavit. i. obscuravit memoriam. i. intellectum. atqui pro certo scis. vnde cuncta. i. omnia entia. pcesserint. i. pncipium suū habuerint. ego Bo. inq. i. dixi noui. qd p et respōdi desū esse principis omnium rerum. et dicit pbia quid. i. quomodo potest fieri hoc vt cognito. idest notato principio. i. omnium rerum. ignores. idest nescias. quid sit finis rerū supple omnium. verum p sed. hi mores perturbatōis sunt. et ea valentia. i. vigor vel potestas perturbationum est vt quidem. idest certe possunt mouere hominem loco. i. a stabilitate perfecte cognitionis. autem pro sed. non possunt euellere supple radicibus. qd p et. extirpare. idest eradicare sibi totum. Nota philosophia rationabiliter querit Bo. an cognoscat finem omnium rerum. qd finis est causa causarum et ē optimū

Liber primus

cuius gratia alia sunt. ppter quod ignorato sine nihil perfecte cognoscit eorum q sunt ad finem. nam fm exigentiam finis cetera moderantur. Nota qñ pñcipium & finis coincidit in vñs sicut in circulo idem est pñcipium & finis tñc videtur mirabile q tunc pñcipium cognoscatur & finis ignoretur. cum ergo deus sit pñcipiũ & finis oĩm rerum cognito ipso sub ratione pñcipij videtur etiã cognosci sub rōe finis. q aut deus sit pñcipiũ oĩm patz qz ab ipso derivatum est singulis esse & vivere. pñmo celi & mundi. q aut sit finis omnium patet. qz gratia eius omnia fiũt. & ad ipm ordinant. nã in rebus constantibus ex arte et natura semp vilius est ppter melius deus autez est optimũ eoz que in natura sunt ex pñmio methaphisice. Nota h perturbatione aliquale cognitione rerum habeant tamen impediuntur ne perfecte cognoscant. licet ergo Boetius aliq liter cognoverit deum esse pñcipium rerum. tñ quia turbatus fuit perfecte naturã huius pñcipij nõ cognovit. & ideo ignoravit ipm esse finẽ rerum. Nota q passio est motus pñcule appetitiue sub fantasia boni & mali fm Eustratium fo etbico rñ. & hĩ sunt mores passionũ q possunt homines mouere a stabilitate perfecte cognitionis. sed totaliter ipsum non possunt euellere ab omni cognitione. Sed hoc quoqz respondeas velim. Hic philosophia facit aliam interrogationem de cognitione humane nature dicens. Sed ego etiã velim tu respondeas. idest respõsum des. hoc. idest ad hoc. ne p nũquid tu meministi. idest scis te esse hominẽ. ego boetius inq. idest dixi. quid. idest propter quid non meminim. i. scio. & querit vltiº pbĩa. Igitur ne. i. nũquid. poteris pferre. i. dicere. quid sit hõ. i. diffinitõem hoĩs. Rñdet Boetius. Nũquid pbĩa tu interrogas me hoccine. i. hoc. an. i. vtrũ sciam me esse rationale atqz p et mortale aĩal. ego Boetius scio. & pteor. i. fateor me eẽ id supple aĩal rōnale & mortale. d. Boetius nihil supple pbĩa inquit. i. dixit. iaz ego scio aliã cãm supple quam ignorantiam diuine puidencie vel maximam causaz tui morbi. & tu desisti. idest cessasti. nosse. idest noscere quid sis. Nota licet homo sit mortalis secundum corpus non tamen secundum animam intellectuã: que est dignior pars hominis. Et quia Boetius dixit se esse nihil aliud qz animal rationale & mortale ideo non quesivit nisi bona mortalia de quorum bonoz amissõe voluit non curans partem immortalem scz aĩam rationale cuius debuit appetere bõa immortalia. ideo pbĩa dicit q Boetius se non nouerit. Nota q causa maxima morbi hominis est seipm ignorare. qz dicit Boetius secundo huius pla. v. Quod conditio humane nature est cum se cognoscat q ceteras exallat. Cum autem nosse se

Sed hoc quoqz respõdeas velim. hominem ne te esse meministi. B. Quid ni inquam meminerim. P. Quid igitur homo sit poteris ne proferre. Bo. Hoccine interrogas an esse me sciam rationale animal atqz mortale. Scio & id me esse confiteor. P. et Illa. nichil ne te aliud esse nouisti. Bo. nihil. P. Jam scio inquit morbi tui aliam vel maximam causam quis ipse nosse desisti

Prosa. vi.

desierit eadē natura infra bestiam redigat. nā ceteris animātibz sese ignorare naturaliter est. hominibz vero vicio venit. et dicit Themistius super de aia. Quotidie turpius est aie cū sit alioz cognoscitiua q̄ sūp̄s est ignora. aia seipam ignorant quō de alijs fida putabitur cognoscitiua. quasi diceret nullo modo. Quare plenissime hic pb̄ia ex dictis boetij recolligit oēs cās totius infirmitatis eius dicens

Quare plenissime vel egritudinis tue rationem vel auditum reconciliāde sospitatis inueni. Nam quoniam tui oblivione confunderis et exulem te et expoliatus proprijs bonis esse doluisti. quoniam vero quis sit rerū finis ignoras nequam homines atq; nepharios potentes felicesq; arbitraris. Quoniam vero quibus gubernaculis mundus regatur oblitus es. has fortunarum vices estimas sine rectore fluitare: magne nō ad morbum modo verum ad interitū quoq; cause.

Quare p̄ igit ego pb̄ia philosophia inueni plenissime. i. perfectissime rationem. i. cām. tue egritudinis. i. infirmitatis. vel inueni aditū. i. accessum. reconciliāde sospitatis. i. recuperande sanitatis tue. q̄ declarat Nam p̄ q̄. qm̄ tu p̄sumderis. idest cōfusus es oblivione. i. ignorantia tui ipsius. tu doluisti te esse exulem. q̄. p̄ et expoliatus. i. p̄uatus. proprijs bonis. idest diuitijs. qm̄ p̄ q̄. tu ignoras. i. nescis quis sit finis rerū omnium. tu arbitraris. idest putas. nequam. i.

malos. atq; pro et nepharios. idest iniquos homines esse potētes. q̄ pro et felices Quoniam pro quia tu oblitus es. quibus gubernaculis. idest regiminibus ipse mundus regatur. tu estimas. idest opinaris has vices. idest istas alternationes fortunarum. idest rerū fortuitarum. fluitare. idest dignari sine rectore. iste sūt magne cause non modo. idest non solum ad morbum. verum pro sed: sunt ad interitū. idest ad mortem vel ad perditionem anime. Nota homo seipsuz ignorans extra limites recte rationis positus est. et talis dicitur esse exul ut prius visum est. Nota homo seipsum ignorans tantum se estimando esse mortalem dolet de amissione rerū mortalium. ergo dicit philosophia quia tu oblivione confunderis exulem te et expoliatum proprijs bonis doluisti. Nota ex affecutione vel perditione vltimi finis homo dicitur potens vel impotēs. ex quarto huius. quia ergo Boetius ignorauit vltimum finem rerū. ideo putabat malos esse potentes. Nota Boetius ignorauit quibus gubernaculis mundus regeretur. ideo ignorauit q̄ deus sua bonitate omnia disponderet. et ergo putabat vices fortunarum esse sine rectore.

Sed sospitatis auctori grates Hic philosophia ostendit Boetium esse curabilem dādo modum procedendi circa curationem eius dicens. Tu des grates auctori sospitatis. idest sanitatis. q̄ nondum. idest non adhuc natura. idest vigor naturalis. desituit. idest deseruit te. totum. idest totaliter. nos philosophia habemus maximū. fomitem. idest radicem. tue salutis. idest sanitatis scilicet veram sententiā. idest intellectum de mundi gubernatione. q̄ tu credis eā supple

Libër primus

gubernatōem nō esse subditā. i. subiectā temeritati casuū supple fortuitoꝝ s̄ diuine
rōni. igit̄. nihil p̄mescas tā tibi boetio ex hac minima scintillula. i. parua veritate il
luxerit. vitalis calor. i. ardor mere veritatis aīam viuificans. Tunc dat modū p̄ce
dendi circa curatōem ei⁹ dicēs. Sed quā p̄ q̄. nondū. i. nō adhuc ē ip̄s firmiorib⁹
remedijs vti. ⁊ p̄stat. i. manifestū est eā esse nām mentiū vt quotiēs abiecerit veras
opinionēs induant. i. in
uolūtā falsis opionib⁹
ex q̄b⁹ fals⁹ opioib⁹. calī
go. i. obscuritas p̄turba
tionū passionū. orta. i.
creata p̄fudit illū vix i
tuitū. i. cognitōem mē
ego supple p̄bīa tēptat
bo attenuare. i. f̄moue
re. paulisp̄. i. modicum.
hāc caliginē leuibus. i.
facilib⁹. q̄s p̄ et medio
ribus fomentis. i. medi
cinis. vt dimotis. i. rēo
tis tenebris fallaciū af
fectionū. i. fallaz opini
onū vel passionū. possis
cognoscere. i. intelligē
splendorē. i. claritatem.
vere lucis. i. lucide veri
tatis. Nota sicut i mor
bo corporali vigēte p̄n
cipali mēbro puta cor
de pōt per medicinas
introduci sanitas alijs
mēbris. s̄ naturali calo
re destituēte ipsū cor
frustratur spe sanitatis
sic in morbo spiritali manente in Boetio cognitione illius principij q̄ de⁹ guber
nat mundum potest procurari salus quantum ad errorem in alijs. ergo dicit p̄bilo
sophia quasi co GRATULANDO Boetio debes reddere grates auctori sospitatis
Nota quando intellectus abicit veram opinionem statim afficitur falsa opinione.
quia intellectus non abicit veram opinionem nisi propter aliquam persuasionem
per contrarium. nihil autem contrariatur vero nisi falsum. ideo intellectus non po
test abicere verum nisi accipiendo falsum. Nota tenebre affectionum impedi
unt rectum iudicium. quia tristitia stupefacit et corrumpit naturam ex ethicis. sed
amor ⁊ odium peruertunt iudicium secundū ptolomeū in censu logio. Ire ⁊ con
cupiscentie venereorum maxime transmutant corpus ⁊ quibusdam infamjs insid
unt. vñ. ethicoꝝ. ⁊ impedit ira animū ne possit cernere verum. s̄m carbonem.

Adetrum septimum primi libri.

Metrum. vii.

Nubibus atris condita nullum. Hic incipit septimū et vltimū metrum huius primi quod vocatur metrum adonicū ab inuētoze. Dimetrum a numero pedum. dactylicū a pede predomināte. In quo metro phia pbat per exempla quod dixit. d. em phia quod caligo perturbationū impedit intuitū veritatis. hoc primo pbat phia tribus exemplis. secundo hortat nos ad fugā perturbationū. ibi tu quoque si vis. prima in tres secundū tria exempla quod patebūt. Dicitur primo sidera condita. i. abscondita. atris nubibus. i. obscuris nubibus. nullum lumen possunt fundere ad illuminandum terram. tunc ponit secundum exemplum. Si turbidus auster. i. obscurus ventus voluens. i. mouens mare misceat. i. commisceat cum sceno quod est in fundo estus maris. i. sereno tunc vnda maris dudum. i. prius. vitrea idest transparentis ad modum vitri. par. i. similis serenis. i. claris diebus. mor. i. statim supple illa aqua facta sordida per flatum venti resoluta sceno. i. eleuato luto. ob-

Nubibus atris. Condita nullum
Fundere possunt. Sidera lumen
Si mare voluens. Turbidus auster.
Misceat estum. Vitrea dudum. Par
quod serenis Vnda diebus. Auster resolu-
to. Sordida sceno visibus obstat.
Qui quod vagatur. Montibus altis de-
fluens amnis. Sepe resistit. Rupe so-
luti obice saxi. Tu quoque si vis lumie-
claro cernere verum. Tramite recto
carpere callem. Gaudia pelle: pelle ti-
morem. Spemque fugato: nec dolor ab-
sit. Nubila mens est: vincitaque frenis.
Hec ubi regnant.

Explicit liber primus boetii de consolatione philosophie.

stat. i. resistit. visibus. i. oculis non poteribus penetrare vndas maris. tunc ponit tertium exemplum. Amnis. i. fluminis qui de altis montibus vagatur. i. discurret ille sepe resistit idest reflectit obice. i. obiectōe soluti saxi. i. ruptis lapidibus. rupe. i. de monte. Nota similitudo quam phia pretendit est ista. Sicut sidera consueta nobis lucere et terram illuminare cessant hoc facere propter interpositōem nubium obscurarum. sic intellectus et ratio quod lucent et illuminant hominem in cognitione veritatis impediuntur caligine perturbationum. Nota quod similitudo secundum exemplum in hoc consistit. sicut aqua maris manente clara ad modum vitri visus potest eam penetrare et videre quod sunt sub aqua. si turbata illa per ventum tunc obstat visui. sic animus hominis quietus non impedit iudicium rationis. si moueatur et turbetur affectione temporalium statim obstat rationi impediens eius iudicium. Nota quod similitudo tertium exemplum talis est. Sicut aqua currens de altis montibus libere recto tramite preceedit et per obstaculum lapidis qui resolutus de monte impeditur ne recte preceadat. sic ratio libera non impedita recte indicat. si autem ratio afficitur motibus affectionum impeditur in iudicio et veritatem cognoscere. Nota quod rupe est moles lapidea sine luto lapideus. si saxum est per se resoluta a rupe. idest a monte. Tu quoque si vis. Hic phia hortatur ad fugam perturbationum siue affectionum animi dicēs. Si tu vis cernere. i. videre vel iudicare. verum. i. veritatem

Secundus
Liber primus

claro lumine. i. vera cognitione et si vis etiam capere. i. attingere callem id est viam veritatis recto tramite. i. processu rationis tunc tu pelle id est repelle gaudia supple que sunt de bonis presentibus et pelle id est remoue a te timorem supple de futuro malo. quod pro et tu fugato spem supple que est de bona fortuna nec etiam absit dolor supple qui est de presenti amissione bonorum supple. quod mens est nubila id est obscura vel operata. quod pro et vinceta id est ligata frenis. i. ligaminibus ubi id est in qua mente hec supple predicta regnant. id est dominantur. i. gaudium de presentibus bonis timor de futuro malo. spes de futuro bono. dolor de presenti malo. Nota sicut prius tactum est affectio est motus particule sensitivae sub fantasia boni vel mali animi efficiens et reatum rationis iudicium impediens. Et sunt quatuor affectiones tales principales ad quas omnes alie reducuntur. i. gaudium. spes. timor et dolor. quarum sufficientia sic accipitur Omnis passio vel est respectu boni vel mali. Si respectu boni hoc dupliciter vel respectu boni presentis sic est gaudium quod est de presenti bono. Si est de respectu boni absentis sic est spes que est de futuro bono. si autem passio est respectu mali hoc dupliciter vel respectu mali presentis sicut est dolor que est de presenti malo. Si est respectu mali absentis est timor qui est de futuro malo. Nota quod iste passiones non sunt pellende ut non sint in animo hominis quod vix inveniuntur homo sine ipsis. sed sic sunt pellende ut non dominantur in homine unde sedare homini passionem ut non dominantur est hominis virtuosus quod virtus consistit in moderatione passionum. Si autem regnant et dominantur in homine tunc impediunt iudicium rationis. propter quod dicit Eustracius super libro ethicorum oportet reluctari contra passionem sensitivam que si prevaluerint impediunt vires anime. Nota iste passiones et affectiones si ordinantur ad terrena tunc sunt nocive. attamen possunt esse merito rie et virtuose si fuerint ad debitos fines ordinate. Unde Richardus in libro. xij. patriarcharum dicit. Ordinatam et verum gaudium tunc habemus quando de veris et eternis bonis gaudemus. Etiam timor est virtuosus si fuerit ad deum ordinatus. quod scriptum est. Initium sapientie timor domini. Et idem Richardus. d. Prima virtutum plex sine qua certus haberi non potest est timor dei. Item spes ut dicit idem Richardus efficitur ordinata si de indulgentia venie generatur. Unde dicit. vere et absque dubio quanto quis frequentius quantoque vehementius de suo interno reatu dolore afficitur. tanto certior tantoque securior per spem de indulgentia venie efficitur. Similiter dolor est virtuosus quando fit ad deplangendam culpam. unde Richardus. Quanto quis vehementius metuit penam quam meruit tanto acerbius planget culpam quam fecit.

Explicit liber primus.

Prosa. i.

Post hec paulisper obticuit. Hic est scđs liber Boecij de cōsolatōe phīlo-
sophie qui cōtinuatur ad librum precedētem in hūc modū. Postquāz phīa
in primo libro inuestigauit causas radicales infirmitatis Bo. in hoc secū-
do procedit ad eius curationē. Primo adhibēdo sibi remedia leuia. Se-
cundo remedia validiora in libris cōsequētibz. hūc enim modūz medicā

Prosa prima Libri secundi.

Post hec paulisp obticuit. atqz ubi
attentionē meam modesta taciturnitate collegit sic exorsa est. Philoso-
phia. Si penitē egritudinis tue causas
habitūqz cognoui: fortune prioris af-
fectu desiderioqz tabescis. ca tātū aī tui
statum sicuti tibi fingis mutata puerit

di phīa promisit Bo. et
diuidit iste liber in. xvi.
partes qz octo sunt pro
se et octo metra hui⁹ se-
cūdi que ptes patebūt
qd autē in qualibet par-
te agat similiter videbi-
tur. Prima prosa diui-
dit. Primo ostēdit bo.
qd phīa egerit post pre-
dicta et resumit vnā cāz
doloris Bo. scđo phīa
ponit quēdā affectū for-
tune. Tertio excusat se

de quodā. Quarto tāgit oportunitatē medēdi. B. quito pcedit ad leuia medica-
menta eius. Scđa ibi. Intellico. Tertia ibi. Sz vt arbitror. Quarta ibi. Sz tēp⁹ est
Quinta ibi. Quid est igit o homo. Primo dicit. Post hec que dicta sunt phīa ob-
ticuit. i. tacuit paulisp. i. modicū atqz p et vbi. i. postqz collegit. i. intellexit meā attē-
tionē. i. diligentia modesta taciturnitate. i. tēperato silētio. exorsa est. i. incepit loqui
sic. i. taliter. si p qz ego cognoui cās. i. rōnes radicales qz pro et habitū. i. disposici-
onem tue egritudinis. i. infirmitatis. tu. bo. tabescis. i. tristari affectu qz p et desiderio
prioris fortune q fuit tibi pspira ea fortia mutata. i. variata. apud te puerit. i. muta-
uit statū. i. dispositiōez tui aī. i. tue mētis sicuti tu tibi fingis. Nō q phīa post pdr-
cta obticuit vt bo. magis animo deliberato verba phie colligere posset et sibi re-
spōdere qz fm Senecā i puerbiis deliberare vtilia mora tutissima est. Deliberādū est
diu qquid faciendū est semel discute quid audias proba qd credas. et iō phīa ob-
ticuit tāqz lassata ex questionib⁹ prius motis. vnde Se. i libro de virtutibus cordia-
libus non semp in actu sis s interdū animo tuo regē dato et reges illa sit plena su-
pia. Nota de hoc q dic modesta taciturnitate. duplex est taciturnitas qdā mo-
derata alia supflua. Moderata taciturnitas est qdō tacet qdō tacēdū est de qua
loquit Sene. in puerbiis dicēs. Tene sp vocis et silētij tēpamētū tamē in hoc libē-
ti⁹ icūbe vt libēt⁹ audias q loquaris. q ei nescit tacere nescit loq. Supflua taciturnitas
ē qdō tacetur cū loquēdū est de. qua. d. poeta. Nā nimis tacuisse nocet.
Nota q Bo. in statu miserie nō erat magnanim⁹ qz habuit aīm pueruz fortuna.
Magnanim⁹ ei ē qui cōtra disformes insult⁹ fortune vnanimi mētis cōstātia militat
fm Albertū sup pūo li. erbico. Et seneca prima epl⁹ ad Lucillū dicit. Primū ar-
gumētū cōposite mētis existimo posse cōsistere et secūz morari. Nō. q phīa dicit
fortunā esse mutatam circa Boeciū sicut ipse fingit. hoc di. p tāto qz sz rei verita-
tem fortuna non erat circa ipsum mutata sicut phīa infra probabit. Intellico
multiformes. Hic philosophia ponit effectum fortune dicens. Ego intellico. i. cō-

Liber secundus.

gnosco multiformes fucos idest deceptiones illius prodigii idest fortune et eousq;
i. tam diu. i. ipsa fortuna exercet blandissimam familiaritatem cum his quos nititur.
i. laborat eludere. i. decipere dum. i. donec confundat. i. proterat intollerabili do-
lore eos quos fortia insperata. i. sine spe reliquit. i. dimiserit. cui. i. fortie situ. Bo.
remiscare. i. recordis naturam mores ac p. etiam meritum. i. dignitatem nec etiam cognoscis

te Bo. in ea fortuna te
habuisse aliquo pulchrum
nec amisisse. et per cose
quens de amissione ei
nihil est dolendum. Nota
q. prodigium est miracu-
lum preter solitum cursum
nature pueniens. et di-
citur prodigium quasi por-
ro. pducens boies in ad-
mirationem. vel secundum
buguitiones prodigium est
monstrum ad vastandum
paratum a prodigo. gis.
q. est vasto as. fortuna
aut potest dici prodigium
primo q. ducit boies in
admiratorem eo q. bonis
mala et malis bona tri-
buit. vel dicitur prodigium se-
cundo modo. q. vastat animam
bois. prospera enim fortia
vastat animam boi p nimiam
solicitudinem. aduersa p

nimiam desolationem Nota fucus in una significatōe dicitur color suppositus natu-
rali color et ponitur p deceptione. q. talis color decipit visum et facit mulierem di-
formem apparere pulchram Nota q. fortuna sua familiaritate decipit hominem et con-
fundit. q. dicit seneca in libro de consolatione filii elie Neminem aduersa fortuna com-
minuit nisi quem secunda decipit. et dicit in proverbijs. fortuna quem nimium fouet
hunc stultum facit fortuna nulli semel obesse contenta est. fortuna vitrea est dum splen-
det frangitur. Et Seneca quarta epistola dicit Neminem eo fortuna prouexit ut non
tantum illi minaretur quantum promiserat. noli huius tranquillitati confidere. memeto
q. mare eueritur et eodem die ubi luserunt nauigia obsorbentur. Sed ut arbi-
tror haud. Hic philosophia excusat se de quodam dicens. Sed ut ego philo-
sophia arbitror idest opinor haud multum idem non multum laborauerim reuocare
idest reducere tibi hec supple predicta de moribus fortune in memoriam enim pro
quia tu solebas idest consuevis fuisti presentem idest astantem fortunam q. pro et
blandientem idest applaudentem incessere idest arguere virilibus idest asperis ver-
bis q. pro et insectabare idest persequeris eam fortunam de nostro auditu idest
de nostra informatione prolatis idest pronuntiatis sententijs verum pro sed omis

Intelligo multiformes alius prodigii
fucos. et eousq; cum his quos eludere ni-
titur blandissimam familiaritatem exer-
cet. dum intollerabili dolore confundat
eos quos insperata relinquerit.

Cuius si naturam mores ac meritis re-
miniscare nec habuisse te in ea pulchrum
aliquid nec amisisse cognoscas

Sed ut arbitror: haud multum tibi hec
in memoriam reuocare laborauerim

Solebas enim presentem quoque blandien-
tem virilibus incessere uerbis. eamque
de nostro auditu prolatis insectabare
sententijs. Verum ois subita mutatio re-
rum non sine quodam quasi conflictu contin-
git animorum. Sic factum est ut tu quoque

subita. i. festina mutatio non contingit. i. aduenit sine quodā cōflictu. i. turbatione
aīorum. sic. i. taliter factum est. scz de te vt tu dixeris paulisper. i. modicū a tua trā
quillitate. i. a tua mentis quiete. Nota qz sapientis et magnanimi est cōtra fortunā
cōstanter militare et nō pusillo aīo succūbere. vnde Seneca in libro de clementia
di. Magnos viros qui maligne fortune succūbere nesciunt et aduersas res
sue virtutis experimenta faciunt. Nam secundū aristotelē. i. ethicorū. Sapiens scit

paulisper a tua trāquillitate discesseris
Sed tempus est nūc haurire te aliquid
ac degustare mollē atqz iocundū quod
ad interiora transmissum validioribus
haustibus quidem viam fecerit. Assit
igitur rethorice sua dela dulcedis. que
tūc tantū calle recto pcedit nostra insti
tuta non deserit. Quqz hac musicalaris
nostri vernula nunc leuiore nunc gra
uiore modos succinat Quid est igitur

bene ferre fortunā. qz bz
se sine vitupio sicut tetra
gonū. corpus em tetra
gonū quocūqz picitur
firmiter stat sicut aīus
sapientis cōstās pmanet
quacūqz fortuna immi
nente. Nota qz quies
anīmi fit per sedationē
passionū que causat ex
ordinatiōe rationis eū
deliberatione. sed sub
te mutationes preueni
unt deliberationē ratio
nis ideo mutant et tur
bant aīm ppter qd di.

phīa oīs subita mutatio rerū non cōtingit sine cōflictu aīorū. Sed tempus est te han
rire aliquid. Hic phīa tangit oportunitatē medendi ipm boeciū dicens. Sed temp⁹
est. i. instat te boe. haurire. i. recipere ac p etiam gustare aliquid mollē. i. facile atqz p
et iocundū. i. delectabile quod leue vel delectabile transmissum ad interiora. scz tui
anīmi fecerit viam validioribus haustibus. i. fortioribus remedijs. igitur p ergo sua
dela. i. pūasio rethorice dulcedinis. i. rethorici ornatus assit. i. sit presens que retho
rica pcedit tantū. i. solūmō. tunc recto calle. i. recta via eū nō deserit. i. dereliquit nra
instituta. i. documēta. Quqz hac. i. rethorica musica. i. ars metrica vernacula. i. famu
la nostri laris. i. nostre dom⁹. scz assit et succinat. i. decantet nunc. i. aliquando leuior
res modos. i. faciliores versus et nūc. i. aliquādo grauiore. i. difficiliores. Nota qz
phīa inuitat duas scientias ad curatōem boeciū. i. rethoricā et musicā. Rethorica
inuitat ratōē. p se in qua vtitur rationib⁹ pūasiuis rethoricis coloribus adornatis.
Musica inuitat ppter metrū. nam sicut in musica vtimur arsi et thesi. i. cōcordi ele
uatione et de pssione vocis. sic similiter in metro vtimur eleuatōe qū pducte sillabe
eleuātur et vtimur de pssione qū breues sillabe deprimūtur quadā cōcordia pporci
onali. Nota. d. Tull⁹ in pbenio rethorice sue qz eloquētia sine sapiā plerūqz obel
se pōt nūqz autē pdesse. eū igitur rethorica sit sciētia eloquēdi ornate ipsa nō pdest
sine sapiētia. ideo di. phīa qz rethorica tunc pcedit recto calle quādo nō deserit no
stra instituta que sunt instituta et documēta sapiētie. Quid ē igitur o homo. hic
philosophia adhibet boe. leuia medicamenta. Vbi nota qz leuia medicamenta siue
remedia dicuntur rationes sumpte secundū cōmunē vsum hoīm pūadentes non es
se volendū de aduersitate fortune. Remedia autē validiora sunt rationes que sunt
contra cōmū opīonēz hoīm ostendentes quid sit summū bonū et in quo consistat

Liber.ii.

et quomodo ad ipsum perueniatur. et quod mali sunt impotentes et boni potentes et similia. Primo ergo ostendit proba non esse volendum de fortuna. quia seruat proprias naturas circa ipsum. et hoc ostendit quinque rationibus persuasivis. secundam ponit ibi. si probas. tertiam ibi. an vero. quartam ibi. Quod si nec. quintam ibi. postremo equo. Prima ratio talis est. Nullus in mestitiam et luctum deicitur nisi propter aliquid novum vel inusitatum contingens circa ipsum. sed mutatio fortune non est aliquid novum vel inusitatum. ergo eius mutatio nullam debet deicere in dolorem. di. ergo in littera. Igitur o homo idest tu homo. quid est illud quod deiecit. id est. prostravit te in mestitiam quod propter luctum ego philosophia credo quod tu homo. vidisti aliquid novum quod pro et inusitatum. id est. inconsuetum superple contingere circa te tu homo. putas. id est. estimas ipsam fortunam esse mutatam. id est. perversam a sua natura erga. id est. circa te. erras. id est. false estimas. quia hi semper sunt eius mores. ista est

o homo quod te in mestitiam luctumque deiecit. Novum credo aliquid inusitatum quod vidisti. Tu si fortunam putas erga te esse mutatam erras. Hi semper eius mores sunt. ista natura. Servavit circa te propriam potius in ipsa sui mutabilitate constantiam. Talis erat cum tibi false blandiebatur. cum tibi false illecebris felicitatis alluderet. deprehendisti ceci numinis ambiguos vultus. Que sese adhuc velat. alijs rotatibi prorsus innotuit. Si probas. Vtere moribus ne queraris. Si perfidam phorrescis. sperne atque abice perniciose alludentes. Nam que

natura eius quod nunc sit adversa nunc prospera. ipsa fortuna servavit circa te potius proprias constantiam in ipsa sui mutabilitate. quod mutatio fortune est sua constantia talis enim erat. id est. mutabilis cum tibi blandiebatur. id est. adulabatur cum tibi alluderet illecebris. id est. delectationibus false felicitatis. id est. prosperitatis. tu deprehendisti. id est. cognovisti ambiguos vultus. id est. vubias facies ceci numinis. id est. ecce deo fortis que. id est. fortis adhuc velat. id est. occultat. se. id est. seipsum alijs hominibus tamen applaudendo eis prosperitate ipsa tibi tota innotuit. id est. manifesta est prorsus. id est. omnino. id est. prosperitate et adversitate. Nota quod illecebra brevis est delectatio carnalis illicita hominibus alliciens licet inveniatur per quatuorque alia delectatione. Nota sicut bestia vel aucula vel piscis delectationis spe decipitur sic homo delectatione prosperitatis fortune fallaciter irrecitur. vnde Seneca. viij. epistola clamo. vitare quatuorque casus tribuit ad omnes fortuiti boni suspiciosi pauidique subsistite. nam fera et piscis spe aliqua oblectante decipitur. Nota delectationes fortis sunt falsae. nam secundum beatus Augustinus. prospera huius mundi asperitatem habent veram. iocunditatem falsam. certum dolorem incertam voluptatem. Nota proba appellat fortunam ceci nomen. hugutio dicit quod nomen est virtus dei vel ipse deus vel dei potestas vel maiestas. hic autem accipitur pro deo. quod antiqui fortunam colebant. Nota quod fortuna nam dicit esse ceca. dicit Tullius in libro de amicitia. Fortuna ut medicus ignarus multos excecaverat non quod ipsa ceca sit sed eos cecos plerumque efficit quos complera est. Nota quod fortis antiquus depingebatur duplici fronte calva et capillata. per calvam designando adversitatem per capillatam prosperitatem. ergo dicit proba deprehendisti ambiguos vultus

fortune. Si pbas utere moribus. hic ponit secundā rationē que talis est. de illius amissione non est dolendū qđ est perniciosus. et quo habito hō nūqđ est securus fortuna est hōi ut tangit in littera. ergo etc. dicit ergo. Si pbas. i. approbas fortunaz utere moribus eius ne queraris. i. cōqueraris si pborescās. i. ptimeas. pñdā eius sperne atq; abice fortunā ludentē. i. ludendo. inferentem tibi pñtōsa. i. dānosa. nam

nunc meroris tibi causa tāti est. Nec ea dem tranquillitatis esse debuisset. Reliquid enī te quā nō relicturā nemo vn̄ quaz poterit esse securus. An vero tu preciosaz estimas abiturā felicitatē. et cara tibi est fortuna presens. Nec manendi fida et cū discesserit allatura merorē. Qđ si nec arbitrio retineri potest et calamitosos fugiēs facit. qđ ē aliđ fortūa fugax qđ future quoddā calamitatis indi

fortuna que nūc est tibi causa tanti meroris per sui absentia nec debuit esse tibi causa tranquillitatis. i. securitatis p sui pñtā sed nō fuit. em̄ p qđ fortuna reliquid te quā nō relicturā nemo vn̄ poterit esse securus. Nota circa hoc qđ dicit pñcio sa ludentē dicit Sene. ludit fortūa cū suis morib⁹ et que dedit aufert et que abstulit reddit. nec vn̄qđ tucius est illaz expiri qđ cū locū iniurie nō habz

Nota qđ securitas maxime hōiem delectat ppter qđ est appetēda. vnde Seneca. vi. epla. Nec me res vlla delectabit. licet sit eximia et salutaris: qđ qđ mibi vni securus sum. Nota qđ psp̄ritas fortunē nō reddit hōiem securū. qđ d. Sene. Adunera fortune amica putatis insidie sunt. quisq; vestrū tutā vitā agere vellet qđ plurimū pōt fortune beneficia deuiter in quib⁹ miserrimi fallunt. habere putam⁹ honores in pñcia cursus iste deducit. Nota Sene. in de remedijs fortuitoz. Exoneravit te fortuna si intelligis et tutiore loco posuit dānū putas remediū est clamas qđ opibus expoliatus es tuo vicio ista tibi iactura tam grauis est nō tam moleste ferres si tāqđ perditurus habuisses. An vero tu preciosaz estimas. Hic pñia ponit terciā rationē que talis est. Istud nō est putandū pñciosus et carū qđ nō est mansus et suo recessu est afflicturū. sed fortūa est hōi ergo nō est reputāda pñciosa et cara et p cōsequens nō est dolendū de eius amissione nec gaudendū de eius possessione. vnde dicit in littera. Vero p sed an tu estimas felicitatē abiturā. i. recessuram suple esse pñciosam et fortuna presens est cara tibi nec est fida manendi et cū discesserit est allatura. i. ad ductura merorē quasi diceret non debet estimari pñciosa. Nota qđ appellat fortunā felicitatē. qđ scđm Aristō. fortūa vel est felicitas vel est prima felicitati. vñ in li. de bona fortūa dicit Aristō. qđ nō cōtingit esse felicē sine reb⁹ exteriorib⁹ quaz fortuna est dñā. et hoc est intelligēdū de felicitate politica et nō speculatiua que cōsistit in actu sapientie. Nota fortūa discedēs inducit merorē. qđ dicit. Seneca in li. de tranquillitate animi. letiores reliquit quos fortuna nūqđ respexit qđ quos deseruit et bo. postea dicit. qđ infelicissimuz genās infortunij est felicē fuisse. Quod si nec ex arbitrio retineri. Hic ponit quartā rationē que talis est. Illud quod est iudiciū future miserie. nec est carū nec pñciosum nec per cōsequēs de ipso dolendū. fortuna est hōi sicut tangit in littera. vnde dī. qđ fortuna si nec potest retineri. i. haberi ex

Liber.ii.

arbitrio. i. secundum voluntatem et ipsa fugiens. i. recedens facit calamitosos. i. mis-
feros. quid aliud est fortuna fugax q̄ quoddā indicium. i. signum future calamitatis
i. miserie. cū pro q̄ neq̄ sufficit intueri. i. inspicere illud quod situm est. i. positus an-
te oculos. i. quod est presens. verū pro sed prudentia. i. homo prudens metitur. i.
mensurat exitus. i. fines rerum q̄ pro et eadez mutabilitas. i. instabilitas in alterutro
idest in aduersitate et p-
speritate nec facit minas
idest insidias fortune et
se formidandas. i. timen-
das. nec facit blandicias
esse exoptandas. i. deside-
rādas. Nota calamitas
est miseria cū aliq̄ nihil
habet nec in re nec in spe
et est dicta a calamo qui
est vacu⁹ et inanis. Mo-
ta q̄ nō sufficit solū intue-
ri p̄sentia. sed etiaz futu-
ra. q̄ l̄z quādoq̄ prima
salua fiant iudicia vltia
tamē alteri⁹ saporis inq̄
nāq̄ta p̄manebūt. hec
in fine de disciplina sco-
laris. et tullius secūdo re-
thorice dicit. Errāt qui

in p̄speris om̄s impetus fortis putant effugisse sapienter cogitāt in tēporib⁹ p̄speris
causas aduersas reformidāt. et seneca in de quatuor virtutib⁹ cardinalib⁹ dicit. si pru-
dens es animus tuus tribus temporibus dispenseretur. p̄sentia ordina. futura pro-
vide. et p̄terita recordare. Nam qui nihil de p̄terito cogitat perdit vitam. Qui
nihil de futuro p̄meditatur. per oīa incautus incedit. pone ante animū tuū mala
futura et bona. vt ista possis sustinere et illa moderari. et gausfredus in poetria. Exē-
plo sirenes habe docearis in illis. sub meliori statu semper peiora caueto. Nulla si-
des rerum sequitur post mella venenū. Et claudit nox atra diem nebuleq̄ serenum

Postremo equo animo. Hic ponit quintam rationem que talis est. Quicūq̄ al-
terius iugo se submittit oportet q̄ mores eius patienter sustineat. sed homo affecti-
one temporalis submittit se iugo fortune. ergo oportet q̄ mores fortune patienter
tolleret. vnde sicut iniuste agit qui vult imponere legem dñe sue. ita volens impone-
re leges fortune agit iniuste. hanc rationē pretendit in littera. Secundo declarat di-
ctum suum per quedam similia ibi. Si ventis. Primo dicit. postremo. i. vltimo di-
cam q̄ oportet vt tu tolles idest patiaris. equo animo idest constanti animo quic-
quid geritur idest sit intra aream fortune idest intra mundum cum semel submiseris
idest subiugaueris colla scilicet tua iugo fortune appetendo temporalia tanq̄ p̄-
mia tuorum meritorum. q̄ pro sed si velis scribere idest scribendo imponere legem
manendi et abeundi ei quā tu ibi dominam sponte elegisti. nōne fueris iniuriolus
et impacientia idest per tuam impacientiam exacerabis idest argues sortem idest

cium. Neq̄ enī quod ante oculos sitūz
est suffecerit intueri. Rerum exitus pru-
dentia metitur. eadēq̄ in alterutro mu-
tabilitas. nec formidandas fortune mi-
nas. nec exoptandas facit esse blandici-
as. Postremo equo aio tolles oportet
quicquid intra fortune arcaz geritur
cum semel iugo eius colla submiseris.
Quod si manendi abeundiq̄ scribere
legem velis ei quam tu tibi dominam
sponte elegisti: nonne tu iniuriolus fue-
ris et impacientia tuam sortem exacer-
abis quam permutare non possis.

fortunam quam non possis permutare. Nota q̄ philosophia mundum ap-
pellat aream fortune. quia sicut in area trititando torquentur manipuli sic fortuna
in mundo torquet hoies nunc p̄speritate nunc aduersitate rotando. Nota circa
hoc q̄ dicit nōne iniuriosus fueris q̄ iusticia est libertas animi tribuens vnicuiq̄
quod suū est secundū suam dignitatem. deo amorem et obedientiam. maiori reue-

Si ventis vela cōmitteres: nō quo vo-
luntas peteret: sed quo flatus impelleret
promouereris. Si aruis semia traderes
fertiles inter se ānos sterilesq̄ pensares
Sortune te regendum dedisti domine
moribus oportet obtemperes. Tu ve-
ro voluentis rote impetum retinere co-
naris. at omniū mortaliū stolidissime
si manere incipit fors esse desistit. Libri
secundi prosa prima explicat.

rentiaz. pari concordiaz
et minori disciplinam. si
ergo famul⁹ velit impo-
nere legem dñe sue cui
tenetur exhibere reue-
rentiam operaretur cō-
tra iusticiam. Nota
quicūq̄ afficitur bonis
exterioribus ⁊ mutatur
secundum mutationem
eorū dicitur esse subie-
ctus fortune ⁊ colla sua
iugo eius submittere q̄
fortuna est oīa bonorū
exteriorū. talis autē fuit
boecius. ergo iniuriaba-

tur fortune volēs imponere leges manēdi et recedendi. Si ventis vela cōmitteres
hic probat dictum suū per quedam similia. scz q̄ fortuna non sit in potestate hois
dicit. Si cōmitteres vela nauis vento tu ducereris non quo volūtas tua peteret. i.
desideraret. sed quo flatus venti te pelleret. Si crederes. i. cōmitteres semia aruis. i.
agris. tu pēsares. i. iudicares ānos feraces. i. fertiles q̄ p ⁊ steriles inter se. ita q̄ nō
hēres illos ānos in potestate tua. a simili. tu dedisti te regēdū oportet q̄ obtemperes
i. obedias morib⁹ dñe. vero p̄ sed tu conaris. i. laboras retinere impetū. i. cursū vol-
uentis rote. i. mobilis fortune ⁊ frustra laboras. Stolidissime. i. stultissime oīū mor-
taliū nescis q̄ si fors. i. fortuna incipit manere. i. stabilis esse q̄ tunc desinit. i. desistit
esse fors. Sicut em̄ non simul stant q̄ aliquis sit homo et nō sit rationalis sic nō stāt
simul q̄ sit fortuna et non sit mutabilis. Nota q̄ sicut cōmittens velum vento
amplius non est in potestate sua duci quo vult. sed secundū impetū venti ducitur
et sicut cōmittens semina agro non est in potestate eius q̄ proueniant anni fertiles
vel steriles. sic a simili qui cōmittit se fortune non est in potestate suayt habeat fortu-
nam p̄speram vel aduersam. Nota circa hoc q̄ dicit voluentis rote. q̄ antiqui-
tus fortuna depingebatur cum rota hac ratione. nam in rota sunt quatuor diuersi-
tates. vna pars est summa. alia infima. tertia qua de summo descenditur ad ymum.
quarta qua de ymo ascenditur ad summū. Similiter in homib⁹ inueniuntur qua-
tuor varietates. quidam em̄ sunt in summa p̄speritate. tales sunt eleuati in rota for-
tune. Alij sunt in summa aduersitate tales iacent deiecti sub rota. Tertij declinant
de prosperitate in aduersitatem tales descendunt de summitate rote. Quartij proce-
dunt de aduersitate in prosperitatē. tales ascendunt rotam fortune Unde eleuatus
in rota fortune dicit. glorioz eleuatus. descendens dicit. descendendo mortificatus. de-
iectus dicit. Infimus aye rotoz. ascendens dicit. letus ad alta veboz.

Liber.ii.

Nota q natura non assuescit in contrariū. nam si laps milesies piciatur sursum non assuescit ascendere sursum cū natura eius sit descendere. Sicut ergo esset stolidissimus qui laboraret alicui auferre sui naturam. sic stolidus est qui laborat fortune auferre mutabilitatē que est eius natura ergo dicit philosophia at oim stolidissime.

Metrum primum secundi libri.

Hec cum supba
verterit vices
dextra. hic inci
pit primum metrum huius
secundi qd dicitur ypo
nauticu ab inuētoze qz
labor nautaz cantu bu
fismōi metri sublenatur
et dicitur metrum iambi
cum a pede prediante
est autem iambus pes
contrarius trocheo
cōstans ex prima breui
et vltima longa. et dicit
metrum trimetrum licet em
hoc metrum habeat sep
pedes tamē cōputando

Metrum primum libri secundi.

Hec cū supba verterit vices dextra
Estuantis more fertur euripi.
Dudū tremendos seuā proterit reges.
Humilēqz victi subleuat fallax vultū
Nō illa miseros audit haud curat flet?
Altroqz gemit? dura quos fecit ridet
Sicqz illa ludit. sic suas probat vires.
Magnumqz suis monstrat ostentum.
Si quis visatur vna strat? ac felix hora

duos pedes pro metro erit metrum trimetrum. In quo metro philosophia describit mores fortune dicens. Cum hec scz fortuna verterit vices idest alternationes prosperitatis et aduersitatis supba dextra. et cū fertur more euripi. i. maris estuantis. i. insidantis. tūc fortia seuā. i. crudel? proterit. i. cōculcat reges dudū tremēdos. i. metuēdos et ipsa fallax subleuat et aduersitate humilē vultū victi. i. depressi. nec ipsa audit flet? nec curat miseros. i. paupes. et ipsa existēs dura. qz nō flectitur ad volūtatē hoīm ridet. i. deridet vltro. i. spontaneē gemitus miserorū quos fecit sic illa ludit sic probat idest experitur suas vires et ipsa monstrat suis magnum ostentū idest miraculum si quis visatur vna hora stratus idest aduersitate depressus. et felix idest prosperitate eleuatus. q. d. fortuna videtur exhibere suis idest hominibus qui bonis eius inbiant magnum miraculū quando aliquis subito videtur mutari de aduersitate in prosperitatem et ecōuerso.

Nota q fortuna dicitur supba eo q nullum veretur nec aduertit probitatem nec maliciā alicuius. et si vocatur more superbiorum obaudit. Nota q euripus secundum aliquos est ventus turbinis et dicitur euripus quasi eurus rapidus et est eurus nomen venti. Secundū alios autē et forsan melius euripus est brachium vel sinus maris cuius decursus est incertus et ppter incertitudinem sui cursus frequenter periclitantur ibi naues. et dicitur ab eu quod est bonum et ripa quasi bona ripa per contrarium. sicut ergo cursus euripi estuantis est incertus sic et mutabilitas fortune. Nota q de operatione fortune qualiter hos eleuat et hos deprimat loquitur alanus in antiscandiano dicens. Precepitem mouet illa rotam motusqz laborum. Nulla quies claudit nec sistunt otia motu. Hos premit hos eleuat hos deicit. erigit illos. Logit et in varios homines

Prosa.ii.

descendere casus. et samariensis alias pauper henricus. Quicquid agas. quicquid dicas. quicquid patiaris non facis ut retrahas que mea dextra trahit. Sic ego primatum venerandaq; sceptrum tenebo. Et pro velle meo mel tibi selq; dabo.

Uellem autem pauca. Hic incipit prosa secunda huius secundi in qua philosophia probat boecio non esse conquerendum de fortuna. quia nihil sibi abstulit et introducit fortunam

Prosa secunda secundi libri.

Uellem autem pauca tecum fortune ipsius verbis agitare. Tu igitur an ius postulet animaduerte. Quid tu o homo ream me quotidianis agis querelis. Quam tibi fecimus iniuriam. Que tibi tua detraximus bona. Quouis iudice de opus dignitatumq; mecum possessione contende. Et si cuiusquam mortalium proprium quid horum esse monstraueris ego ea tua fuisse que repetis sponte concedam. Cum te matris utero natura produxit nudus rebus omnibus inopemq; suscepi. te meis opibus fovi: et quid te nunc impatientem nostri facit. fauore prona indulgentius educaui. Et omnium que mei sunt iuris affluentia et splendore circundedi. Nunc mihi retrahere manus libet: habes gratias velud usus alienis. Non habes ius querele tanquam tua perdidideris. Proorsus.

alloquentem boetium. et diuiditur. quia primo persuadet boetio introductionem fortune. Secundo introducit eam ibi. quid tu o homo. Primo philosophia dicit. o boecio. ego philosophia vellem tecum pauca agitare. id est discutere verbis ipsius fortune tu vero animaduerte an ius. id est iusticia postulat hoc. Nota quod similitudo orationis quoadque generat fastidium. ideo quoadque ipsam oportet mutare. unde Tullius. in li. rethorice dicit. sermo neque in dicendo commutare oportet ut facile facietas varietate vitetur. id philosophia hic variat orationes per introductionem nonne persone utendo periphrasem que figura a tulio vocatur conformatio. persuadet igitur philosophia Boetio introductiones fortune dicit. Vellem antequam

Quid tu o homo. Hic

philosophia introducit fortunam alloquentem boecium que ostendit querimoniam eius esse iniustam. quia nihil sibi abstulit. Primo ergo fortuna ostendit quod nihil boetio iniuste abstulit. secundo quadam responsione boecij excludit ibi. at tu mores. primo ergo facit quod dictum est et tunc secundo respondet tacite questioni. primo dicit fortis ad boecio. Tu o homo quod agis. id est. vexas vel facis me rem quotidianis. id est. assiduam querelis. quod. d. facere non deberes quam tibi fecimus iniuriam. quod. d. nullam. que tua bona tibi detraximus. quod. d. nulla contende mecum in iudicio de possessione operis et dignitatum coram quocunque iudice et si non monstraueris aliquid esse proprium horum bonorum cuiusquam

Liber.ii.

mortalium ego sponte concedam tibi ea que repetis fuisse tua. q̄ ante non sunt tua nec alicuius hoīs ppria probo tibi. q̄ cum natura produxit te de vtero matris ego suscepi te nudum et inopem. i. carentes omnibus rebus et foui te meis opibus et ego prona. i. prompta. educaui. i. nutriui te indulgentius. i. clementi⁹ fauore. i. gratia mea quod te nunc facit impatientem nostri. i. contra nos. quia si boecius a principio nō fuisset nutritus prosperi

rare fortune non fuisset impatiens de amissione eius. et subdit. Ego circūdedi te affluentia et splendore omnium bonorum que sunt mei iuris idest potestatis. nūc autem libet. i. placet mihi retrahere manū. tu habes gratiam. i. mihi referre grates tanq̄ usus alienis. non habes ius que rele tanq̄ tua perdidisti quid igitur ergo ingemiscis querulando nulla tibi a nobis illata est

violentia. opes. honores. et cetera talium sunt mei iuris. i. potestatis et famule mee sc̄z honores et potestates recognoscunt me dñam mecum veniunt mecum recedūt audacter affirmem si tua forent que conqueris amissa nullo modo ea p̄didisses. Nota q̄ tota ratio fortune in hoc cōsistit. Nulli manet rationabilis querimonia de eo qui nihil aliorū aufert. sed ppria pro suo libito disponit. sed fortuna nihil abstulit qd̄ erat boecij. sed ppria disposuit pro suo libito ergo &c. Nota de hoc q̄ dicit q̄ tibi tua. Seneca dicit in de remedijs. Non est tuum qd̄ fortuna fecit esse tuū. Alienus est om̄e quicquid optando euenit et nihil ipsius propriū putari licet qd̄ eripi potest

Nota q̄ homo pducitur nudus ex vtero matris. p hoc innuitur magna eius miseria. si em̄ homo nudus nascitur et nullo indigeret minus esset miser. sed q̄ nudus nascitur nihil possidens et pluribus indigens ideo magis miser est. vnde paup̄ benricus. primitus in mūdo tecū tua quāta tulisti. Nudus eras primo et postea nudus eris. Nota q̄ bona exteriora non sunt propria hoīs. q̄ dicit Seneca. Nihil propriū dicas quod mutari potest fortis. te poscit quod dedit donū quod dari potuit auferri potuit et quod fortuna non dedit non eripit.

An ego sola meum ius exercere. Hic respondet tacite questionī. diceret aliquis fortune. licet bona exteriora sint tua: tamen postq̄ ea homi contulisti non deberes amplius auferre. huic questionī respondet fortuna dicens. q̄ hoc esset contra ius et contra naturam suam quam nullus debet sibi auferre. ymo debet vti sicut ceteræ res vtuntur sua natura vnde dicit. Nūquid sola prohibeor exercere ius meum cum omnia alia exercent naturam suam. quod declarat. quia licet idest licitum est celo proferre lucidos dies et eos condere idest abscondere tenebrosis noctibus et licet anno redimere idest ornare. vultum idest supersiciem.

non ap̄ totū

terre nunc .i. aliquādo floribus sicut in vere nunc frugibus . sicut in estate . nūc cōfundere eas nimbis . i. pluuijs et et frigoribus sicut in autūno et hyeme . ius . i. natura est mari . nūc . i. aliquādo . s. tēpore sereno . blandiri . i. blandū esse . equore strato . i. pacifico sed tēpore tēpestatis inborescere . i. horridū apparere . pcellis ac fluctib⁹ . i. inundationibus . nūquid inexplēta . i. insatiabilis cupiditas hoīz alligabit nos ad cōstantiā

Nunc nimbis frigoribusqz cōfundere
Ius est mari nunc strato equore blandi
ri nunc pcellis ac fluctibus inboresce
re . Nos ad constantiaz nostris morib⁹
alienam inexplēta hominū cupiditas al
ligabit : hec nostra vis est . hūc continu
um ludum ludimus . Rotam volubili
orbe versamus . infima summis : summa
infimis mutare gaudemus . Ascende si
placet . sed ea lege ne vti cū ludicri mei
ratio posset descendere iniuriam putes
An tu mores ignorabas meos : Nescie
bas Cresum regem lidozum cito paulo
ante formidabilem : mox deinde miserā
dum rogi flāmis traditum misso solit⁹
imbres defensum : Nunc te preterit pau
lum parsi regis a se captū calamitatibus
pias impendisse lacrimas .

alienā nostris moribus
quasi di . non em̄ hec est
nostra vis . i. naturalis
potestas . hūc ludū cōti
nue ludimus . rotaz ver
samus . volubili orbe . i.
veloci circulatōe . et nos
gaudemus mutare infi
ma . i. aduersa summis . i.
p̄speris et sūma infimis
idest p̄spera aduersis .
tu bo . ascende rotaz no
stram si placet . sed ea le
ge . i. cōditione vti ne pu
tes tibi fieri iniuriā si cō
tigit te descendere cū rō
mei ludicri . i. ludi ioco
si hoc poscet . Nota q̄
quolibet res in sua natu
rali operatione delecta
tur . frustra ergo laborat
qui naturaz rei auferre
conatur cū natura non
assuescat in cōtrariis . vñ
paup̄ henricus . Nōne
sua licet quis sic viatur

arte . Quod sibi fors dederit vititur ois hō . Miles equis . piscator aquis . et cleric⁹
hymnis . nauta fretis . pugiles marte . poete metris . rusticus arua parat . nūciat mer
cator auarus . Virgo legit flores . stultus amator amat . Seminat in spinis nature iu
ra retractans . Nota q̄ dicit cupiditatem hoīm esse inexplētam . quia dicit aristo
teles secundo politicorū . Infinita est concupiscentia hoīm ad cuius repletionem
multi viuūt . Et seneca . xvi . epistola . Naturalia desideria finita sunt . ex falsa autē opi
nione nascentiavbi desinant non habent . et . lxiij . epistola . Omia aliquis contemne
re potest . omnia autem habere non potest .

An tu ignorabas meos . Hic fortuna excludit quandam responsionem boeci
Posset enim dicere Boecius . O fortuna ego conquestus sum de tua mutabilitate . quia ignoravi mores tuos . Hanc responsionem excludit fortuna per plura . nota
Boecium ex quibus poterat perpendere mores et stabilitatem suam et dicit .

¶ Nunquid tu ignorabas mores meos . quasi diceret . nonne sciebas quomodo

Liber.ii.

cresus rex lidorum qui prius erat formidabilis cyro regi persarū. sed postea captus fuit a cyro et traditus ignibus ad cremandū. sed ymbre misso celitus fuit defensus et euasit. Nunquid etiam preterit te quomodo paulus consul romanus fudit pias lacrimas super calamitatibus. i. miseris persi regis quē captiuauerat. quid cū aliud deflet clamor tragediarū. i. poematus reprehendentis vicia hominū nisi me fortunaz subuertentē felicia regna indiscreto ictu. i. incerto euentu. nōne existens adolescentulus didicisti iacere in

limine. i. in domo iouis duo dolia. vñū bonum aliud malū. de quib⁹ oportuit vnūquēqz intrā rem gustare quid conquereris si vberius de bonorū parte sumpsiſti quid cōquereris si a te nō tota disceſſi. quid cōquereris. si hec mei mutabilitas ē tibi iusta causa sperandi meliora. i. pspere tamē ne pro nō cōtabescas. i. deficias aīo et tu locat⁹ infra cōre gnum oībus. i. in mūdo

Quid tragediarū clamor aliud deflet nisi in discreto ictu fortunaz felicia regna vertentē. Monne adolescentulus

duo dolia Vnum quidem malum aliud autē bonum in iouis limine iacere didicisti. Quid si vberius de bonorū 3 parte sumpsiſti. Quid si a te nō tota disceſſi. Quid si hec ipsa mei mutabilitas iusta tibi causa est sperandi meliora. Tamen ne animo contabescas et intra

desideras viuere pprio iure. qz hoc esse non potest vt eximaris a cōi lege hominū.

Nota qz cum cresus rex lidorum esset pugnaturus contra regem persarum ipse consuluit appolinem de successu pugne. qui respondit sibi hūmōi versiculo. Cresus pdet alim transgressus plurima regna. Alim est fluuius quidaz. quē versiculū Cresus sic intellexit. qz cresus transgressus alim perdet. i. destruet plurima regna ipsius Cyri. sed appoli. sic intellexit. cresus transgressus alim perdet. i. amittet plurima regna sua. et hoc contigit. nam ipse cum transgressus esset alim victus est a cyro et in ignē positus. sed tāta inundatio pluie facta fuit qz extinctus fuit ignis et euasit de quo cum multum gloriaretur dixit filia sua nomine fauia. O pater expecta vltimam diē ante quaz non est gloriandum. Quadaz vero nocte vidit cresus in somno qz esset super altam arbozem vbi iupiter eum rigabat et pheb⁹ eum siccabat. quod somni⁹ cum retulisset filie sue respondit filia. Tu eris captus a Cyro et in cruce suspensus vbi iupiter. i. pluuia te rigabit. et pheb⁹. i. sol te siccabit. quod ad vltimū contigit ex quo pōt ppendi mutabilitas fortune. Nota qz paulus consul romanus missus fuit pugnare contra regem persarum qui erat superbissimus hominum. cum autem ipsum deuicisset considerans prosperitatem preteritam et aduersitatem presentem. eius motus pietate fleuit super ipsum et dimisit eum. ex quo similiter perpenditur mutabilitas fortune. Nota qz tragedia est carmen reprehensuum vicioz. Incipiēs a pspereitate desinēs in aduersitate. et dicit a tragos grece qd est hircus latine et odos cant⁹. qz cant⁹ hūmōi carnis hircus remunera bat. inde dicit tragedi poete qz atiqz gestat facinora sceleratoz regū luctuoso carmine ppl'o spectāte. i. respiciēte

Metrum.ii.

conclnebant sicut dicit Isidorus libro etimologiarum.. Nota homerus volēs ostēdere mutabilitatem fortune describit in domo iouis iacere duo dolia vini vñū bonum aliud malū. et omīs intrantes domū de viroq; oportebat gustare. sed quofdam plus de bono. quosdā vero plus de malo. et hec descriptio publice depingebatur Atēnis in templo iouis vbi boecius studuit adolescēs existens sicut ipse testa-

commune omnibus regnum locatus.
proprio iure viuere desideras:

Metrum secundum libri secundi:

S quantas rapidis flatib⁹ incitus
Pontus versat arenas.

Aut quot stelliferis edicta noctibus.

Celo sidera fulgent.

Taras fundat opes. nec retrahit manū

Pleno copia cornu.

Humanūq; miseras haud ideo genus.

Cessat flere querelas..

Quāuis vota libens excipiat deus.

rum. Florida prosperitas minos subuertit atēnas. Yliū atrides magne caribagi
nis arces. Scipio sed multi sunt romani alia sati. Tēpora versa breui. breuis est di
stātia leti. Dis et mesti nox est vicina diei. Hec aliena docēt. et te tua facta docebūt.

Metrum secundum secundi libri.

S quantas rapidis flatibus incitus. Istud est secundum metrum hu
ius secundi quod dicitur asclepiadium ab inuētoze. coriambicus a pe
de predominante. quid sit pes coriambus prius habitum est et constat
illud metrum ex primo spondeo et duobus coriambis et pirichæo vel
iambo. quale metrum est illius hūmni. Sanctorum meritis. Secundum metrum
dicitur ferragratium ab inuētoze constans ex primo spondeo. secundo dactilo. ter
tio spondeo vel trocheo. In hoc ergo metro fortuna conqueritur de inexplēta cupi
ditate hominū dicens. Si copia idest fortuna. quam gentiles deam copie appella
bant pleno cornu fundat hominibus tantas opes quantas arenas versat. idest vo
luit pontus idest mare. incitus idest commotus. rapidis flatibus idest impetuosus
ventis. et si fundat tantas opes quot sidera fulgent in celo edita idest ora stelliferis
noctibus. et ipsa copia non retrahit manū auferendo opes. haud pro non. ideo
humanū genus cessat flere. i. fletu pponere miseras querelas. et Quis deus. p dī
gus. i. diues multi auri idest ad modū prodigi multū aurū diffūdētes ipse de⁹ libēs
excipiat vota boīm et ornet auidos. i. cupidos claris bonorib⁹ tñ iā pta. i. acq̃sita et

tur i de scolariū discipli
na. Per domū autē io
uis homerus significa
bat mūdū. p duo dolia
p̃speritatem et aduersi
tatem. et omīs qui viuūt
in mundo de viroq; gu
stant. quidā plus de p
speritate quidā plus de
aduersitate. Nota di
cit fortunā subuertentia
felicia regna dicit Sam
fredus in poetria. Hoc
vñū p̃scire potes q
nulla potestas. Esse mo
rosa potest. q; res for
tuna secundas. Impat
esse bīenes. si vis exem
pla priores. Respice for
tunas enarrant illa prio

Liber.ii.

possessa nil videtur eis sed sua rapacitas vorans quesita .i. acquisita. pandit idest manifestat alios hiatus idest receptacula cupiditatis. Et tunc querit fortuna que iam frena retentent. i. detinebunt certo fine. cupidinem. i. auariciam hominum precipitem. i. precipitantem hominem. cum sitis. i. desiderium habendi fluens largis muneribus arde scit in homine. et ideo ille qui intrepidus terrore aduersitatis et gemens credit sese egere. ille nunquam diues agit. i. vitam ducit. Nota circa hoc quod dicit pleno copia cornu quod cum Hercules

quodam tempore luctaretur cum achileo et achileus mutaret se in thaurum Hercules apprehendens ipsum per cornu effregit illud et repletus pomis et floribus odoriferis sacrificauit illud fortune quod cornu dicitur fortuna quibusdam propinasse plenus quibusdam vacuus quibusdam semiplenus secundum diuersum statum prosperitatis et aduersitatis hominum. Nota quod fortuna inuebitur contra auariciam hominum quod Tullius in libro tusculanarum que

stionum. d. auaricia studium pecunie habet quam nemo sapiens concupiscit. ea enim quasi malis venenis imbuta corpus animique virilem offendit. ipsa enim in saciabilis manens neque copia neque inopia minuitur. et in eodem hoc dicit. Quid est quod multi cupiditate pecunie feruntur quorum ita perturbantur animi ut non multum absint ab insania et dicit Seneca. lxxv. epistola. Auaricia nunquam habet maius malum nisi quod ingrata est et. lxxiiij. epistola. Auaros comparat canibus dicens. Audisti aliquem canem missum a domino panis frustra aut carnis aperto ore captantem quicquid arripit protinus integrum deuorat et semper ad spem futuri inhiat. Idem etiam euenit nobis quicquid nobis fortuna expectantibus porrigit illud sine omni voluntate dimittimus et statim ad rapinam aliterius erigimur. Nota qui credit se egentem non est diues sed pauper. quia dicit Seneca prima epistola. non qui parum habet. sed qui plus cupit pauper est. Quid enim refert quantum illi in archa. quantum in horreis lateat si alieno biatu imminet. Nota quod diuicie non tollunt auariciam sed augmentant. unde Seneca. xvi. epistola dicit. Congeratur in te quicquid locupletiores possederunt ultra priuatum pecunie modum fortuna te prouebat auro tegat purpura vestiatur terrarum marmoribus abscondat accedant statue et picture. et quicquid vlla ars elaborauit maiora cupere ab his desistes. unde Iuuenalis. Interea pleno disturget sacculis ere. Crescit amor nummi quantum pecunia crescit.

Multi prodigus auri.

Et clavis auidos ornet honoribus.

Nili iam parva videntur.

Sed quesita vorans sua rapacitas

Allos pandit hiatus

Que iam precipitem frena cupidinez.

Certo fine retentent

Largis cum potius muneribus fluens

Sitis ardescat habendi

Nunquam diues agit qui trepidus gemens

Sese credit egentem

Prosa tertia libri secundi.

Prosa tertia secundi libri.

Prosa tertia.

His igitur si pro se tecum fortuna. Sic incipit tertia prosa huius secun-
di in qua philosophia probat Bo. non debere conqueri de fortuna quia multa
bona sibi contulit et primo inquit philosophia quid sentiat de dictis fortis.
secundo bona fortune sibi collata enumerat ibi. Verumtamen. Pri-
mo ostendit philosophia quod Bo. nihil habeat loqui contra fortunam. secundo Boeci-
us respondet. Tercio philosophia eius responsionem approbat sicut patebit.

His igitur si pro se tecum verbis
fortuna loqueretur. quid profecto
contra hisceres non haberes. At
si quid est quo querelam tuam iure tuearis
proferas oportet. dabimus tibi dicen-
di locum Boe. Tum ego speciosa quidem
ista sunt inquam. Oblitaque rethorice
ac musice melle dulcedinis. tum tantum
cum audiuntur oblectant. Sed mise-
ris malorum altior est sensus. Itaque
cum hec auribus insonare desierint in-
situs animum meror pregrauat.
Philosophia et illa ita est inquit.
Hec enim nondum morbi tui remedia.

dicens primo. Si for-
tuna loqueretur tecum
his verbis pro se profer-
to pro certe tu non ha-
beres quid contra hisce-
res. id est non haberes
unde aperires os ad re-
spondendum fortune ac si
quid est quo tuam que-
relam iure tuearis oportet
id est necesse est ut pro-
feras dabimus tibi locum
dicendi. Tunc boe. re-
spondet. Speciosa quidem
sunt ista que fortu-
na dixit et sunt oblita id
est delinita melle. id est dele-
ctatione rethorice dul-
cedinis. scilicet quantum ad pro-
sam. ac per et musice dul-
cedinis scilicet quantum ad

metrum et tantum tunc delectant animum meum cum audiuntur. sed sensus id est per-
ceptio malorum est altior id est profundior miseris quas ista possint attingere. qua-
si dicat quis verba fortune superficialiter me delectent. tamen ad profunditatem
mei doloris non attingunt. Itaque id est ergo cum hec verba fortune desierint id est
cessauerint insonare auribus meis meror incitatus id est immixtus pregrauat animum
meum. Tunc philosophia approbat responsionem Boecii dicens. Ita est hec enim
verba fortune nondum sunt remedia tui morbi. sed sunt quedam fomenta id est le-
uimeta aduersum curationem id est contra sanationem contumacis doloris. nam
remedia que penetrent id est immittent se in profundum perturbationum expellen-
do causam radicalem tui morbi ista amouebo id est apponam cum fuerit tempesti-
uum. Nota quod Boecius nihil habuit loqui contra verba fortune. quia verum
dixit et contra veritatem non est loquendum. Nam vero omnia consonant veritas
sibi ipsi attestatur secundum aristotelem. Nota hisco est verbum inchoatiuum et pro-
fertur per sincopam. quia regulariter deberet dici hisco. unde hicere est biatum in-
choare cum aliquis aperit os. Nota quod oblitus altera producta est participii ver-
bi obliuiscor. Sed oblitus altera correpta descendit a verbo obliuo et obliuiscor id
est quod maculatus. unde versus. Immemor oblitus notat oblitus est maculatus.

Nota circa hoc q̄ dicitur in istis meror animum aggrauat q̄ quis nō doleret & infortunium onulli cōtingit nisi aīo multuz eleuato super fortunaz. quia. d. Seneca lxx. epl'a. plus ego te dolere nolo sed vt nō doleas vix exigere audeo. nulli autē ista firmitas animi cōtingit nisi multū supra fortunā eleuato. & subdit. illud agam⁹ vt iocunda nobis fiat amissorū recordatio. nemo libēter ad id redit qđ nō sine tormēto cogitaturus est. Nota q̄ p̄ rethoricas et musicā dulcedinem fortune bo. adhuc nō fuit resistentus virtuti & sapientie qđ attestat e i⁹ meror aggrauās aīz. Nam virt⁹ et sapientia dolorem et merorez op̄mit. vnde Seneca. lxx. epl'a. Quemadmoduz minuta lumina claritas solis obscurat sic dolores mesticias. iniurias. sapientia et virtus sua magnitudine elidit atq; opprimit. Tercū tamen ne te existimari miseruz velis. hic p̄bia enumerat bona fortis bo. collata rōe quorū non debuit se estimare miserū. & primo enumerat bona preterita que ipsuz felicē fecerūt postea enumerat in quarta p̄sa bona que ipsuz in p̄senti felicē ostendūt. primo igit p̄bia describit felicitatē suā preteritā. scđo excludit quandam obiectiōez ibi. Quid sit idcirco. Primo enumerat quedam bona cōmunia. scđo magis specialia. scđa ibi. Preterea libet. Primo dicit. O boe. si velis te existimare miserū nūquid oblitus es numerū et modū felicitatis tue. taceo id est pertrāseo q̄ te desolatum. i. priuatum parente id est patre & matre cura summoz viroz id est cōsulū romanorū te suscepit. et tu delectus id est de aliis elect⁹ in affinitate principū ciuitatis cepisti prius esse carus q̄ proximus qđ est preciosissimū genus propinquitatis quis nō predicabit te felicissimū cū tāto splēdore tuorū soceroz cum tāto pudore coniugis id est vxoris et cum oportunitate id est oportuna felicitate masculine prolis. q. d. nullus est qui non indicauerit te felicem in hiis. Nota q̄ triplex est genus propinquitatis. Primū qđ contrahit ex genealogia & i tali p̄pinquitate aliquis simul efficitur primus et car⁹ naz frater fratri est carus et propinquus. Alia est p̄pinquitas que cōtrahit ex matrimonio & vocat affinitas & i tali p̄pinquitate aliquis prius efficitur propinquus q̄ carus. Tertia p̄pinquitas contrahitur ex bonis moribus et virtutibus & hoc est preciosissimū gen⁹ p̄pinquitatis. & i tali aliq; prius efficitur carus q̄ propinquus & sic. B. p̄a factus fuit romanis principibus carus rōe virtutis q̄ propinquus m̄monii cōtrahendo cū eis. Nota q̄ p̄bia dicit boeciū fuisse

sed adhuc contumacis aduersus curati
onem doloris fomenta quedam sunt.

Nam que in profundum sese penetrāt
cum tempestiuum fuerit admouebo.

Verumtamen ne te miseruz existimari
velis: an numeruz modumq; tue felici
tatis oblitus es. Taceo q̄ desolatus p
ente summozum te viroz cura susce
pit delectusq; in affinitatem principū
ciuitatis quod preciosissimum propin
quitaris genus est prius carus q̄ pro
ximus esse cepisti. Quis non te felicis
simum cum tanto splendore soceroz;

Prosa.iii.

felicem splendore focerorū in plurali cum tamen non habuerit nisi vnus focerū. nam focer dicitur cuius filiā aliquis ducit et nō legif q̄ bo. habuit duas vxores. ad hoc potest dici q̄ hic accipitur focer large nō tantū p̄ patre vxoris. sed etiā p̄ fratre qui large etiā potest dici focer. ergo dicit pluraliter focerorū. Nota q̄ ex tribus p̄bia dicitur hoc. felicē fuisse ex honestate focerorū. ex pudore cōiugis. ex oportunitate masculinē plis .i. suorū filiorū.

tum coniugis pudore: cum masculinē quoq; prolis oportunitate predicabit.

Pretereo. libet enī preterire cōmunia assumptas in adolescentia negatas senibus dignitates ad singularem felicitatis tue cumulū venire delectat. Si quis rerum mortalium fructus vllum beatitudinis pondus habet: poterit ne illius memoria lucis quantalibet ingruentius malorum mole deleri. Cum duos pariter consules liberos tuos domo prouehi sub frequentia patrum sub plebis auctoritate vidisti cum eisdem in curia curules insidentibus tu regie laudis orator ingenū gloriā facundie meruisti. cum

line plis .i. suorū filiorū.

Pretereo. libet enī preterire cōia. hic p̄bia enūerat quedā bona specialia ex quibus bo. nō debet se estimare miserum. et. d. ego pretereo .i. p̄transire. volo. q̄ mibi libet preterire cōia bona et delectat me venire ad specialem cumulū tue felicitatis. s. ad sumptas dignitates in adolescentia negatas senib⁹. et subdit si quis fructus mortalium rerum habet vllū pōdus beatitudinis. i. si p̄pter aliquod tēporale bonū hō debet dici felix poterit ne memoria illius lucis. i. tue felicitatis. quā iam dicā deleri quātalibet mole.

id est quocūq; pondere ingruentius malorū. q. d. nō potest deleri. et que est illa felicitas cū tu vidisti liberos tuos. i. filios tuos pariter cōsules. i. i cōsules electos p̄uehi. i. duci de domo tua sub frequentia. i. diligētia patrū. scz seniorū et sub auctoritate. i. sub gaudio plebis et cū tu eisdē filiis tuis insidentibus curules. i. sedes iudicarias orator. i. predicator regie laudis meruisti gloriā ingenij et facundie. cū tu mediis incircoscis multitudinis triūphali largitione. i. victorali triūphatione ut ego opinor. tu disti verba. i. deceptiones fortune cum te illa demulcet dum te fouet ut suas delicias tu abstulisti munus qd nūq; cōmodauerat vlli id est alicui p̄uato id est extraneo vis ne cum fortuna ponere calculum. i. computationem. nunc ipsa fortuna primum perstrinxit te oculis liuentibus id est inuidis. si consideres numerus et modus lectorum et tristitiam. i. p̄speritatis et aduersitatis adhuc non potest te negare felicem.

Nota p̄bia p̄ hoc q̄ dicit pretereo et prius dicit taceo utitur quodam colore rethorico qui dicitur occupatio. et diffinitur sic a Tulio. Occupatio est cū dicimus nos preterire aut nescire aut nolle dicere illud qd tamen maxime dicimus. Nota q̄ mos erat romanorū ante. xxx. annos nulli conferre aliquā dignitatē nisi propter singularem dignitatē vel p̄bitatē vel p̄pter publice rei euidentē vtilitatē. bo. autē in adolescentia ante. xxx. annos electus fuit in cōsulē. et hoc p̄bia vocat felicitatē cōmunē

non q̄ cōiter omnibus hoc concederetur. sed quia non solum boe. sed alijs paucis hoc accidit. Refert em̄ Tullius in li. de amicitia. q̄ scipio ante. xxx. annos bis factus est cōsul. similiter Germanicus iuuenis cōsul factus est ante. xxx. annos. sed singula rem felicitatē boe. tangit. dicens. Cum duos pariter consules. Nota q̄ secundum Isido. in libro etimologiaz. curules erant sedes in quibus magistratus sedentes tura reddebant. et dicitur

tur curules a curru. ga-
tali sedeytebatur in cur-
ru iudices quo vehebā-
tur. vt expeditius popu-
lo iudicia redderet. Mo-
ta q̄ consuetudo erat a-
pud romanos in electō-
ne cōsulū habere sermo-
nem ad populū de lau-
dibus regū et electoz
in magistratū. et si bene
predicabat inde gloriā
cōsequēbatur huius ser-
monem fecit boecius in
electione suoz filioz. in
consules et exinde sua

in circo duorum mediū consulū circū
fuisse multitudinis expectatione triūpha-
li largitōe faciasti. dedisti vt opinor ver-
ba fortune dum te illa demulcet. dum
te vt suas delicias foueret. Adunus qd̄
nulli vnquā priuato cōmendauerat ab-
stulisti. Vis ne ergo cum fortuna cal-
culum ponere. Nunc te primum liuētī
oculo prostrinxit. Si numerum modū
qz letozum tristium ve consideres: ad
huc te felicem negare non possis

gloria fuit geminata. et qz cōsimilis sermo cōsuevit fieri in triūphis in laudem corū
qui obtinuerant victoriā. ideo huius sermonē vocat triūphalem largitionem.

Nota qui bonū aliquod p̄mittit et non adimplet ille dat verba et nō rem et sic
decipit. ergo dicit phia. dedisti fortune verba idest deceptiones promittendo ei al-
qd̄ boni q̄ ipsa te ita fouet. Nota q̄ calculus in vna significatione est p̄us lapil-
lus qui calcando non ledit. et quia talibus lapillis utebantur antiqui in computan-
do. ideo calculare vel calculum ponere ponitur pro cōputare vel pro rationem face-
re. ergo dicit philosophia. Vis ne cum fortuna calculum ponere. quasi viceret. non
debes si computabis cum ea ipsa iuuentet te multo feliciorē q̄ miserum.

Quod si idcirco te fortunam esse. Hic philosophia excludit quādam obiectiōē
posset aliquis dicere. hec predicta bona non faciunt me felicem quia sunt pertransi-
toria. hāc obiectiōē excludit philosophia dicens. Quod pro sed si non estimas te
fortunatum idest felicem. quia illa abierunt que tunc videbantur leta. etiam non de-
bes te estimare miserum. quia que nunc creduntur idest videntur mesta pretereunt
Nunquid tu venisti primum in hanc scenam idest ymbriam. vite subitus idest impro-
uisus. et hospes idest advena tu ignores. que gerantur in hac vita ne pro nunquid
reris idest opinaris vllam constantiam inesse humanis rebus cum ipsum hominem
sepe dissoluat velox hora mortis. nam si fortuitis rebus est fides permanēdi licet ra-
ra tamen vltimus dies vite est quedam mors fortune etiam manentis fortune quid
igitur putas referre idest distare ne idest an tu deseras illam fortunā moriendo an
pro vel illa te deserat fugiēdo. q. d. nihil refert q̄ruqz ad inconstantia fortune siue for-
tuna boiem deserat siue deseratur manifestum est q̄ permanere non potest.

nota calculu

Metrum .iii.

Nota q̄ in rebus humanis non est constantia. cuius ratio est. In isto qđ est ge-
nituz nulla est cōstantia. qz nihil est genitū qđ non sit corruptibile et nō pmanēs sed
res humane sunt genite ⁊ pducte ergo ⁊c. Notandū qđ nō est durabilis fortūe pro-
speritas. qz ipsam cito fugat aduersitas. vnde Saufredus in poetria Omnibus ne
crede tuis si tempore paruo Illuxere tibi mox sunt clausura serenum. Nubila facta

Quod si idcirco te fortūatū esse nō esti-
mas. quoniā que tūc leta videbātur ab-
ierūt Mō ē quo te miserū te putas. quo-
niā que nūc mesta credūtur pretereunt
En tu in hāc vite scenā nūc primū subī-
tus hospesqz venisti. Vllam ne hūanīs
reb⁹ incē cōstantiā reris. cū sepe ipsum
hoīem velox hora dissoluat. Nam ⁊ si
rata est fortuitis manēdi fides. Vltimus
tamē vite dies mors quedāz fortune est
etia3 manēris. quid ergo referre putas.
Tu ne illaz moriendo deseras. An te il-
la fugiendo deserat.

Metrum tertium secundī libri.

Quā polo pheb⁹ roseis quadrigis
Lucem spargere ceperit.
Pallet albentes hebetata vultus.
Flammis stella prementibus.
Cum nemus flatus zephiri tepentis.
Vernis irrubuit rosis.

cus a pede p̄dante metrū a sit secūdi versus dicitur gliconicū ab inuentore coriam-
bicuz a pede p̄dante. in hoc metro phia declarat trib⁹ exēplis mutabilitatē mūda-
noz. primū exēplū ē de corpib⁹ celestib⁹ tale. Sole lucēte i celo tūc obscurat lumē
aliaz stellaz. Ecce mutatio stellaz quo ad lumē qđ tū p̄i⁹ appebat tpe noctis. sed
sole nobis lucēte nō appet. vñ. d. in littera. cū pheb⁹. i. sol ceperit. i. inceperit spgere
i. emittere lucē roseis q̄drigis. i. roseo curru. stella ebetata. i. obscurata flāmis. i. lumī-
bus solis p̄mētib⁹. ipa pallz. i. pallida fit scōm albētes vult⁹. Secūdū exēplū ē i terre
nascētib⁹ tale. zephīro flāte terra ornat florib⁹. sed austro flāte flores deficiūt. Ecce
mutatio in terre nascētib⁹. vñ. d. in littera. cū. i. quādo nemus irrubuit vernis. i. ver-

diem inducentqz crepu-
scula noctem. ppter qđ
nō est adhibenda fides
rebus fortuitis. Mo-
ta qđ phia tangit vnā ra-
tionē qđ fortia nō sit cō-
stans que talis est. ho-
mo nō est cōstans. ergo
nec fortia. ācedēs pz
qz hoīem sepe dissoluit
velox hora mortis. cōse-
quentia pbat ex hoc qz
fortuna nō habet esse ni-
si circa hoīem cū sit in a-
gentib⁹ a pposito. secū-
do phisicoz. ergo dicit
phia. nihil differt quo
ad incōstantiaz fortune
sue fortia derelinquat
hoīez fugiendo siue hō
derelinquat ipsaz mori-
endo quocunqz mō fiat
semper ipsa est incōstās
et non permanens.

Metrum. iij. secūdi li.

Quā polo pheb⁹
bus roseis qua-
drigis Istud est
metz. iij. h⁹ secūdi cui⁹
prim⁹ versus dicit saphi-
cus ab inuētore trochai

Lib. ii.

nalib⁹ rosis flatu zephiri tepētis. i. calentis. si auster nebulosus spiret. i. flare inceperit insanū. i. insane iam decus rosarū abeat spinis. i. recedat de spinis. Tertiū exemplū est de mari tale. Quando mare non agitur ventis apparet tranquillū. sed ventis agitatū efficitur tēpestuosū. ecce mutabilitas maris. vnde dicit in littera. Sepe mare radiat. i. splēdet tranquillo sereno. i. serena trāquillitate immotis. i. nō motis fluctib⁹ sepe aquilo cōcitat. i.

puocat furentes pcellas. i. tempestates verso equore. i. moto mari.

Tūc hortatur pbīa ne credam⁹ bonis fortune dicens. Si mūdo cōstat idest pmanet sua forma rata vt ex dictis patet ⁊ si mūdus variat tantas vices. i. alternationes. tūc crede caducis. i. trāsitorijs fortunis beīs. i. noli credere. ⁊ loquitur ironice. debet em̄ intelligi p contrariū crede. i. noli credere bonis fuga

cibus qualia sunt bona fortune quod patet ex hoc. quia constat. i. manifestum est et est positum idest stabilitum eterna lege. i. diuina lege vt nihil genitum constet. i. immutabiliter permaneat. Nota q^d poete attribuit soli quadrigas que dicitur a numero quatuor equorū. Poete em̄ fingunt cursū solis trahi quatuor equis propter quatuor diuersitates solis. Nā sol cū oritur est rubens. hora tertia splēdens. hora meridiei feruē. sed hora vespertina est tepēs. Lune vero attribuit bigā ppter duas pppietates lune. nā luna virtualiter est frigida et humida. Nota circa hoc q^d dicit crede fortuitis bonis. Seneca. d. in li. de cōsolatōe filij elye. Nunq^m ego fortie credidi que cū meci videretur pacē agere oīa quecūq^z in me indulgētissime cōferebat pecuniā. honores. gratiā. eo loco posui vnde posset sine motu meo repetere. Interualū magnū inter me et ipam habui itaq^z nec illa abstulit nec emisit. Meminē aduersa fortia cōminuit nisi quē secunda decepit. fortuna fortes metuit. ignauos expauit. opes auferre potest. aīm autē subripere non potest. Nota q^d pbīa bona fortie appellat caduca. q^d dicit Seneca. lxxviij. eplā. Omnia ista in que fortia dñiū exercet sua sunt sicut pecunie. honores imbecilla sunt. fluida mortalia sunt ⁊ passiones incerte. Nota dicit nullū genitum esse constans dicit Seneca eplā preallegata. Oīa mortalia minuitur. cadunt. deferuntur. decrescit. exhauriuntur. itaq^z in illis in sorte causa incerta inēqlitas est diuinorū aut vna natura ē. Prosa. iij. secūdi libri.

Quam ego vera inquā. Hec est quarta p̄sa bui⁹ secūdi in qua pbīa pbat hoc. non esse conquerendū de fortuna ppter presentia bona que sibi dereliquit. et primo hoc. constitetur fuisse felicem deplāgens presentes infelicitatem. secundo pbīa ostendit ipsum esse felicem in presenti ibi.

Sed q^d tu di. ergo bo. P bīa nutrit oīm virtutū tu cōmemoras vera nec possū in

Prosa.iiii.

fieri. i. negare velocissimum cursum. i. recessum mee prosperitatis. sed hoc est quod coquit. i. anxiat vehementer me recolentem preterita prosperitate. nam in omni aduersitate fortune infelicissimum genus infortunij est fuisse felicem et iam non esse. Nota phia dicitur nutritrix omni virtuti. quia omnis virtus consistit in medio mediū non attingitur nisi recta ratione que recta ratio est sapientie et phie. Item cum phia diuidatur in practica et specu-

latiua ipsa includit prudentiam que est recta ratio agibilium. ex. vi. et bi. prudentia autem colligata est omnibus virtutibus ex eo de. vi. propterea phia dicitur nutritrix omni virtuti. Nota quod recordatio preterite felicitatis cogit hominem. ideo. d. Sene. lxxv epla. Illud agamus ut iocunda nobis fiat amissio. recordatio. hoc autem corrigat cum animus preparatus est ad amissionem eorum. Nota quod duplex est infortunium quoddam continuus aliud interpolatus siue discontinuus. primum infortunium est infelix. secundum est infelicissimum. Infortunium enim continuus ex consuetudine minime nocet. quia dicitur Sene. in li. de tranquillitate animi. Tollerabilius est bona non acquirere quam acquirere amittere. ideoque letiores videbis quos for-

Quam ego vera inquam commemoras. Virtutū omniū nutritrix nec inficiari possum prosperitatis mee velocissimū cursū. sed hoc est quod recolentes vehementer coquit. Nam in omni aduersitate fortune infelicissimū genus est fortunū fuisse felicem. Sed quid tu inquit false opinionis supplicium luis. id rebus iure imputare non possis. Nam si te hoc inane nomen fortune felicitatis mouet quā plurimis maximisque abundes tecum reputes licet. Igitur si quid in omni fortune tue censu preciosissimū possidebas: id tibi diuinitus illesū adhuc inuolutūque seruat. Poteris ne meliora queque retines de infortunio iure causari. Atqui viget incolumis illud preciosissimū humani generis decus Symachus socer: et quod vite precio non segnis emereres.

tuna nisi respexit quos deseruit. Ideo dicitur in li. de consolatione filij elie. Unum boni assidua infelicitas quod illos indurat quos verat. Infortunium autem discontinuus est cum aliquis mutatur de aduersitate in prosperitatem. et iterum de prosperitate in aduersitate et tale est infelicissimū genus. quia sepe deicit hominem in desperationem. vñ samaritan. al. pau. henri. Bona prosperitas ubi nunc es. nunc mea versa est. In luti citbara sit lacrimosa lira. o mala dulcedo subito quod sumpta venenas. quod vere copelas mellea felle graui. Sed quid tu inquit false opinionis. Hic phia ostendit bonum in presenti esse felicem propter multa bona quod adhuc possidet. secundo probat felicitatem fortunatam nulli posse totaliter euenire. Tercio probat veram felicitatem in bonis fortuitis non consistere. secunda ibi. quod est enim. tertia ibi. atque ut agnoscas. primo ponit phia quod non debet querulari bonum de infortunio cum habuisset adhuc pluribus bonis. et illa phia enserat. secundo ipsa consolatur eum ibi. Cum igitur. d. primo

Bo. q tu luis. i. patiaris supplicium false opinionis illud non potest inre imputa-
re rebus. nam si monet te inane nomen fortuite felicitatis. licet. i. licitū est vt tu re-
putes. i. cōputes mecum q plurimis. qz p et maximis bonis habundes. si igitur illud
bonū tibi seruat diuinitus illesus et inuolutus qd tu possidebas p̄ciosissimū in oī
censu. i. thesauro tue fortune poteris ne retinēs queqz meliora iure causari. i. cōque-
ri d̄ infortunio. q. d. nō

Tunc enserat bona ei⁹
atqui p̄ certe illud pre-
ciosissimū decus hīa
ni generis. scz symachus
focer tu⁹ iste viuit inco-
lumis. i. sanus qd in q̄
decus nō segnis. i. nou
tard⁹ emerēs p̄cio vite
q. d. tu tū diligēs q̄ri-
tas tuā p̄ eo exponeres
Symachus vir totus fa-
ctus ex sapientia et vir-
tutibus. ille securus sua-
rum iniuriarū ingemescit
de tuis iniurijs. viuit
vros tua modesta inge-
nio p̄cellens pudore pu-

Vir totus ex sapientia virtutibusqz fa-
ctus suarū securus tuis ingemescit iniu-
riis. Viuit vros ingenio modesta pudē-
cie pudore p̄cellens. et vt omnes do-
tes eius includam patri similis. Viuit
inquaz tibi quetantum vite huius exo-
la spiritus seruat. Quozqz vno felicitā-
tem diminui tuā: Vel ego ipsa concessē-
rū: tui desiderio lacrimis ac dolore ta-
bescit Quid dicam liberos consulares
quorū iam vt in id etatis pueris vel pa-
terni vel auici specimē elucet ingenii:

dicite. vt includaz breuiter omnes dotes. i. virtutes eius. ipsa est similis patri suo
scz Symacho. et ipsa existens exola huius vite tantū tibi seruat sp̄m. i. ipsa tantū vt
uit p̄pter te in quo vno ego cōcedo tuā felicitatē minui q vros tua tabescit. i. trista-
tur lacrimis et dolore desiderio tui quid dicā liberos tuos cōsulares quoz specimē
i. similitudo ingenij paterni. i. tui vel auici. i. aut ipsorū. scz symachi qui fuit auus ipo-
rū ex pte matris elucet. vt i id etatis pueris. quasi diceret liberi tui sunt similes patri
et auo ipsorum in prudentia in quantum etas permittit. Notandum sicut infer-
rius probabitur q in rebus fortuitis non potest consistere vera felicitas. Ideo illi
qui adeptione talium rerum felices se existimabant et ex amissione earum infelices
falsa opinione decipiebantur. et licet in opinione eorum sic esset non tamen erat in
re. ideo dicit phia ad boe. q tu false opionis supplicium luis. id rebus imputare nō
potes. Nota supliciu false opinionis est in animo non in re. vnde Sene. xvij.
epistola. Adultis parasse diuicias non fuit finis miseriarum sed mutatio diuiciarū
Nec hoc miror. non enim in rebus est viciū sed in animo. sepius em opinione q̄
re laboramus ergo infortunium Boecij non erat imputandū rebus quia non erat
sed imputandum fuit sue false opinioni. Nota q philosophia ostendit presen-
tem felicitatem in tribus consistere. scz in amicis. in vxore pudica. et filiorum suorum
prudentia. Primo enim ad felicitatem requiruntur amici. Nam amicus est p̄cio-
sissimū genus diuiciarū ex octaua prosa huius secundi. et Aristoteles nono ethi-
corum. Nemo eligit vinere sine amicis habens reliqua bona. et secundum tullium
in libro de amicitia. Qui amicitiam tollit de mundo solem tollere videtur. et Sene-
ca in de remedijs fortuitorum. Nihil est peius q̄ amicos non habere si

amicū perdidisti alii q̄re tibi est queras ubi iuvenes quere inter artes liberales inter
recta et honesta officia quere in laboribus. ad mensam ista res non queritur. Secū
do requiritur ad felicitatē politicā vxor pudica q̄ vera est. vñ Sene. in de remedij
fortuitoꝝ. Multe inter p̄bas matrimonialis ordinis ceperūt esse exēpla meretricu
larū q̄ multas ex cōiugib⁹ optimis pessimas videm⁹. ex diligētissimis dissolutissimas

Cū igitur precipua sit mortalib⁹ vite
cura retinende. o te si tua bona cogno
scas felicem cui suppetunt etiam nunc:
que vita nemo dubitat esse cariora. qua
re sicca iam lacrimas nondū est adunū
omnis exosa fortuna. Nec tibi nimium
valida tempestas incubuit. quoniam te
naces herent anchorē. que nec presentis
solamen nec futuri spem temporis abes
se paciantur. boeciū. et hereant inquā
precor. illis namq; manētibus Vt cūq;
se se habeant humane enatabimur. sed
quātūz decus ornamentis nostris deces
serit vides. **P.** Et illa. promouimus
inquit aliquātulū si te nondū totius tue
sortis piget. Sed delicias tuas ferre nō
possum qui abesse aliquid tue beatitudi
ni tam luctuosus atq; anxi⁹ cōqueraris

ex liberalissimis rapacis
simas. etiā si bonā vxorē
habuisti nō potes affir
mare eā esse p̄māsurā in
illo proposito. nihil tam
mobile nihil tam vagū
q̄ seminaꝝ volūtas. ter
tio requiritur ad felici
tatē politicā p̄les. q; se
cundū aristo. i. ethicorū.

Nō oīno felix est q̄ spe
cie turpis est aut solita
rius aut p̄le carēs. Nō.
secūdū huguētēz speci
mē est pulcritudo vel si
militudo. vel signū. vel
ymago. vel noticia. vel
expimētū. vel bonū ope
ris documētū. sed in p
posito accipit p̄ similitu
dine. Itēz scdm eundēz
auicus ca. cūz. i. ab auo
habitus vel possessus vñ
ad spm ptinēs et ponit
quādoq; pro antiquo.

Cū igitur precipua sit mor

talib⁹. Hic p̄bia ex dictis cōsolatur boe. dicēs. Ex quo hoībus est p̄cipua cura. i. ma
ximā cura retinēde vite. i. saluande vite. o te felices si cognoscas tua bona cui etiam
nunc suppetūt. i. habūdant talia bona. q; nemo dubitat esse cariora ipsa vita. quare
iam sicca lacrimas et noli flere nōdum em̄ omnis fortuna est tibi exosa. i. aduersa ad
vñz. i. oīno nec tibi incubuit. i. instetit tempestas aduersitatis nimis valida. quoniam
am tenaces anchorē. i. amici inseparabiles herent idest firmiter manent. que scz an
chorē nō patiūtur tibi abesse solamen presentis temporis nec spem futuri temporis
et dicit Boe. precor vt hereant. i. maneant ille anchorē. quia ipsis manētibus vñz
q; i. qualitercūq; res se habeant nos enatabimur euadendo aduersitatem fortune
sed o philosophia tu vides q̄tum decus nostri ornamentū idest bonorum exteriorū
quibus ornamur decesserit. Subiungit philosophia. Nōs p̄mouimus aliquātū
lum animū tuū ad consolationem si nondū piget te totius tue sortis. quia maior
pars salua tibi manet. sed non possum ferre tuas delicias. qui tam luctuosus. i. ple
nus luctu atq; anxius cōqueraris aliquid abesse tue beatitudini idest tue felicitati.

Liber.ii.

Nota q̄ sicut mors est oīm amarissima q̄ omnia abscindit omnia denorat. et quia aliqui indicant se non timere mortē. et tamen secundū senecā in de remedijs fortuitoꝝ sic. vita est oīm dulcissima. Omnia em̄ appetunt esse viuere. ideo vnum quodq̄ naturaliter nititur ad saluādū vitā. q̄ nihil est cari⁹. si ergo bo. possedit bo na que cariora sunt vita non debuit se estimare miserum sed magis felicez. Nota q̄

phīa amicos appellat anchoras. sicut em̄ tempestate incūbente p anchoram nanis retinetur et a piclitatione saluatur sic imminente aduersitate fortune homo fidelibus amicis ne succubat infortūto subleuatur. fideles em̄ amici retinēt boēm impetu fortune agitatū ne totaliter deficiatur a sua stabilitate. Nota secundū huguionē sup petere. i. subministrare vel suphabundare. sed piger re est piger esse vel peni

tere vel grauari vel offendere. Quis est em̄ tam cōposite felicitatis. Hic phīa pbat felicitatem nulli posse totaliter euenire. secundo ostēdit q̄ quāto aliquis est felicez tanto leniori aduersitate p̄sternitur. tertio cōcludit ex hīs felicitatē fortuitā amarā esse et miserā. quarto inuebitur contra homines. secunda ibi. Adde q̄ felicissimi. tertia ibi quā multis. quarta ibi. Quid igitur o mortales. primo dicit. quis est homo tam cōposite felicitatis idest tam copiose felix vt non rixetur idest discordet ex aliqua parte cum qualitate idest cum dispositione sui status idest sue fortune. q. d. nullus est ita felix. q̄ conditō idest status humanorum bonorum est anxia res. i. miserā res que nunq̄ homini tota proueniat. vel nunq̄ perpetua subsistat. Tunc declarat q̄ non tota proueniat homini. quia huic idest alicui boi exuberat sensus idest habundat pecunia. sed aliud sibi deficit. quia degener sanguis idest ignobilitas est sibi pudori. hunc autē idest alium hominez nobilitas facit notum. sed ipse inclusus angustia reifamiliaris idest paupertatis mallet idest magis vellet esse ignotus. ille idē alter homo circūfluus. i. circumdatus vtroq̄. i. tam diuitijs q̄ nobilitate. ipse deflet celibem vitam idest castam vitam. q̄ non potest forsam ducere vxorem. Ille. i. alter felix nupcijs scz habendo vxorem orbus. i. carens liberis. i. pueris ipse nutrit idest congregat censum alieno heredi. Alius autē letatus prole ipse mestus illacrimat idest ingemescit delictis idest pro criminibus filij vel filie sue. Idcirco nemo facile concordat cum conditōe sue fortune. inest em̄ singulis hoībus aliquod quod ipse inexpertus ignoret vel expertus ipsum exhorreat et sic rixatur cum qualitate sui status. Nota q̄ non est homo tam felix quin inueniat aliquā conditio nem in se quam vellet non habere propter quod misera est conditio humanorum bonorum.

num gary

Prosa.iiii.

quia nunq̃ hominē tota prouenit. quia aliquis contempnere omnia potest. sed oīa habere nemo potest. Et elicitur vna ratio ex littera. Illi conditio humanorū bonorū nō tota puenit cui su⁹ status in aliquo displicet. sed null⁹ inuenitur tam felix cui status su⁹ nō displiceat in aliquo sicut declarat in littera ergo &c. Itē sanguis seruilis cōditionis dicitur degener. q̃ boīes naturaliter liberi sunt. sed per seruitutem degenerant natura.

Alieno censu nutrit heredi. Alius prole letatus: filii filieue delictis mest⁹ illacrimat. Idcirco nemo facile cum fortune sue conditione concordat.

Inest enī singulis qd̃ inexpertus ignoret: expertus exhorreat. Adde q̃ felicissimi cuiusq̃ delicatissimus sensus est et nisi ad nutum cuncta suppetant omnis aduersitatis insolens minimis quibusq̃ prosternit adeo perexigua sunt que fortunatissimis summā beatitudinis detrahūt

ta vita casta dicitur vita celebs quasi celestis. q̃ i carne viuere preter carnem est vita celestis et angelica. Nota secundū hugulionē illacrimari est intus lacrimari vel cum dolore lacrimari et est deponentis generis. licet secundū antiquos inueniat̃ neutri generis. et sic boet⁹ ponit hic in neutro genere mestus illacrimat. Adde q̃ felicissimi cuiusq̃ hic ostendit p̃bia q̃

nota dicitur

homo magis felix leuiori aduersitate prosternitur cum hoc cōparando bo. ad alios et dicit. Adde predictis q̃ sensus cuiuslibet hoīs felicissimi idest fortissimissimi est delicatissimus idest impatientissimus nisi ad nutum suū cuncta suppetant idest habū dēt ipse erit insolens idest impaciens omnis aduersitatis et prosternitur a sua felicitate quibusq̃ minimis aduersitatibus adeo perexigua sunt idest valde exigua que fortunatissimis detrahunt idest auferunt summam idest perfectionem beatitudinis. Boet⁹ q̃ multos esse coniectas idest opinaris qui se arbitrentur proximios esse celo idest deo si eis contingeret minima pars de reliquijs idest de p̃ticulis tue fortune. Hic locus quem tu vocas exilium est patria incolentibus idest habitantibus et ita eorum iudicio spectat ad felicitatem vniuersaliter. ergo de rebus fortuitis concludit. adeo nihil est miserum nisi cum tu putes idest nisi ex reputatōe animi tui estimes et contra idest per contrariū. oīs fors est beata equanimitate idest patientia animi tollerantis. Quis est ille tam felix qui cum dederit manus impatientie idest cum fuerit factus impaciens quim ipse non optet mutare statum suū quā si diceret nullus est tam felix. Nota q̃ forsam aliquis diceret nulli homini placet status suus si deest sibi magnum fortunium. Sed defectus modici boni non impedit complacentiam status quin homo totaliter sit felix. hoc excludit philosophia dicens. quanto aliquis est felicior tanto est delicatior et quanto est delicatior tanto magis grauatur ex defectu modici boni. et sic felicissimis detrahatur complementū beatitudinis. Notandum q̃ vna et eadem res est quam vnus iudicat spectare ad miseriam alius ad felicitatem. ergo dicit philosophia. locus quem tu exilium vocas incolentibus est patria. Notandum quantumcunq̃ sit

Lib.ii.

homo habundans rebus fortuitis si aliquid displicet sibi in statu suo ipse optat statum suum mutari commendando statum alterius. unde miles emeritus laudat statum mercatoris. e contra mercator expertus pericula marina laudat miliciam. Similiter legispiri laudant agricolas. et agricole urbanos. Similiter exemplum patet in boecio de scolariu disciplina de filio incōstantie qui habēs displicentiā vnius status semp alium et aliud assumpsit

Nota q dicit nihil est miseru nisi cum putes. unde dicit Seneca sr. epl'a. Miser est qui se beatus non indicat. licet mundo imperet nō est beatus qui se beatus non esse putat. Quam multis amaritudinibus hic pbia ostēdit fortuita felicitatē esse amarā et miserā dicens. Quā multis amaritudinib' dulcedo hūane felicitatē est resp'la. i. p'mixta q' ēt si videatur iocūda hōi fruēti tñ non potest retineri quominus p' vt hō habeat eā. cū velit. i. nō potest retineri ad voluntatē hōis. et liquet. i. manifestu est q' misera sit beatitudo reru mortalium que nec perpetua perdurat apud equanimos i. apud cōstantes vel paciētes nec ipsa tota. i. simul delectat anxios. i.

miseros. **N**ota q' felicitas et dulcedo hūana nō est sine amaritudine. q' dicit beatus Bernardus. Nunq' in honore sine labore. nunq' in p'latione. sine tribulatione nunq' in sublimitate sine vanitate quis esse potest. Item alanus in anciclaudia no dicit. Sed nihil inuenio quod in omni parte beate viuat quin multas nobis de ferre querelas possit si nostram velit accusare minervam. **Q**uid igitur o mortales. hic pbia inuebitur contra homines et dicit. O mortales quare petitis idest queritis extra idest in rebus exterioribus felicitatem positam intra vos error et inficicia idest ignorantia confundit vos. ostendam tibi breuiter cardinem idest radices summe felicitatis. est ne aliquid tibi preciosius te ipso. nihil inquires. Si igitur fueris compos tui per tranquillitatez animi tui possidebis quod nunq' amittere velis

Quā multos esse cōiectas qui sese celo proximos arbitrentur: si de fortune tue reliquiis pars eis minima cōingat. **H**ic ipse quem tu exilium vocas incolenti bus patria est. **A** deo nihil est miserum nisi cum putes. **C**ontraq' beata fors omnis est equanimitate tollerātis. quis est ille tam felix qui cum dederit impatientie manus statum suum mutare non optet. **Q**uā multis amaritudinibus humane felicitatis dulcedo respersa est. que si etiam fruenti esse iocunda videatur: tamen quominus cum velit habeat retineri non possit. **L**iquet igitur quam sit mortalium rerum misera beatitudo: que nec apud equanimos perpetua perdurat: nec anxios tota delectat. **Q**uid igitur o mortales extra petitis intra vos positam felicitatem. error vos inficicia q' confundit. **O**stendam tibi breuiter

Prosa.iiii.

scz delectationē in opatione pfecte virtutis nec fortuna poterit tibi auferre. **No**ta q duplex est beatitudo pfecta et impfecta. Perfecta beatitudo habetur post hāc vitam et est vita eterna de qua loquitur beatus Jobā. dicens. Hec est vita eterna vt cognoscant te soluz verū deuz et quē misisti diesuz xpm. Alia est beatitudo impfecta que potest esse in presenti vita quā philolophi posuerūt cōsistere in opatione

summe cardinem felicitatis. **Est** ne ali quid tibi teipso preciosius. nihil inquiet. **Igitur** si tui cōpos fueris possidebis qd nec tu amittere vnquaz velis: nec fortuna possit auferri. atqz vt agnoscas in hūis fortuitis rebus beatitudinem cōstare non posse sic collige. Si beatitudo est summū nature bonum ratione degētis nec illud est summū bonum quod eripi vllō modo potest. quoniam precellit id quod nequeat auferri manifestum est q ad beatitudinem percipiendaz fortune instabilitas aspirare non possit.

optie virtutis. vnde rā dix talis beatitudinis ē trāquillitas aī ex moderatione et sedatione passionū p habitū vtutis p talē at trāquillitē hō efficitur sui cōpos vt nō subiciatur passionibus ista autē trāquillitas nō est. querēda in rebus exterioribus. sed solū habet esse in aīo hoīs. de qua beatitudine et tranquillitate hic loquitur philolophia dicens quid igitur o mortales etc. et seneca loquēs de eadem felicitate. ix. epl'a dicit summū bonū extrinsec' instrumenta non querit

domi colitur ex se totū est. incipit fortune esse subiectū si quā partē sui foris querit. Item Seneca. xxiij. epl'a dicit. Felicitatis auiditas tuta est que sit aut vnde pueniat queris. ex bona conscientia ex honestis consilijs. ex rectis actionibus. ex contemptu fortuitoz. et. xxxi. epistola dicit. Illud bonū est querendū qd non fiat in dies deterius. quid est hoc. anim'. sed hic rectus. bonus. magn'. quid aliud voces hūc animū q deum in corpore humano hospitātū. et. xli. epistola dicit. Lauda bonum in hoīe quod eripi nō potest quod est pprium hoīs. queris quid sit illū anim'. et ratio pfecta rationale namqz animal est homo. Atqz ut agnoscas in hūis. Hic pbia pbat veram felicitatem non posse consistere in rebus fortuitis tribus rationibus. secundā ponit ibi. Ad hec. tertiam ibi. et quoniam. prima ratio talis est. In illo non consistit felicitas hominis quod potest auferri ab homine. sed bona fortuita sunt huiusmodi. ergo etc. Ad alior est nota quia summū bonum est proprium hominis. bonum autem quod auferri potest non est summū bonum. quia illud quod auferri non potest melius est eo quod auferri potest. Ad alior patet bona fortuita possunt auferri cū sint mutabilia. vnde dicit in littera. Ut agnoscas beatitudines non posse constare in rebus fortuitis sic collige per tales rationes. Sic beatitudo est summū bonum nature degētis ratione idest nature rationalis. nec illud est summū bonum nature degētis ratione idest nature rationalis. nec illud est summū bonum quod vllō modo potest eripi idest auferri. quia illud bonum quod nequeat idest non potest auferri. hoc precellit idest melius est et digni' eo quod potest auferri ex quo manifestum

Lib. ii.

est q̄ instabilitas fortune nō possit aspirare .i. accedere ad beatitudinē accipiēdam

Nota q̄ beatitudo est summum bonum q̄ in tercio huius secūda p̄sa dicitur q̄ beatitudo est status perfectus aggregatione omnium bonorum et beatitudo est summus bonum nature degentis .i. viuentis ratione .i. nature rōnalis sicut homis quia hoīm genus viuūt arte et ratione ex problemio methaphisice. Nullū em̄ alioz aialū est felix ex .x. ethicorū. Bruta em̄ animātia nemo felicitabit. p̄imo ethicorū. et talis beatitudo nō cōsistit in bonis exterioribus. sed in actu sapie. q̄. d. Aristo. in li. politicorū. Testis mihi est deus q̄ in bonis exterioribus nō cōsistit summū bonū et idē in eūdem. nos sumus felices et dī. dī autē non sunt felices bonis exterioribus ergo nec homines. Nota licet in bonis exteriorib⁹ fortuitis non cōsistat felicitas for-

Ad hec quē caduca ista felicitas vebit vel scit eam vel nescit esse mutabilem. si nescit quēnam beata fors esse potest ignorācie cecitati: Si scit metuat necesse est ne amittat quod amitti posse nō dubitat. quare cōtinuus timor nō finit esse felicem. an vel si amiserit negligendū putat. Sic quoq̄ perexile bonū est quod equo animo feratur amissum. Et quoniam tu idem es cui p̄suasus est atq̄ insitū p̄ multis demōstratōib⁹ scio mētes hoīm nullo modo esse mortales.

maliter et essentialiter. tñ felicitas cōsistit in eis organice q̄ deseruist ad felicitatē veram. sine em̄ reb⁹ exteriorib⁹ quaz fortūa dñā ē nō cōtingit esse felicē supple organice ex li. de bona fortuna et ex decio ethicorū. Opus est exteriori prosperitate omni enti. Natura enim per se non est sufficiens ad speculandum. sed oportet cibū. potū et reliquū famulatum p̄existere. Ad hec quē caduca ista felicitas vebit. Hic p̄bia ponit secūdam rationē que talis est. Ille qui felix est fortuita felicitate aut scit eam mutabilem esse aut nescit. si nescit est ignorans et per consequēs est infelix. si scit eam mutabilem esse necesse est q̄ timeat ne eam amittat. cui anteq̄ inest cōtinuus timor felix esse non potest. Unde dicit i littera sic. Ad hec. s. p̄dicta ad dam aliam rationem. homo quem vebit. i. ducit ista caduca. i. fortuita felicitas vel scit eam esse mutabilem vel nescit. si nescit quēnam fors beata. i. que felicitas beata potest esse cecitati ignorantie. q̄. d. nulla. si scit eam esse mutabilem necesse est vt metuat ne amittat illud quod nō dubitat posse amitti quare cōtinuus timor non sinat ipsum esse felicem. Et forsan diceret. homo non timet amissionem fortune q̄ non curat vtrum eam amittat vel non. hoc excludens philosophia dicit. si amiserit bonum fortuitum et putat illud negligendum. i. non curandum tunc illud bonum erit valde exile quod amissum feratur equo animo. i. equali animo sicut conseruatum et per consequēs illud non est summum bonum. Nota ex tercio huius. p̄sa. i. vera et perfecta felicitas facit hominem potentem. reuerendum. celebrem. et letū ergo vera felicitas excludit timores et per consequēs cōtinuus timor qui excludit

Prosa. v.

excludit leticiā non sinit eē felicē. vnde Sene. ix. epl'a. Ille beatissim⁹ est et securus sui possessor qui crastinū diem sine solitudine expectat. Item nota ex quo felicitas consistit in speculatione dei et substantiarū separatāz ipsa excludit cecitātē ignorantie in qua ignorantia felicitas esse non potest. Et quoniā tu idem es. Hic pbīa ponit tertiam rationē que talis est. Si beatitudo consisteret in rebus fortuitis cūz

Tumqz clarum sit fortuitam felicitatē corporis morte finiri: dubitari nequit si hec auferre beatitudinem potest. quin omne mortalium genus in miserā mortis fine labatur. Quod si multos scim⁹ non morte solum Verum etiam doloribus supplicisqz beatitudinis fructum quesuisse: quoniam modo presens vita facere beatos potest que miseros transacta non efficit.

Metrum. iiii. libri secundi.

clarum. i. manifestum fortuitam felicitatē finiri. i. terminari morte hoīs nequit. i. nō potest dubitari si hec fortuita felicitas potest auferre idest dare beatitudinem quin omne genus mortalium idest hoīm labatur in miseriam idest in fine mortis. Sed si scimus multos scz sanctos quesuisse fructū beatitudinis non solum morte versetiaz doloribus et supplicijs quoniam modo idest per quem modū presens vita supple bonis fortuitis ornata potest facere beatos que vita transacta idest terminata non efficit miseros quasi diceret nullo modo. Nota cuius presentia est causa felicitatis ei⁹ absentia ē causa miserie et infelicitatis. et hoc clarissime poterit appere ex isto sil'i sicut em nauta per sui presentiam est causa felicitatis navis. sic eius absentia est causa periculationis eius. ex secundo pbisicorum. si ergo bona fortuita per sui presentiam essent causa beatitudinis per sui absentiam essent causa miserie. Cum autem in morte hominis bona fortuita relinquunt hominem fugiendo et homo relinquat ea moriendo. omnis homo post mortē esset miser et infelix quod falsum est. nam multi post mortem consequuntur beatitudinem. et quia forsam aliquis diceret mortuo homine moritur et anima eius. et sic post mortem homo nullam consequetur beatitudinem. hoc excludens philosophia dicit ab boecio. Tu es idem ille cui persuasum est multis demonstrationibus animas hominum esse immortales.

Nota qz omnes leges in hoc conueniunt qz anima intellectiva hominis sit immortalis. separatur enī ab alijs sicut perpetuus a corruptibili ex secundo de anima. et hoc est rationabile. quia anima intellectiva cū sit immaterialis non est educta de potentia materie sed ab extra scz a deo. ipsa enim secundum beatum Augustinū creando infunditur et infundendo creatur. propter qz cum abscissio materie sit cau

bona fortuita finiantur morte hoīs sequitur qz omis bō in morte fieret miser qd non est verum quia multi p mortem cōsecuti sunt felicitatem sicut martires et alij sancti qui perpassi sunt maxima tormenta vt consequerentur beatitudines in aīa dicit ergo sic in littera. Quoniā tu idē es homo cui ego scio esse persuasus permultis demonstrationibus mentes. i. animas hoīm nullo mō esse mortales. et cum sit

Lib. ii.

la perpetuitatis per cōmentatorē primo celi ⁊ mundi. anima intellectiua immateria
lis existens ipsa est immortalis.

Metrum. iij. libri secundi.

Quisquis uolet perbennem. Hic incipit quartū metrum buius secundi
qđ dicitur metrum anacremicū ab inuētoze. iambicū a pede p̄dñante
dimetrum a numero pedum catbaleticū. qđ deest vna sillaba ad cōple-

mentum metri. huic me-
tro adiūgit metrum fere
gratium sic dictū ab in-
uentore de quo supius
dictū est. In hoc ergo
metro p̄bia cōmendat
vitā mediocrē p̄ tales
metaphorā. Edificiū
cōstructū in loco nimis
alto vrgetur tempestat
bus ventorum. et funda-
tus in loco arenoso de-
fluit. sed fundatus in lo-
co humili et saxoso vtrū
qđ vitat incōmodum. sic
vita p̄sens nimis ele-

Quisquis uolet perbennem.
Cantus ponere sedē Stabiliſ
qđ. nec sonoris. Sterni flatib⁹ euri. Et
fluctibus minantez Curat spernere pō-
tum. Montis cacumen alti Bibulas ui-
tet arenas. Illud p̄teru⁹ auster Totis
uirib⁹ urget. De pēdulū solute Pōd⁹
ferre recusant. Fugiens periculofam.
Sortem sedis amene. Humili domum
memento. Certus figere saxo.

nata p̄ſperitate vel nimis depressa aduersitate frequēter euentu inopinato calamit-
tatibus defluit. mediocris autē secura p̄manet. dicit ergo in littera Quisquis homo
cautus uolet ponere sedem p̄bennē. i. firmā mansionē. et ipse stabilis existēs nec ve-
lit sterni. i. deici sonoris flatibus euri illius venti. et quisquis curat spernere pontus
minantē fluctibus. i. mare fluctuās. ille vitet cacumen. i. summitatem alti montis. et
vitet arenas bibulas. i. siccas. Tunc assignat causam quare debeat vitari in edificā-
do cacumē alti montis. qđ illud scz cacumen alti montis. vrget. i. infestat. auster pro-
teruus. i. ventus impetuofus. Tunc assignat causā quare debeat vitari arene. quia
hee scz arene solute. i. dissicte p̄ siccitatē recusant ferre. i. nolūt portare pēdulū pōd⁹
idest labile pondus. Tu ergo fugiens periculofam sortem. i. euentū amene sedis. i.
amene mansionis et certus existens memento figere. i. stabilire domū tuā in humili
li saxo. i. depresso lapide q̄nis ventus miscens equora. i. voluens maria tonet idest
seuiat ruinis idest flatibus ruinosis. tu felix cōditus robore idest firmitate quieti val-
li idest munitionis. et tu serenus idest tranquillus duces idest ages eunz idest vitā
tuā ridens idest deridens et pro nibilo habens. iras idest persecutiones etheris
idest aure vel venti seuiantis.

Nota qđ omnis virtus superfluitate corrum-
pitur cum virtus consistat in medio. Est em̄ virtus electiu⁹ habitus in medietate cō-
sistens recta ratione determinatus. ideo omis superfluitas tanq̄ viciosa vitāda est
Philosophia docet ergo vitare superflūā p̄ſperitatem quā designat per cacumen
alti montis que prosperitas plerumqđ impugnatur inuidia et potētia magnatum
que per ventum impellentem designatur. Docet etiam vitare nimiam pauperta-
tem quam designat bibula arena que paupertas recusat ferre indigentiam necessa-
riorum que per pondus pendulum designatur. indigentia enim grauat hominē

ad modum pōduli ponderis. Nota securitas secūda tulii in rethorica sua. est virtus incōmoditates imminentes et inchoate rei affines non formidās. que securitas maxime appetenda est ppter qd pbīa docet appetere vitam mediocrem que reddit boiem securum secundum illud poeticum. Medio tutissimus ibis. et Catbo. Tutamiae pupis est que modico flumine fertur. Quam vitam mediocres designat p bu

Quāuis tonet ruinis miscens equora
Ventus. Tu conditus quieti felix robo
re valli: Duces serenuseuū. Ridēs
etheris iras.

Prosa quinta libri secundi.

Sed quoniā rationum iam in te
mearū fomenta descendūt: pau
lo validioribus vtendū puto. Age enī
si iam caduca et momētanea fortune do
na non essent. Quid in eis est quod aut
vestrum vnquam fieri queat: aut non
perspectum consideratumq; vilescat:

mile sarum in quo edifi
cium impetu venti non
deicitur nec inundatio
nibus tanq; bibula are
na dissoluitur. Nota
q duplex est paupertas
voluntaria et leta. Alia
inuolūtaria et tristis. pri
ma paupertas est appe
tenda. secunda fugien
da. De prima loquitur
Seneca in epl'a. Bone
sta res est leta paupertas
paupertas em expedita
secura est. Et. xviij. epi
stola. o lucille incipe cū
paupate habere com
mercium. aude cōtemp
nere opes. nemo alias
est deo dignus q; qui

opes contempserit. Secunda paupertas. scz inuoluntaria et tristis fugienda est. quia
mortalis est et ratione tristitie stupefacit et corrumpit naturam.

Prosa quinta secudi libri.

Sed quoniā rationum iam in te. Hic incipit quinta prosa huius se
cundi in qua pbīa ponit remedia magis mouentia boe. ad ostendē
dum q bona fortune sunt contemnenda. et minus esse dolendum
de amissione eoz. ista autē remedia sunt rōnes sumpte ex conditō
nibus particulariuz bonoz fortune. scz diuiciarum bonoz potestatum et glorie. Et
primo ostendit hoc de diuicijs q nō sunt magnopere appetēde ponēdo vnā ratōez
generalē respicientē oīa bona fortune. Secūdo ponit rationes de diuicijs ibi. diuī
cie. Primo intendit talem rationē. Nullus magnopere debet illud appetere qd nō
potest esse suū et qd i se cōsideratū est vile. sed oīa bona foruita sunt hūdi que sunt
mutabilia ideo nō possunt esse ppria boīs et in se cōsiderata vilescūt. ergo et. vnde
dicit in littera. quoniā fomenta. i. medicamenta meaz rationū in te descendūt. quia
ego video te paulatim fortunā cōtēpnere puto esse vtendū paulo validiorib⁹ ratio
nibus. id ē magis mouentib⁹. age est aduerbiū hortādī si em dona fortie nō essent
caduca. i. casuaria et momētanea. i. trāsitoria ad modū momēti quid est in eis qd vn
q; queat fieri vestrum aut perspectum et in se consideratum non vilescat. q. d. nihil.

Nota q bona fortune sunt caduca et transitoria. q; dicit Seneca. lxxvi. epl'a
Oīa bona fortie nobis accidūt. sed non adherent et si adducātur sine vlla nostri

lacrimatione discedunt ex quo patet si mutabilia sunt q non sunt ppria bona hois
quia secundū eundē senecā. Nihil ppriū dicas qd mutari potest. Nota q bona for
tuita in se considerata vilesunt. q: di. Jo. Criso. Bona fortune in seipis vetera
sunt et cōsumuntur aut ab extraneis dolo vel violentia vel calipnia deripiuntur. Di
uicie ne vel vestri vel sui natura. Hic pbia ponit rationes de diuicijs in speciali q
non sint magnopere ap
petende. Secūdo pbat
hoc generaliter de diu
icijs ibi. quid aut. Pbia
diuiditur in quinqz par
tes secundū q quinqz
sunt genera diuiciarū q
pbat non multū esse ap
petēda. s. pecunia gēme
possessiones. vestes. et
famuli. pmo ostendit p
positū de pecunia. secū
do de gēmis ibi. An gē
maz. tercio de possessio
nibus ibi. an vos. quar
to de vestibus ibi. Jam
vero. quinto de famulis ibi. an vero. Primo duabus rationibus pbat diuicias nō
multū esse appetendas. secūda ibi. at eadem. Prima ratio talis est. illa non sunt mul
tū appetenda que nec ex sui natura nec ex natura vtentis sunt preciosa. diuicie sunt
hōi ergo et maior nota. qz nihil appetitur nisi bonum et preciosum. minor decla
ratur. diuicie non sunt bone ex sui natura. quia non faciunt bonū eum cui adueniūt
nec sunt bone ex parte vtentis. quia non in qstuz cōseruantur. sic em faciunt hōiem
auaruz. nec in qstum distribuitur. quia sic relinquit hōiem. dicit em in littera. Diu
icie vel sunt preciose sui natura vel natura vestri vtentium eis. et quid hāc est potius
idest preciosius. an auruz. aut vis congregate pecunie idest congregate. atqui pro cer
te. hec scz diuicie nō sunt preciose cōseruando eas quia melius nitent effundendo
idest distribuendo eas qz coaceruando idest retinendo eas. siquidem auaricia que
pecuniam coaceruat semper facit homines odiosos. et largitas que pecuniam effun
dit facit claros idest honestos. subdit. et si illud quod transfertur in alterum non po
test manere apud quemqz tunc est preciosa pecunia loquendo ironice cum ipsa vlt
largiendi translata in alios desinit possideri. Notandū q aliquid est bonuz du
pliciter vel ex natura sui vel ex natura vtentis. Et illud dicitur bonum ex natura sui
quod a se vel in se habet vnde sit bonum et cūcunqz aduenit facit ipsum bonum
sicut ratio recta pax et similia. Sed illud dicitur bonum ex parte vtentis quo si
aliquis conuenienter vtatur aliquid boni inde prouenit. Unde nota secundum
beatū Bernardum. Solus error hōim facit q aurum et argentum reputantur pre
ciosa cū nō sint nisi terra rubea et alba. Nota q seneca. lxxviij. epistola probat
diuicias non esse bonas sic arguit. Quod bonum est bonos facit. diuicie non faci
unt bonos. ergo diuicie bone non sunt. Item illud qd potest cōtingere cōtemp
tissimo et turpissimo bonum non est. diuicie autem et lenoni et laniste contingunt

Diuicie ne vel vestri vel sui natura pre
ciose sunt. Quid harū potius: auruz ne
an vis cōgesta pecunie. Atqui hee fun
dendo magis quā coaceruando melius
nitent. Si quidem auaricia semper odi
osos: claros largitas facit. Quod si ma
nere apud quemquaz non potest: neces
se est quod trāsseratur in alterum. tunc
est preciosa pecunia cum trāslata in ali
os vsu largiendi desinit possideri.

de diuicijs
nō appetendis

Prosa quinta.

ergo bone non sunt. Item bonum ex malo non fit diuitie autem sunt ex avaritia quod mala est ergo bone non sunt. Et eadem si apud unum. Hic ponit secundam rationem que talis est. Illa non sunt multum appetenda que a pluribus non possunt possideri et non transeunt ad alium sine paupertate aliorum. diuitie sunt homini ergo et cetera vnde dicit in littera. Si eadem pecunia quanta est ubique gentium. id est apud omnes gentes si illa con-

Alit eadem si apud unum quanta est ubique gentium congeratur. ceteros sui inopes fecerit. Et vox quidem tota piter multorum replet auditum. Vestre vero diuitie nisi minute in plures transire non possunt. Quod cum factum est pauperes necesse est ut faciant quos reliquit. D igitur angustias inopesque diuitias. quas nec habere totas pluribus licet et ad quolibet sine ceterorum paupertate non veniunt. An gemmarum fulgor oculos trahit. Sed si quid est in hoc splendore precipui: gemmarum est lux illa non hominum: Quas quidem mirari homines vehementer admiro.

Quid est enim carum anime motu atque membrorum compage quod a iate rationabili nature pulchrum esse iure videatur

gerat apud unum homines ipsa facit ceteros homines inopes sui id est carentes una vox pariter tota id est simul replet auditum multorum. diuitie autem non possunt transire in plures nisi minute. id est diuise in partes. quod cum factum est. id est quod minute transeunt in alios necesse est ut illos faciant pauperes quos reliquit. Et tunc exclamat per diuitias dicentes. D igitur supple dico diuitias esse angustias. id est ardas et inopes quas non habere totas et quod non veniunt ad quolibet sine paupertate ceterorum. id est aliorum hominum. Nota quod diuitie non veniunt ad quolibet sine aliorum paupertate. quod dicit Seneca in de remediis. Pecunia

perdidisti quam ut haberes alii ante perdidit. perdidisti pecuniam habes uno periculo minus quo te felicem si cum illa auaritia perdidisti. et idem. lxxxviii. epistola dicit. Diuitie animos inflant. diuitie parit inuidiam contrahunt. mentem alienant. timores inducunt. insolentiam faciunt. nihil autem aliud insolentia est quam spes false magnitudinis. ergo diuitie bone non sunt.

An gemmarum fulgor oculos trahit. Hic ostendit philosophia quod gemme non sunt appetende tanquam proprium bonum hominis intendens talem rationem Quicquid bonitatis vel preciositatis est in gemmis hoc consistit in luce et splendore gemmarum. sed lux gemmarum non est proprium bonum hominis sed est bonum ipsarum gemmarum. ergo et. vnde dicit in littera. An fulgor gemmarum trahit oculos hominum supple ad concupiscendum eas tanquam proprium bonum. si quid est precipui id est preciositatis in hoc splendore illa lux est gemmarum et non hominum quas quidem gemmas vehementer admiro homines mirari id est mirando desiderare tanquam bonum suum. quod est enim carum motu anime atque compage. id est coniunctione membrorum. quod d. reperitur in rebus inanimatis quod iure videatur. id est videri debeat esse pulchrum rei anime et rationabili nature. quod d. nihil que gemme tam et si pro quibus trahant. id est recipiant aliquid postremo

Liber secundus.

pulchritudinis opera. i. diligētia conditoris et sui distinctione. i. specifica formatione
tū ipse collocate infra vestra excellētia. i. dignitatem nullo mō merebatur vestras
admiratōne. Nota q̄ non est gloriandū de gēmis tanq̄ de proprio bono q̄
dicit Seneca. l. i. epl. a. Nemo gloriari debet nisi de suo. quid enim est stultius q̄ i
hoīe aliena laudare. quid ē eo demēti⁹ qui ea miratur que ad aliū trāfferri p̄tinus
possunt. nō facit equū
meliorē aurei fremit. Mo

ta q̄ quadruplex est pul
chritudo. p̄ma est aīaliū
rōaliū. scda ē brutoz sē
sibiliū. tertia plantaz ve
getabiliū. q̄rta est reruz
ināitatarum in q̄ genere
gēme collocat p̄pter q̄d
d. p̄bia si gēme trahūt a
liq̄o postreme pulchritu
tudinis idest vltime pul
chritudinis. An vos
agroz pulchritudo. hic
pbat p̄bia idēz d. posses
sionibus sicut de agris
et intendit hanc senten
tiam. Bonitas agroz
vel cōsistit in pulchritu
dine eozū que delectat
aspectū et talis pulchritu

tudo non magis est ipsius hoīs q̄ pulchritudo florum vel stellarū que etiam dele
ctant aspectū hoīs et tū nihil ad hoīem pulchritudo istoz vel bonitas agroz con
fert in vtilitate eozū que est ad sustentationem hominis. sed hec possessio agro
rum non est multum appetenda vt sit ampla. q̄ natura paucis est contenta. Unde
dicit in littera. An pulchritudo agrozū delectat vos vt gaudetis de ea tāq̄ d. bono
vestro. Et dicit Bo. quid nī idest quare nō delectaret. est enim pulchra portio ope
ris pulcherrimi scz mundi sic nos gaudemus facie idest aspectu maris sereni. idest
tranquilli. sic idest eadem ratione miramur celum. sidera solem et lunam. Respon
det philosophia nunquid aliquid horum attingit te tāq̄ proprium quasi diceret nō
nunquid audes gloriari splendore alicuius talium tanq̄ tuo. quasi diceret nō. nun
quid tu distingueris idest ornaris vernis floribus. certe non. nūquid tua vbertas
idest fertilitas intumescit idest superbit in estiuos fructus idest per estiuos fructus
q. d. non. quid raperis idest circundaris inanibus gaudijs supple reputando ista
esse tua bona. quid amplexaris externa bona pro tuis. q̄si diceret frustra hoc fa
cis. quia fortuna nunq̄ faciet esse tua que natura reruz a te fecit esse aliena. Tunc
dicit p̄bia non nego quin ista possunt tibi esse vtilia. fructus enim terrarū pculdu
blo debent alimentis animantium. i. aīalib⁹ p̄ alimētis. sed si velis replere indigen
tiam nature quod satis est idest ad sufficientiā nihil est. i. nō oportet q̄ petas. i. desi
deres affluentia fortune supple ad dilatandū et āpliandū agros natura ei paucis

pulchritudo
gemmarum